

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Prop. 100 L

(2017–2018)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i aksjelovgivningen mv.
(oppløsning og avvikling, mellombalanser m.m.)

Innhold

1	Proposisjonens hovedinnhold..	5	5.2.4	Departementets vurdering	26
			5.3	Krav til avviklingsbalanse mv.	30
2	Bakgrunnen for forslagene i proposisjonen.....	7	5.3.1	Gjeldende rett	30
2.1	Utredningsoppdraget	7	5.3.2	Forslaget i utredningen	30
2.2	Høringen	9	5.3.3	Høringsinstansenes syn	30
			5.3.4	Departementets vurdering	31
			5.4	Krav til revidert oppgjør	32
3	Oppfølging av forslag i NOU 2016: 22 Aksjelov- givning for økt verdiskaping	12	5.4.1	Gjeldende rett	32
			5.4.2	Forslaget i utredningen	32
3.1	Innledning	12	5.4.3	Høringsinstansenes syn	32
3.2	Åpningsbalanse	12	5.4.4	Departementets vurdering	33
3.3	Nærstående transaksjoner og styrets handleplikt	12	5.5	Revisjonsplikt	33
3.4	Fristene for verdsettelse av innskudd ved stiftelse, kapitalfor- høyelse, fusjon og fisjon	12	5.5.1	Gjeldende rett	33
			5.5.2	Forslaget i utredningen	33
3.5	Adgangen til å ha flere daglige ledere i aksjeselskaper	13	5.5.3	Høringsinstansenes syn	34
3.6	Revisjonsberetning	13	5.5.4	Departementets vurdering	34
3.7	Møte mellom revisor og styret	13	5.6	Spørsmål om ytterligere forenklinger	35
3.8	Selskapsorganenes kompetanse i aksjeselskaper hvor samtlige aksjeeiere er styremedlemmer	14	5.7	Tingretten overtar ansvaret for avviklingen	35
3.9	Omdanning av aksjeselskap til allmennaksjeselskap	15	5.8	Saksbehandlingsregler ved tvangsoppløsning	36
3.10	Omvendt mor-datter fusjon	16	5.8.1	Gjeldende rett	36
3.11	Likedelingsfisjon	16	5.8.2	Forslaget i utredningen	36
			5.8.3	Høringsinstansenes syn	36
			5.8.4	Departementets vurdering	36
			5.9	Bør tilsvarende regler gjelde for allmennaksjeselskaper?	37
			5.9.1	Gjeldende rett	37
			5.9.2	Forslaget i utredningen	37
			5.9.3	Høringsinstansenes syn	37
			5.9.4	Departementets vurdering	37
4	Redegjørelser og revisorbekreftelser.....	17	6	Revisjon av mellombalanser.....	39
4.1	Redegjørelser	17	6.1	Innledning	39
4.1.1	Innledning	17	6.2	Gjeldende rett	39
4.1.2	Gjeldende rett	17	6.3	Dansk rett	40
4.1.3	Utenlandsk rett	18	6.4	Forslaget i utredningen	40
4.1.4	Forslaget i utredningen	18	6.5	Høringsinstansenes syn	41
4.1.5	Høringsinstansenes syn	20	6.6	Departementets vurdering	41
4.1.6	Departementets vurdering	21	6.7	Krav til mellombalanser i allmennaksjeloven	45
4.2	Revisorbekreftelser ved tingsinnskudd o.l.	22	6.8	Særlig om styrefullmakt ved utdeling av ekstraordinært utbytte	46
4.2.1	Gjeldende rett	22			
4.2.2	Dansk og svensk rett	23			
4.2.3	Forslaget i utredningen	23			
4.2.4	Høringsinstansenes syn	23			
4.2.5	Departementets vurdering	23			
5	Oppløsning og avvikling.....	25	7	Krav om angivelse av forretningskommune i vedtektene	47
5.1	Innledning	25			
5.2	Ansvaret for å avvikle selskapet	25	7.1	Gjeldende rett	47
5.2.1	Gjeldende rett	25	7.2	Utenlandsk rett	48
5.2.2	Forslaget i utredningen	25	7.3	Forslaget i utredningen	48
5.2.3	Høringsinstansenes syn	26			

7.4	Høringsinstansenes syn	49	10.3	Konsekvenser for offentlig forvaltning	64
7.5	Departementets vurdering	50	10.4	Forutsetninger for vellykket gjennomføring	65
8	Selskaper uten daglig leder.....	54	11	Merknader til de enkelte bestemmelsene.....	66
8.1	Ansvar for den daglige ledelse når selskapet ikke har daglig leder	54	11.1	Endringer i aksjeloven	66
8.1.1	Gjeldende rett	54	11.2	Endringer i allmennaksjeloven	72
8.1.2	Forslaget i utredningen	54	11.3	Endringer i foretaksregister- loven	74
8.1.3	Høringsinstansenes syn	55	11.4	Endringer i selskapsloven	74
8.1.4	Departementets vurdering	55	11.5	Endringer i lov om europeiske selskaper (SE-loven)	74
8.2	Underretningsplikten når det ikke er valgt daglig leder	56	11.6	Endringer i ehandelsloven	75
8.2.1	Gjeldende rett	56	11.7	Til lov 16. juni 2017 nr. 71 om endringer i aksjelov- givningen mv. (modernisering og forenkling)	75
8.2.2	Forslaget i utredningen	57			
8.2.3	Høringsinstansenes syn	57			
8.2.4	Departementets vurdering	58			
9	Retting av feil i lovverket m.m.	59		Forslag til lov om endringer i aksjelovgivningen mv. (oppløsning og avvikling, mellombalanser m.m.)	77
9.1	Ikrafttredelse av kapital- nedsettelse etter kreditorvarsel	59			
9.2	Retting av andre feil	59			
10	Økonomiske og administrative konsekvenser	61			
10.1	Innledning	61			
10.2	Konsekvenser for næringslivet	61			

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Prop. 100 L

(2017–2018)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i aksjelovgivningen mv. (oppløsning og avvikling, mellombalanser m.m.)

*Tilråding fra Nærings- og fiskeridepartementet 15. juni 2018,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Nærings- og fiskeridepartementet legger i denne proposisjonen frem forslag til endringer i aksjelovgivningen. Endringene skal redusere de økonomiske og administrative byrdene for næringslivet.

Forslagene har bakgrunn i NOU 2016: 22 *Aksjelovgivning for økt verdiskaping*. Noen av forslagene i utredningen ble vurdert i Prop. 112 L (2016–2017). Endringsforslagene i Prop. 112 L (2016–2017) ble gjennomført ved endringslov 16. juni 2017 nr. 71. Med noen få unntak trådte endringene i kraft 1. juli 2017. I proposisjonen her er andre forslag i utredningen vurdert.

Regjeringen gjennomgår selskapsretten for å fremme økt verdiskaping.¹ I Prop. 112 L (2016–2017) kapittel 1 er det redegjort for hensyn som departementet særlig vektlegger i arbeidet med å utvikle aksjelovgivningen. Et sentralt hensyn er å tilpasse regelverket til den teknologiske utviklingen. Departementet anbefaler også å fjerne krav om prosesser eller rapportering hvor nytten ikke

oppveier kostnaden, å endre reglene slik at forvaltningen av selskapet gjøres enklere og å gjøre det lettere å forstå de kravene aksjelovgivningen stiller til selskapene og aksjeeierne. Målsettingen fremgår også i Prop. 112 L (2016–2017) på side 5 til 6:

«Næringslivet skaper verdier som ligger til grunn for vår felles velferd. Forenklingstiltak for næringslivet skal redusere næringslivets byrder, samtidig som de skal bidra til en effektiv bruk av våre samlede ressurser. Næringsreguleringene skal bidra til at gitte mål oppnås til en lavest mulig kostnad for næringslivet, slik at bedriftene kan bruke ressursene sine på kjerneaktiviteten. På denne måten vil forenkling styrke næringslivets konkurransekraft.

Selskapenes virksomhet og deres økonomiske situasjon påvirker mange. I tillegg til aksjeeiernes interesse i selskapet, vil både ansatte og kreditorene ha en direkte interesse i hvordan selskapet forvaltes. I mange tilfeller har selskapenes virksomhet også en direkte påvirkning på lokalsamfunnet gjennom arbeidsplasser,

¹ Jeløya-plattformen kapittel 7 *Næring og fiskeri*, delkapittel *Forenkling* tredje kulepunkt

arealbruk og miljøpåvirkning. Staten har også interesse knyttet til beskatning av selskapene og aksjeeierne. Nyten av forenkling for næringslivet må veies mot andre interessegruppers behov for kontroll og innsyn. De ulike gruppene kan ha interesser som ikke nødvendigvis er sammenfallende, og det påvirker hvordan gruppene ønsker at aksjelovgivningen utformes. Gjennom forvaltningsansvaret for aksjelovene skal departementet ivareta de ulike hensynene, med mål om at regelverket skal legge til rette for det samfunnsøkonomisk beste resultatet.»

Temaene som behandles i denne proposisjonen gjelder stifternes og styrets redegjørelser, revisorbekreftelser, oppløsning og avvikling, mellombalanser, krav til forretningskommune i vedtektene og ivaretagelse av oppgaver tillagt daglig leder i selskaper uten daglig leder. I tillegg foreslås det retting av feil i seks lover som hører under Nærings- og fiskeridepartementet. Oppfølging av andre forslag i NOU 2016: 22 omtales nærmere i kapittel 3.

I kapittel 4 vurderes kravene til utarbeidelse av redegjørelser i forbindelse med tingsinnskudd og lignende samt kravene til at disse redegjørelsene skal bekreftes av revisor. Det foreslås ingen endringer med hensyn til plikten til å utarbeide redegjørelser og kravet om revisorbekreftelse av disse.

I kapittel 5 foreslås det endringer i aksjeloven kapittel 16 om oppløsning og avvikling. Departementet foreslår i punkt 5.2 endringer i aksjeloven § 16-2 første ledd. Forslaget innebærer å oppheve kravet om at det må velges et avviklingsstyre ved beslutning om å oppløse selskapet, og at det i stedet fastsettes at avviklingen av selskapet hører under styret. Det foreslås også å oppheve den særskilte tremåneders oppsigelsesfristen for avviklingsstyrets medlemmer. Endringen innebærer at de alminnelige reglene i aksjeloven § 6-7 om tilbaketreden og avsetting av styremedlemmer før tjenestetiden opphører vil gjelde også under avviklingen. Samme endringer foreslås i allmennaksjeloven. I punkt 5.3 til 5.5 foreslås det å oppheve kravene til at avviklingsbalansen, fortegnelsen, sluttoppgjøret og avviklingsregnskapet må revideres for de aksjeselskapene som har fravalgt revisjon av årsregnskapet etter aksjeloven § 7-6.

I kapittel 6 behandler departementet bestemmelser om mellombalanser som grunnlag for transaksjoner som ellers bare kan foretas på grunnlag av avlagt årsregnskap. Aksjeloven og allmennaksjeloven åpner for at det kan utdeles ekstraordinært utbytte og foretas visse andre disposisjoner med grunnlag i en mellombalanse. Det

er i dag krav om at mellombalansene er fastsatt og revidert etter reglene for årsregnskap. Departementet foreslår at kravet om at mellombalanser skal revideres, oppheves for selskaper som har fravalgt revisjon av årsregnskapet etter aksjeloven § 7-6. Det foreslås også at mellombalanser som aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper benytter som grunnlag for utdeling av ekstraordinært utbytte og andre disposisjoner, skal sendes inn til Regnskapsregisteret på samme måte som årsregnskap. Innsendingsplikten skal gjelde uavhengig av om mellombalansen er revidert eller ikke. Departementet foreslår at mellombalanser som er registrert i Regnskapsregisteret skal være offentlig tilgjengelige. Formålet er å gi skattemyndighetene et bedre grunnlag til å kontrollere disposisjoner som er foretatt med grunnlag i en mellombalanse. Det vil også gi kreditorer og andre berørte aktører bedre tilgang til informasjon slik at de i større grad kan ivareta sine interesser.

I kapittel 7 foreslås det å oppheve aksjeloven § 2-2 første ledd nr. 2 om at selskapets forretningskommune skal angis i vedtektene. Det vil gi selskapene større frihet til å endre forretningskommunen uten å gå veien om vedtektsendring og større fleksibilitet til å lokalisere virksomheten der det måtte være ønskelig. Tilsvarende endring foreslås i allmennaksjeloven.

Enkelte bestemmelser om daglig leder behandles i kapittel 8. I punkt 8.1 foreslås det å ta inn en bestemmelse i aksjeloven § 6-14 om at styret står for den daglige ledelsen når det ikke er ansatt daglig leder. Hensikten er å fjerne uklarhet om hvem som har ansvaret for den daglige ledelsen når det ikke er ansatt daglig leder. I punkt 8.2 behandles reglene om daglig leders rapporteringsplikt til styret. Etter aksjeloven § 6-15 første ledd er daglig leder forpliktet til minst hver fjerde måned, i møte eller skriftlig, å gi styret underretning om selskapets virksomhet, stilling og resultatutvikling. Departementet foreslår å endre bestemmelsen slik at det fremgår at rapporteringen kan skje på andre måter enn i møte eller skriftlig, for eksempel ved bruk av lydopptak. Formålet er å tydeliggjøre at bestemmelsen er teknologinøytral. Tilsvarende endring foreslås i allmennaksjeloven.

I kapittel 9 foreslås det retting av feil i seks lover som hører under Nærings- og fiskeridepartementet; aksjeloven, allmennaksjeloven, selskapsloven, foretaksregisterloven, lov om europeiske selskaper (SE-loven) og ehandelsloven. Rettelsene er av ulik art. I noen tilfeller har lovteksten blitt utdatert som en følge av endringer i andre lover. I andre tilfeller dreier seg om redaksjonelle feil eller inkurier i det aktuelle lovvedtaket.

2 Bakgrunnen for forslagene i proposisjonen

2.1 Utredningsoppdraget

Ved kongelig resolusjon 22. januar 2016 ble det oppnevnt et ekspertutvalg som skulle utrede mulighetene for forenklinger i aksjelovgivningen, samt evaluere endringer som trådte i kraft 1. juli 2013.

Det ble gitt følgende mandat for utredningen:

«1. Innledning

Regjeringen ønsker å sette i gang et arbeid for å evaluere aksjeloven og allmennaksjeloven.

Stortinget vedtok i lov 14. juni 2013 nr. 40 en rekke forenklinger i aksjeloven og allmennaksjeloven som trådte i kraft 1. juni 2013. I innstillingen som ligger til grunn for lovvedtaket, Innst.347 L (2012–2013), uttaler en samlet justiskomite:

«Komiteen viser til at forslagene i proposisjonen er omfattende og til dels tekniske. Det vil raskt vise seg om reglene har fått en utforming som faktisk forenkler hverdagen for bedriftene. Komiteen finner det derfor naturlig at endringene blir evaluert etter noen tid. Komiteen ber derfor regjeringen om å innhente synspunkter fra næringslivet og gjennomføre en slik evaluering senest etter regnskapsåret 2015.»

Regjeringen vurderer det som hensiktsmessig at også enkelte andre forslag til endringer/forenklinger i aksjelovgivningen vurderes i forbindelse med en slik evaluering.

I Sundvolden-plattformen nevnes både «Konkurranseskraft for norske arbeidsplasser» og «En enklere hverdag for folk flest» som viktige satsingsområder. Videre fremgår det at regjeringen vil redusere næringslivets kostnader ved å etterleve myndighetspålagte rapporteringskrav med 25 prosent (15 mrd. kroner) sammenlignet med kostnadene i 2011. Dette er fulgt opp i Prop. 1 S (2015–2016) fra Nærings- og fiskeridepartementet der det står på side 45 at «Regjeringen har som mål at selskapslovgivningen skal gi et forutsigbart og klart juridisk rammeverk for norske bedrifter, som fremmer

økt verdiskaping. Det legges vekt på at selskapslovgivningen tilpasses til den teknologiske utviklingen og at det er god sammenheng og konsistens mellom selskapslovgivningen og annet regelverk. Regjeringen ønsker i arbeidet å prioritere behovene til de minste bedriftene. I denne forbindelse skal bl.a deler av aksjeloven gjennomgås (...)»

Nærings- og fiskeridepartementet har motatt en rekke innspill fra næringslivet og andre om behov for ytterligere endringer i aksjelovgivningen. Innspillene kan tilsi at det er et potensiale for flere forenklinger i aksjelovgivningen som kan lette de økonomiske og administrative byrdene for næringslivet. Innspillene kan også tilsi et behov for bedre sammenheng og konsistens mellom aksjelovgivningen og annet regelverk. Aksjelovens utforming bør også gjenspeile at de fleste aksjeselskapene er små. Om lag 77 prosent av aksjeselskapene har 4 ansatte eller færre. De fleste aksjeselskapene har også få eiere. Om lag 58,2 prosent av selskapene har én eier, mens om lag 93 prosent av selskapene har 4 eiere eller færre.

2. Organisering

For å evaluere endringene i aksjelovene som trådte i kraft 1. juli 2013 og vurdere andre forslag til endringer i aksjelovene settes det ned et ekspertutvalg med fem medlemmer.

Utredningsarbeidet skal gjøres i samråd med en referansegruppe som representerer næringslivet mv. Referansegruppen skal komme med innspill til utvalget underveis i arbeidet.

3. Oppdrag

Ekspertutvalget skal vurdere om forenklingene i aksjeloven og allmennaksjeloven som trådte i kraft 1. juli 2013 har hatt den forventede effekt, og foreslå eventuelle endringer. Videre skal utvalget vurdere følgende temaer i aksjeloven og foreslå eventuelle endringer for regjeringen:

Særattestasjonskrav og revisjonsplikt

Utvalget skal vurdere om krav om bestemte særattestasjoner i aksjeloven bør oppheves eller endres. Herunder skal utvalget vurdere om krav til bestemte særattestasjoner skal oppheves for selskaper som har besluttet fravalg av revisjon. Utvalget skal også vurdere om kravene til revisjon av avviklingsbalanse, fortegnelse og avviklingsoppgjør bør oppheves for selskaper som har besluttet fravalg av revisjon.

Utvalget skal også vurdere om revisjonsberetningen skal kunne avgis til styret i selskaper hvor samtlige aksjeeiere også er styremedlemmer.

Oppbevaringstid for regnskapsmateriale m.m.

Utvalget skal vurdere om kravene til oppbevaringstid for regnskapsmateriale m.m. ved fusjon, fisjon og avvikling bør reduseres. Det samme gjelder kravet til oppbevaring av opplysninger om tidligere aksjeeiere.

Elektroniske løsninger

Utvalget skal vurdere om det bør åpnes for elektronisk signering i alle eller bestemte tilfeller der aksjeloven krever underskrifter. Videre skal utvalget vurdere om generalforsamlingsprotokoller, styreprotokoller og andre dokumenter som skal utarbeides etter aksjeloven kan føres og oppbevares elektronisk.

Elektronisk kommunikasjon (aksjeloven § 18-5)

Utvalget skal vurdere om elektronisk kommunikasjon med aksjeeierne skal være hovedregelen, og om aksjeeiere bør ha anledning til å reservere seg mot dette.

Aksjeselskaper med én eier og enestyre

Utvalget skal vurdere om det bør gjøres særskilte tilpasninger i aksjeloven for selskaper med én eier hvor denne også utgjør styret.

Forenklete saksbehandlingsregler i selskaper der alle aksjeeierne er styremedlemmer

Mange aksjeselskaper har én eller få eiere, som også utgjør styret. Utvalget skal vurdere om aksjeloven bør åpne for at beslutninger som

i dag hører under generalforsamlingen i stedet bør kunne treffes av styret i selskaper hvor samtlige aksjeeiere er styremedlemmer, og hvilke stemmekrav som i så fall bør gjelde. Dette omfatter, men er ikke begrenset til, godkjenning av årsregnskap og årsberetning, beslutning om utdeling av utbytte og fastsettelse av revisors honorar. En mulighet er å åpne for økt grad av vedtektsfrihet.

Fravalg av revisjon

Utvalget skal vurdere om aksjeloven § 7-6 bør endres. Herunder skal utvalget vurdere om terskelverdiene for fravalg av revisjon bør heves, om stifterne skal kunne beslutte fravalg av revisjon ved stiftelsen og om morselskap bør kunne unnlate revisjon.

Aksjekapital

Utvalget skal vurdere om kravet til minste aksjekapital i aksjeloven § 3-1 første ledd bør reduseres.

Styrets handleplikt

Utvalget skal vurdere om kravet i aksjeloven § 3-5 første ledd andre punktum til handleplikt for styret når egenkapitalen er mindre enn halvparten av aksjekapitalen bør endres eller oppheves.

Avtaler mellom selskapet og aksjeeiere eller medlemmer av selskapets styre mv.

Utvalget skal vurdere om aksjeloven § 3-8 bør endres eller oppheves.

Styremedlemmers tjenestetid

Utvalget skal vurdere om aksjeloven § 6-6 bør endres. Herunder skal utvalget vurdere om styremedlemmer bør kunne velges på ubestemt tjenestetid, med mindre annet er fastsatt i vedtektene.

Fristene for verdsettelse av innskudd ved stiftelse, kapitalforhøyelse, fusjon og fisjon

Utvalget skal vurdere om fristene for verdsettelse av innskudd ved stiftelse, kapitalforhøyelse, fusjon og fisjon bør endres.

Oppløsning og avvikling

Utvalget skal vurdere om bestemmelsene i aksjeloven kapittel 16 om oppløsning og avvikling kan forenkles.

Økonomisk kriminalitet og skatteunndragelse

Utvalget skal vurdere i hvilken grad endringene de foreslår vil ha betydning for økonomisk kriminalitet og skatteunndragelse.

Utvalget skal vurdere om endringene som foreslås i aksjeloven, bør få konsekvenser også for allmennaksjeloven slik at de to lovene får like regler der det ikke er spesiell grunn til noe annet.

I tillegg kan utvalget på eget initiativ eller i samråd med referansegruppen ta opp andre temaer i den grad det er rom innenfor tidsplanen.

4. Nærmere rammer for utredningsoppdraget
Ekspertutvalgets arbeid skal ta utgangspunkt i Sundvolden-plattformen og regjeringens målsetninger for arbeidet med selskapslovgivningen som er angitt i Prop. 1 S (2015–2016). Utvalget skal særlig legge vekt på å vurdere om gjeldende regler gir hensiktsmessige rammevilkår for små og mellomstore aksjeselskaper og foreslå endringer der dette gavner den samlede verdiskapingen.

Utvalget skal påse at endringene som foreslås, er i samsvar med EØS-retten. I utredningen skal det gjøres rede for lovgivningen i andre nordiske land, og det skal også redegjøres for annen europeisk lovgivning på området i den grad dette er av interesse.

Utvalget skal ta i betraktning EU-kommisjonens forslag KOM(2014) 212 til nytt direktiv om enkeltpersonselskap med begrenset ansvar (SUP). Hvis det vedtas et slikt direktiv, reiser det spørsmål om en slik selskapsform vil få betydning for utforming av reglene i aksjeloven.

Økonomiske, administrative og andre vesentlige konsekvenser skal utredes i samsvar med utredningsinstruksens bestemmelser.

Lovforslag skal utarbeides i samsvar med retningslinjene i Justisdepartementets veileder Lovteknikk og lovforberedelse (2000). Utvalget skal legge vekt på at lovforslag utformes slik at de som skal bruke loven lett kan lese og forstå den.

Utvalget står for rapportens innhold og anbefalinger. Rapporten er et innspill til regjeringen.

5. Tidsfrist mv.

Utredningen med forslag til lovendringer skal legges frem innen 30. september 2016. Utredningen vil være offentlig.»

Utvalget fikk slik sammensetning:

- Professor dr. juris Tore Bråthen, Oslo, leder
- Juridisk direktør Cecilie Ask, Oslo
- Partner statsautorisert revisor Elisabet Ekberg, Bergen
- Førsteamanuensis Ph.D. Finn Kinserdal, Bergen
- Professor Ph.D Eirik Gaard Kristiansen, Bergen

Sekretær for utvalget var høyskolelektor Stine Winger Minde.

Departementet oppnevnte i tillegg en referansegruppe med ti medlemmer som skulle komme med innspill til utvalget underveis i arbeidet. Referansegruppen fikk slik sammensetning:

- Fagdirektør Harald Brandsås, Den norske Revisorforening
- Avdelingsdirektør Lise Dahl-Karlsen, Brønnøysundregistrene
- Advokat Jon Fors-Skjæveland, Hovedorganisasjonen Virke
- Seniorrådgiver Christine Hafskjold, Kommunal- og moderniseringsdepartementet
- Advokat Per Olav Hegdahl, Regnskap Norge
- Seniorrådgiver Torstein Helleland, Skatteetaten
- Advokat Eirik Kollerøy, Bedriftsforbundet
- Spesialrådgiver Jonas Løvdal, Landsorganisasjonen i Norge
- Advokat Halvor E. Sigurdsen, Næringslivets Hovedorganisasjon
- Administrerende direktør Marianne Telle, Bedriftskompetanse AS

Etter avtale mellom departementet og ekspertutvalget ble utvalgets utredning NOU 2016: 22 *Aksjelovgivning for økt verdiskaping* formelt overlevert til departementet 21. oktober 2016.

2.2 Høringen

Ekspertutvalgets utredning NOU 2016: 22 *Aksjelovgivning for økt verdiskaping* ble sendt på høring 24. oktober 2016. Høringsfristen var 9. januar 2017. Høringsbrevet ble sendt til følgende høringsinstanser:

Alle departementene	Husbanken
Brønnøysundregistrene	Huseiernes Landsforbund
Datatilsynet	IKT-Norge
Domstolsadministrasjonen	Innovasjon Norge
Finanstilsynet	KLP
Folketrygdfondet	KS
Forbrukerombudet	Konkursrådet
Forbrukerrådet	Kjøtt- og fjørfebransjens landsforbund
Forbrukertvistutvalget	Landkreditt Bank AS
Konkurransetilsynet	Landsorganisasjonen i Norge (LO)
Norges Bank	Markedsforbundet
Regelrådet	Nordic Trustee ASA
Regjeringsadvokaten	Noregs Fiskarlag
Riksadvokaten	Norges Bondelag
Riksrevisjonen	Norges Handelshøyskole
Skattedirektoratet	Norges Juristforbund
Statens innkrevingsentral	Norges kemner og kommuneøkonomers forbund
Statens institutt for forbruksforskning (SIFO)	Norges Kreditorforbund
Statens pensjonskasse	Norges Pelsdyrslag
Statistisk sentralbyrå	Norges Rederiforbund
Tolletaten	Norges Råfisklag
ØKOKRIM	Norges Sildesalgslag
	Norges Skogeierforbund
	Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Oslo tingrett	Norsk Bergindustri
Oslo byfogdembete	Norsk Bonde- og småbrukarlag
Bergen tingrett	Norsk forening for Bygge- og Entrepriserett
Sør-Trøndelag tingrett	Norsk Industri
	Norsk Landbrukssamvirke
Advokatforeningen	Norsk Venturekapitalforening
Akademikerne	Norsk Øko-forum
AksjeNorge	Norske Boligbyggelags Landsforbund
Aksjonærforeningen	Norske Felleskjøp SA
Arbeidsgiverforeningen Spekter	Norske Finansanalytikeres Forening
Banklovkommisjonen	Norske Forsikringsmegleres Forening
Bedriftsforbundet	Nortura SA
BN Bank	NTL-Skatt
Coop Norge SA	Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)
De selvstendige kommunale pensjonskasser	OBOS
Den norske Revisorforening	Oslo Børs ASA
Det norske Veritas	Pensjonskasseforeningen
Econa	Private barnehagers Landsforbund
Eiendom Norge	Regnskap Norge
Eksporfinans ASA	Rettspolitisk forening
Finans Norge	Samvirkesenteret
Finansforbundet	Skatterevisorenes Forening
Finansieringsselskapenes Forening	Universitetet i Bergen, Det juridiske fakultet
Finansklagenemnda	Universitetet i Oslo, Det juridiske fakultet
Framtiden i våre hender	Universitetet i Tromsø, Det juridiske fakultet
Garantiinstituttet for eksportkreditt (GIEK)	Verdipapirfondenes Forening
Gjensidige Bank ASA	Verdipapirforetakenes Forbund
Gjensidige Forsikring ASA	Verdipapirsentralen ASA
Handelshøyskolen BI	Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund
Hovedorganisasjonen Virke	

Følgende instanser har realitetsmerknader til utredningen:

Justis- og beredskapsdepartementet
Brønnøysundregistrene
Finanstilsynet
Regelrådet
Skattedirektoratet
Økokrim
Advokatfirmaet Haavind AS
Advokatfirmaet Selmer DA
Advokatfirmaet Steenstrup Stordrange DA
Advokatfirmaet Thommessen AS
Advokatforeningen
Brækhus Dege Advokatfirma DA
Byggenæringens Landsforening
Coop Norge SA
Den norske Revisorforening
Finans Norge
Hovedorganisasjonen Virke
KPMG AS
Landsorganisasjonen i Norge
Norsk Øko-forum
Næringslivets Hovedorganisasjon
Pensjonskasseforeningen
Private Barnehagers Landsforbund
Regnskap Norge

Revisor Klokk AS
Universitetet i Oslo
Verdipapirforetakenes Forbund
Verdipapirsentralen ASA
Wikborg Rein Advokatfirma AS

Følgende instanser har uttalt at de ikke har merknader til utredningen eller at de ikke ønsker å avgi svar på høringen:

Arbeids- og sosialdepartementet
Finansdepartementet
Klima- og miljødepartementet
Kunnskapsdepartementet
Utenriksdepartementet
Domstolsadministrasjonen
Konkurransetilsynet
Konkursrådet
Norges Bank
Riksadvokaten
Statistisk Sentralbyrå
Spekter

Hovedsynspunkter i sentrale høringsuttalelser gjengis i proposisjonen her. Høringsuttalelsene er tilgjengelige i sin helhet på departementets nettside.

3 Oppfølging av forslag i NOU 2016: 22 Aksjelovgivning for økt verdiskaping

3.1 Innledning

Deler av forslagene i NOU 2016: 22 ble vurdert av Nærings- og fiskeridepartementet i Prop. 112 L (2016–2017) *Endringer i aksjelovgivning mv. (modernisering og forenkling)*. Endringsforslagene i den proposisjonen gjaldt først og fremst elektroniske løsninger, aksjeselskapers organisasjon, kapitalreglene, fravalg av revisjon og krav til særattestasjoner. Forslagene ble gjennomført ved endringslov 16. juni 2017 nr. 71. Med noen få unntak trådte endringene i kraft 1. juli 2017.

Andre forslag i NOU 2016: 22 som ikke er særskilt behandlet i påfølgende kapitler i proposisjonen her, kommenteres nedenfor.

3.2 Åpningsbalanse

Utvalget foreslo i utredningen punkt 7.3 å oppheve aksjelovens og allmennaksjelovens krav om åpningsbalanse ved stiftelser med tingsinnskudd, fusjon, fisjon og omdanning av aksjeselskap til allmennaksjeselskap. Det samme var foreslått av flertallet i regnskapslovutvalget i NOU 2016: 11 *Regnskapslovens bestemmelser om årsberetning mv.* Forslaget er allerede gjennomført, jf. lov 15. desember 2017 nr. 105 om endringer i regnskapsloven mv. (forenklinger) og Prop. 160 L (2016–2017). Endringene trådte i kraft 1. januar 2018.

3.3 Nærstående transaksjoner og styrets handleplikt

Enkelte forslag i NOU 2016: 22 krever noe mer utredning. Dette gjelder blant annet utvalgets forslag til endringer i aksjeloven og allmennaksjeloven § 3-8 om avtaler mellom selskapet og dets aksjeeiere eller medlemmer av selskapets ledelse mv. Endringer i disse bestemmelsene må også vurderes i lys av aksjonærrettighetsdirektivet¹ artikkel 9c om gjennomsiktighet og godkjenning av transaksjoner med nærstående parter. Direkti-

vet ble vedtatt etter at utvalget la frem sin utredning.

Utvalget foreslo også endringer i bestemmelsene om styrets handleplikt ved tap av egenkapital i aksjeloven og allmennaksjeloven § 3-5. Behovet for og innretning av eventuelle endringer i disse bestemmelsene krever etter departementets syn en bredere vurdering. Blant annet bør forholdet mellom styrets handleplikt og bestemmelsene om erstatning og straff i aksjeloven og allmennaksjeloven kapittel 17 og 19 utredes nærmere.

Departementet vil komme tilbake til bestemmelsene i aksjeloven og allmennaksjeloven om nærstående transaksjoner og om styrets handleplikt ved tap av egenkapital etter å ha foretatt ytterligere vurderinger.

3.4 Fristene for verdsettelse av innskudd ved stiftelse, kapitalforhøyelse, fusjon og fisjon

I mandatet som lå til grunn for utredningen, ble utvalget bedt om å vurdere om fristene for verdsettelse av innskudd ved stiftelse, kapitalforhøyelse, fusjon og fisjon bør endres. Utvalget foreslo i utredningen punkt 7.5 å videreføre gjeldende frister.

Det har ikke kommet innspill i høringsrunden om behov for endringer i fristene. *Næringslivets Hovedorganisasjon* uttaler at de støtter utvalgets forslag. For øvrig kommenterte ikke høringsinstansene utvalgets vurdering på dette punkt.

Departementet har ikke erfaring som tilsier at det nå er nødvendig å endre fristene. På denne bakgrunn, og tatt i betraktning av at det gjennom høringen ikke har fremkommet noe særlig behov for eller ønske om å endre fristene, har departementet ikke foreslått endringer av gjeldende frister. Departementet vil imidlertid løpende vurdere hensiktsmessigheten av fristenes lengde.

¹ Europarlaments- og rådsdirektiv (EU) 2017/828 av 17. mai 2017 om endring av direktiv 2007/36/EF om fremme av langsiktig aksjonærensengasjement

3.5 Adgangen til å ha flere daglige ledere i aksjeselskaper

I utredningen punkt 8.4 foreslo utvalget å videreføre bestemmelsen i aksjeloven § 6-2 første ledd om at aksjeselskaper kan ha flere daglige ledere. Utvalget foreslo imidlertid å oppheve bestemmelsens tredje punktum om at det kan vedtektsfestes at flere daglige ledere skal opptre utad som et kollektivt organ. Utvalget begrunnet forslaget med å styrke hensynet til kreditorene, uten at dette er utdypet nærmere i utredningen. I høringen uttalte *Den Norske Advokatforening* (Advokatforeningen) om forslaget:

«Selv om det neppe har så stor praktisk betydning har vi vanskelig for å se hvordan forslaget kan begrunnes ut fra kreditorhensyn. Hensynet til kreditorene er ivaretatt ved at dette er vedtektsfestet slik at det fremgår av Foretaksregisteret at de daglige lederne må opptre samlet for å forplikte selskapet som daglige ledere.

Internt i selskapet innebærer en ordning med at flere daglige ledere må opptre som et kollegialt organ at det må holdes en avstemning om det er uenighet i saker der ansvaret ikke er delegert internt. Det kan spørres hvor hensiktsmessig dette er, men vi har litt vanskelig for å se at lovgiver skal avskjære denne muligheten.»

Departementet er enig med Advokatforeningen og foreslår ikke endringer i aksjeloven § 6-2 første ledd tredje punktum.

3.6 Revisjonsberetning

Det følger av aksjeloven § 7-4 første punktum at revisor for hvert regnskapsår skal avgi revisjonsberetning til generalforsamlingen. I mandatet som lå til grunn for utredningen, ble utvalget bedt om å vurdere om revisjonsberetningen skal kunne avgis til styret i selskaper hvor samtlige aksjeeiere også er styremedlemmer. Utvalget foreslo i utredningen punkt 13.2 å videreføre at revisjonsberetningen skal avgis til generalforsamlingen:

«Etter utvalgets syn vil en endring av mottaker av revisjonsberetningen ikke medføre vesentlige forenklinger. Dersom revisjonsberetning kunne avgis til styret, og ikke til generalforsamlingen, ville det reise en rekke prinsipielle

spørsmål, herunder spørsmål om generalforsamlingen som øverste organ, hvem som er revisors oppdragsgiver og hvem revisor rapport[er] tilbake til mv.»

Ingen av høringsinstansene har kommentert utvalgets vurdering på dette punkt.

Departementet slutter seg til forslaget i utredningen om å videreføre bestemmelsen i aksjeloven § 7-4 første punktum om at revisor skal avgi revisjonsberetningen til generalforsamlingen.

3.7 Møte mellom revisor og styret

Utvalget foreslo i utredningen punkt 13.5 å ta inn nye bestemmelser i aksjeloven og allmennaksjeloven om årlig møte mellom revisor og styret, jf. utvalgets forslag til ny § 7-5 a. Tilsvarende regel finnes i dag i revisorloven § 2-3. *Justis- og beredskapsdepartementet* fremholdt i høringen at man ikke bør gjenta revisorloven § 2-3 i aksjeloven og allmennaksjeloven:

«I tillegg til at aksjelovene får enda mer lovtekt, innebærer en slik lovteknisk løsning en fare for at det etterhvert kan bli utilsiktede forskjeller mellom aksjelovens bestemmelse og revisorlovens bestemmelse. Forslaget innebærer også en lite konsekvent lovstruktur siden det ikke er foreslått tilsvarende løsninger for andre sammenslutningsrettslige lover.»

Kravene til årlig møte mellom revisor og styret i revisorloven § 2-3 er også vurdert i revisorlovutvalgets utredning NOU 2017: 15 *Revisorloven – Forslag til ny lov om revisjon og revisorer*. Revisorlovutvalget foreslo at bestemmelsen flyttes fra revisorloven til aksjeloven, allmennaksjeloven og annen selskapslovgivning.

Skal bestemmelsen om revisors møte med styret flyttes fra revisorloven til selskapslovgivningen, må dette etter departementets syn gjøres samtidig for alle selskapsformene bestemmelsen i dag omfatter. Utredningene omfatter ikke alle berørte selskapslover, og en slik eventuell flytting vil derfor kreve noe mer utredning. Om det bør gjøres endringer i reglene om møte mellom styret og revisor, og om slike regler passer best i revisorloven eller i selskapslovgivningen, vil bli vurdert av Finansdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet som ledd i oppfølgingen av NOU 2017: 15.

3.8 Selskapsorganenes kompetanse i aksjeselskaper hvor samtlige aksjeeiere er styremedlemmer

I mandatet som lå til grunn for utredningen, ble utvalget bedt om å vurdere om det burde gjøres særskilte tilpasninger i aksjeloven for selskaper med én eier som også utgjør styret. Utvalget ble også bedt om å vurdere om aksjeloven bør åpne for at beslutninger som i dag hører under generalforsamlingen, i stedet bør kunne treffes av styret i selskaper hvor samtlige aksjeeiere er styremedlemmer, og hvilke stemmekrav som i så fall bør gjelde.

Disse temaene er behandlet i utredningen kapittel 9 og 10. Utvalget la i utredningen kapittel 9 til grunn at hovedtrekkene i selskapsstrukturen og forholdet mellom selskapsorganene skal videreføres. Utvalget anbefalte derfor ikke at beslutninger som i dag hører under generalforsamlingen, i stedet skal kunne treffes av styret. Imidlertid foreslo utvalget at det tas inn en ny bestemmelse i aksjeloven om at det kan holdes generalforsamling uten forutgående styrebehandling dersom samtlige aksjonærer samtykker til dette, jf. utvalgets forslag til ny § 5-1 a i aksjeloven. Forslaget innebærer at generalforsamlingen skal kunne treffe beslutningen uten styrets forutgående forslag i en rekke sakstyper. Dette inkluderer blant annet beslutninger om utdeling av utbytte, kapitalforhøyelse og kapitalnedsettelse. Utvalget viste i utredningen kapittel 10 til at forslaget til ny § 5-1 a også vil gjelde for aksjeselskaper med én eier og enestyre. For øvrig foreslo ikke utvalget å innføre særskilte saksbehandlingsregler for aksjeselskaper med én eier og enestyre.

I høringen har det etter departementets syn kommet vektige innvendinger mot utvalgets forslag til ny § 5-1 a.

Begrunnelsen for forslaget til ny § 5-1 a i aksjeloven er ifølge utvalget at det virker unødvendig å behandle saken to ganger når styret og generalforsamlingen består av de samme personene. Til dette bemerket *Justis- og beredskapsdepartementet* i høringen:

«Dobbeltbehandling kan man imidlertid unngå også etter de gjeldende saksbehandlingsreglene. §§ 5-7 og 6-19 innebærer for både generalforsamlingen og styret at saksbehandlingen kan gjennomføres på en meget enkel måte, og det er ikke noe krav om at styrets og generalforsamlingens behandling av saken gjennomføres som to separate operasjoner. Gjeldende lov krever riktignok at det utarbeides to protokoller. Men hvis man mener at

dette er et problem, bør man i stedet vurdere en unntaksbestemmelse i § 6-29 om plikten til å utarbeide styreprotokoll.»

Det kan også spørres om hvorvidt forslaget i tilstrekkelig grad tar hensyn til styrets ansvar for å forvalte selskapet og for å forberede saker for generalforsamlingen. *Advokatforeningen* uttalte i høringen:

«Det kan imidlertid spørres om forslaget i tilstrekkelig grad tar hensyn til den sentrale rollen som styret som organ nødvendigvis må og bør ha når det gjelder den gruppen saker bestemmelsen gjelder for, men om utkastet tvert om tilslører styreansvaret i disse sakene ved at bestemmelsen isolert sett sjalter helt ut styrets ansvar for saksforberedelsen.

Vi er klar over at det som er sagt over i praksis kan være mer snakk om form enn realitet, men det kan ikke ses bort ifra at det kan ha reell betydning å opprettholde det ellers gjennomgående skillet i aksjeloven mellom styret som saksforberedende organ for generalforsamlingen og generalforsamlingen som besluttende organ. En aksjeeier kan f.eks. være inhabil eller ha forfall som styremedlem, men delta i generalforsamlingens behandling av spørsmålet. En uklar rollefordeling mellom styret og generalforsamlingen kan i slike og andre tilfeller ha betydning i en etterfølgende ansvarssak, og skape tvil om ansvaret for saksforberedelsen.

Departementet bør ved den videre behandlingen av lovsaken vurdere om den foreslåtte bestemmelsen på en uheldig måte blander sammen rollefordelingen mellom styret og generalforsamlingen, og om dette kan medføre at den foreslåtte bestemmelsen kan reise problemstillinger som ikke står i et rimelig forhold til gevinsten ved den foreslåtte bestemmelsen. Så vidt vi forstår er gevinsten først og fremst å slippe unna med bare én, og ikke to protokoller som i praksis er ganske like. Den praktiske betydningen av bestemmelsen framstår således som ganske liten.»

Flere av bestemmelsene i aksjeloven som forslaget til ny § 5-1 a skal gjøre unntak fra stiller krav om at styret må utarbeide nærmere bestemt dokumentasjon som inngår i saksgrunnlaget for generalforsamlingsbehandlingen. Disse dokumentasjonskravene vil fortsatt gjelde selv om generalforsamlingen kan treffe beslutningen uten styrets forutgående forslag. Det betyr at det uansett vil kreves en viss saksforberedelse i form av utarbei-

delse av forslag til vedtak og annen dokumentasjon som aksjeloven krever. Dessuten må det, som ledd i en forsvarlig saksforberedelse, ofte foretas nærmere undersøkelser og vurderinger. Eksempelvis følger det av aksjeloven § 8-1 fjerde ledd at selskapet bare kan dele ut utbytte så langt det etter utdelingen har en forsvarlig egenkapital og likviditet, jf. § 3-4. Tilsvarende krav gjelder blant annet ved kapitalnedsettelse. Kravet til forsvarlig egenkapital og likviditet må vurderes ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten i selskapet. Slike undersøkelser og vurderinger vil være en oppgave som naturlig hører under styret, siden det er ansvarlig for å forvalte selskapet, jf. aksjeloven § 6-12. Det henger også naturlig sammen med styrets handleplikt etter aksjeloven § 3-5. Departementet kan derfor vanskelig se at styret som selskapsorgan kan kobles helt ut av de sakene som skal kunne behandles etter § 5-1 a.

Advokatforeningen påpekte også i høringen at i motsetning til styret, som er et permanent organ, eksisterer generalforsamlingen som selskapsorgan bare når det holdes generalforsamling. Også dette tilsier etter departementets syn at generalforsamlingen ikke alene bør ha ansvar for saksforberedelsen.

Forslaget i utredningen åpner også for utvidet konsernstyring, uten at konsekvensene av dette er redegjort for i utredningen. *Universitetet i Oslo* uttaler blant annet:

«Mange konsern er etablert med datterselskaper hvor morselskapet er eneste aksjonær. Som eneksjonær i datterselskapet vil morselskapet være underlagt de samme forenklingregler til styrebehandling som enkeltstående aksjeselskap. Dersom det ikke skal differensieres i lovverket mellom selskap som reelt drives i et enkeltstående selskap, og de selskapene som reelt er en del av en konsernstruktur, foreslås det, i realiteten, å innføre lovregel om utvidet adgang til konsernstyring i norsk aksjeselskapsrett. Dette reiser en rekke spørsmål inkludert om forholdet mellom konsernstyring og konsernansvar, som bør underlegges en nærmere utredning.»

I lys av ovennevnte er departementets vurdering at forslaget til ny § 5-1 a i aksjeloven har så vidt mange problematiske sider at ulempene ved å innføre det overstiger fordelene. Departementet foreslår derfor ikke en lovendring slik utvalget har foreslått.

3.9 Omdanning av aksjeselskap til allmennaksjeselskap

Aksjeloven kapittel 15 har bestemmelser om omdanning fra aksjeselskap til allmennaksjeselskap. Utvalget foreslo i utredningen punkt 15.2 å oppheve kravene i aksjeloven § 15-1 til åpningsbalanse og uavhengig redegjørelse ved slik omdanning. Utvalget foreslo at egenkapitalkravet i stedet kan dokumenteres gjennom årsregnskap som er revidert og fastsatt for siste regnskapsår, forutsatt at regnskapsprinsippene ikke endres på grunn av omdanning til allmennaksjeselskap. Endres regnskapsprinsippene som følge av omdanningen, foreslo utvalget at egenkapitalen dokumenteres gjennom en mellombalanse i samsvar med aksjeloven § 8-2 a. Utvalget foreslo også at fristen for verdsettelse i § 15-1 oppheves.

Ingen av høringsinstansene kommenterte utvalgets endringsforslag.

Utvalgets forslag om å oppheve kravet i aksjeloven § 15-1 om åpningsbalanse ved omdanning fra aksjeselskap til allmennaksjeselskap er allerede gjennomført ved endringslov 15. desember 2017 nr. 105. Endringen trådte i kraft 1. januar 2018.

Utredningen og høringen gir etter departementets vurdering ikke et tilstrekkelig grunnlag for å foreslå andre endringer i aksjeloven kapittel 15. Det står blant annet i utredningen side 196 at utvalget ikke har vurdert sitt endringsforslag opp mot krav i EU/EØS-retten:

«Det som kan hindre implementeringen av de forenklingene som utvalget foreslår, er de begrensninger som følger av 2. selskapsdirektiv art. 13. I dag er omdanning regulert med utgangspunkt i regler om aksjeinnskudd med andre eiendeler enn penger og særskilte rettigheter. Samtidig beskriver forarbeidene omdanning som en kontinuitet. Utvalget kan ikke se at tidligere lovforarbeider spesifikt drøfter om selskapsdirektivet krever behandling som et tingsinnskudd. Snarere kan det virke som om forarbeidene begrunnelse å følge allmennaksjeloven § 2-6 og § 2-8, er tilleggskrav. Utvalget har imidlertid ikke særskilt vurdert forslagene opp mot 2. selskapsdirektiv art. 13, og ber departementet foreta en slik vurdering.»

Selv om omdanningsreglene i aksjeloven kapittel 15 gjelder generelt, benyttes de i praksis i et lite antall saker. Ifølge tall fra Brønnøysundregistrene ble det i perioden 2013 til 2017 registrert til sammen 53 vedtak om omdanning fra aksjesel-

skap til allmennaksjeselskap i Foretaksregisteret. Det har gjennom høringen heller ikke fremkommet vesentlige behov for eller ønske om endringer i aksjeloven kapittel 15. Disse forholdene tilsier etter departementets syn at andre områder enn omdanningsreglene bør prioriteres i arbeidet med å gjennomgå selskapsretten for å fremme verdiskaping. Basert på innspill og erfaringer mv. vil departementet imidlertid løpende vurdere hensiktsmessigheten av særbestemmelsene om allmennaksjeselskaper, herunder også bestemmelsene i aksjeloven kapittel 15.

3.10 Omvendt mor-datter fusjon

Aksjeloven § 13-23 inneholder forenklete regler om gjennomføring av fusjon uten vederlag mellom morselskap og heleid datterselskap. Det er en forutsetning at morselskapet er det overtakende selskapet ved fusjonen for at bestemmelsen skal komme til anvendelse. Utvalget vurderte i utredningen punkt 15.3 om de forenklete reglene i § 13-23 også bør gjelde ved omvendt mor-datter fusjon, dvs. fusjon der et morselskap fusjonerer inn i heleid datterselskap. Utvalget kom imidlertid til at det ikke bør skje:

«I slike tilfeller er det imidlertid nødvendig å yte vederlag til aksjonærene i morselskapet. Det er derfor ikke åpenbart at aksjeloven § 13-23 kan tilpasses til denne fusjonsformen.»

Utvalget foreslo at det gjøres endring i foretaksregisterloven som innebærer at ved fusjon mellom morselskap og heleid datterselskap etter aksjeloven § 13-23 kan selskapene selv bestemme hvilket av de fusjonerende selskapenes organisasjonsnummer som videreføres. Utredningen inneholder imidlertid ikke forslag til lovendringsbestemmelse.

Flere høringsinstanser støtter utvalgets forslag. Enkelte høringsinstanser mener at adgangen til å velge organisasjonsnummer ved fusjon bør utvides til å gjelde alle fusjoner der eiersammen-

setningen er den samme i det overdragende og det overtakende selskapet. Andre høringsinstanser mener det bør vurderes om forslaget skal kunne utvides til også å gjelde for konsernfusjon (trekantfusjon) etter aksjeloven § 13-2 andre ledd.

Innspill i høringsrunden kan tyde på at det i næringslivet er et praktisk behov for å kunne velge hvilket av de fusjonerende selskapenes organisasjonsnummer som skal videreføres. I tilfeller der konsernets virksomhet i all hovedsak ligger i datterselskapet, mener utvalget det kan være hensiktsmessig at datterselskapets organisasjonsnummer videreføres etter fusjonen. Det kan gjøre det enklere å videreføre driften i det fusjonerte selskapet.

Med bakgrunn i utredningen og innspill i høringsrunden mener departementet at det er grunn til å vurdere nærmere om det bør åpnes for at selskaper skal kunne velge hvilket av de fusjonerende selskapenes organisasjonsnummer som skal videreføres. Reglene vil bli tekniske i sin struktur, og ordlyden i lovteksten vil ha betydning for hvordan en slik endring vil gjennomføres. I og med at det ikke er fremlagt lovforslag i høringen, har ikke departementet grunnlag for å gi en tilråding om slike regler nå. Ved en videre vurdering må konsekvensene ved en eventuell endring for offentlige myndigheter, kreditorer og andre tredjeparter utredes nærmere. Det samme gjelder hvilke konsekvenser endringer vil ha for organisasjonsnummerets funksjon som identifikator for aksjeselskaper og andre virksomheter registrert i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret.

3.11 Likedelingsfisjon

Utvalget foreslo i utredningen punkt 15.4 også endringer i reglene om likedelingsfisjon i aksjeloven § 14-11 a. Etter departementets vurdering gir ikke utredningen et tilstrekkelig grunnlag for å vurdere de lovendringene utvalget foreslår, blant annet når det gjelder reglene om fisjon ved overføring til eksisterende selskap. Dette må derfor utredes nærmere.

4 Redegjørelser og revisorbekreftelser

4.1 Redegjørelser

4.1.1 Innledning

Aksjeloven inneholder en rekke regler som pålegger enten stifterne av eller styret i et aksjeselskap å utarbeide redegjørelser for nærmere angitte forhold. Begrunnelsen for reglene er i hovedsak å gi de involverte bedre grunnlag for å vurdere enkelte forhold før en beslutning tas, men også å sikre kontroll og notoritet. For å ivareta disse hensynene i tilstrekkelig grad, skal redegjørelser som omtalt her også normalt bekreftes av revisor.

4.1.2 Gjeldende rett

Dersom selskapet i forbindelse med stiftelsen skal *«overta eiendeler eller bli part i en avtale som nevnt i § 2-4»*, skal stifterne i henhold til § 2-6 utarbeide en redegjørelse for dette. Disse tilfellene omfatter blant annet når aksjeinnskudd skal gjøres med annet enn penger, såkalt tingsinnskudd. I tillegg får bestemmelsen anvendelse dersom selskapet i forbindelse med stiftelsen skal overta andre eiendeler enn penger mot vederlag i annet enn aksjer. Det samme gjelder dersom selskapet skal bli part i en avtale, og om noen skal gis særskilte rettigheter i eller fordeler av selskapet.

Minstekravene til redegjørelsen som skal utarbeides følger av § 2-6 første ledd nr. 1 til 4. For det første skal innskuddet, ervervet eller avtalen det gjelder beskrives. Hvor detaljert beskrivelsen må være, vil avhenge av eiendelens eller avtalens art. I NOU 1992: 29 på side 77 er dette formulert som at beskrivelsen som et minimum må gi *«mulighet til å få et rimelig godt inntrykk av hva som skytes inn og gjenstandens verdi for selskapet»*.

Det skal også opplyses om hvilke prinsipper som er fulgt ved vurderingen av eiendelene selskapet skal overta. For tingsinnskudd er valgmuligheten av prinsipp imidlertid begrenset, all den tid tingsinnskudd i henhold til § 2-7 tredje punktum som hovedregel skal vurderes til *«virkelig verdi»*. Redegjørelsen bør likevel inneholde opplysninger om hvilken tilnærming til virkelig verdi som er valgt.

I tillegg skal redegjørelsen inneholde opplysninger om andre forhold som kan være av betydning for bedømmelsen av om selskapet skal overta den aktuelle eiendelen eller bli part i den aktuelle avtalen. Formålet med et slikt krav er å utfylle det som allerede er tatt inn i redegjørelsen etter nr. 1 og 2, slik at en sikrer at alle opplysninger av betydning belyses.

Endelig skal redegjørelsen inneholde en erklæring om at eiendelene selskapet skal overta, minst har en verdi som tilsvarer det avtalte vederlaget. Dette innebærer at det ikke kreves en eksakt fastsettelse av eiendelens verdi, og at det er tilstrekkelig å erklære at minstekravet er oppfylt. Verdsettelsen må ikke være eldre enn fire uker. Dersom det gjelder immaterielle eiendeler, skal verdsettelsen av disse i tillegg begrunnes særskilt.

Redegjørelsen skal i henhold til § 2-6 annet ledd dateres og signeres av stifterne. I tillegg kreves det at den bekreftes av revisor. Den skal også vedlegges stiftelsesdokumentet ved innsending til Foretaksregisteret, jf. tredje ledd.

I henhold til aksjeloven § 10-2 tredje ledd er § 2-6 første, annet og fjerde ledd gitt tilsvarende anvendelse for kapitalforhøyelse hvor innskudd skal gjøres med annet enn penger. Forskjellen er at det i disse tilfellene er styret, og ikke stifterne, som skal utarbeide og signere redegjørelsen. Styret skal i henhold til §§ 13-10 og 14-4 også utarbeide redegjørelser for fusjons- og fisjonsplaner. Grunnen til at redegjørelser skal utarbeides også i disse tilfellene er at selskaper involvert i en fusjon eller en fisjon normalt vil overta annet enn penger som aksjeinnskudd.

Samtlige av redegjørelsene som er omtalt ovenfor skal bekreftes av revisor.

Allmennaksjeloven har i hovedsak liklydende bestemmelser i allmennaksjeloven §§ 2-6, 10-2, 13-10 og 14-4. Forskjellen er at redegjørelsene for allmennaksjeselskap skal utarbeides av én eller flere uavhengige sakkyndige. Disse skal i henhold til allmennaksjeloven § 2-6 annet ledd være revisor. Reglene er omtalt i Ot.prp. nr. 36 (1993–94), hvor det fremgår på side 52 at hensynet bak reglene om redegjørelse i utgangs-

punktet ikke tilsa ulike regler for allmennaksjeselskaper og aksjeselskaper. Likevel ble det fremholdt at det ville være for kostnadskrevende for de små selskapene (aksjeselskaper) dersom uavhengige sakkyndige skulle utarbeide redegjørelsen i tillegg til å bekrefte denne.

I forskrift av 26. oktober 2013 nr. 1271 om unntak fra kravet til redegjørelse om aksjeinntskudd med andre eiendeler i penger er det åpnet for at stifterne eller styret i enkelte tilfeller kan se bort fra kravet til redegjørelse. Unntakene gjelder tilfeller hvor aksjeinntskudd består av omsettelige verdipapirer eller pengemarkedsinstrumenter (§ 1), og tilfeller der verdien av aksjeinntskuddet fremgår av et revidert og lovpålagt årsregnskap (§ 2). Forskriftens anvendelse forutsetter at stifterne eller styret aktivt beslutter å fravike lovens hovedregel om at redegjørelse skal utarbeides. I så fall må stifterne eller styret utarbeide en erklæring. Erklæringen skal inneholde en beskrivelse av aksjeinntskuddet, opplysninger om aksjeinntskuddets verdi, grunnlaget for verdivurderingen og vurderingsmåten, en uttalelse om at aksjeinntskuddet minst svarer til pålydende av de aksjer som skal utstedes, og en uttalelse om at det ikke er oppstått nye omstendigheter av betydning for den opprinnelige vurderingen. Erklæringen skal legges ved stiftelsesdokumentet eller innkallingen til generalforsamling, avhengig av om det dreier seg om stiftelse eller kapitalforhøyelse.

4.1.3 Utenlandsk rett

Kravet i aksjelovene § 2-6 om at det skal utarbeides en redegjørelse ved tingsinntskudd har blant annet bakgrunn i det tidligere annet selskapsdirektiv (77/91/EØF) artikkel 10. Regelen er videreført i europaparlaments- og rådsdirektiv 2012/30/EU artikkel 10. I henhold til direktivet skal det ved aksjeinntskudd i annet enn penger ved stiftelse utarbeides en redegjørelse av én eller flere uavhengige sakkyndige. Redegjørelsen skal minst inneholde en beskrivelse av det eller de aktuelle innskuddene, fremgangsmåten for verdivurderingen og en angivelse av at verdien minst svarer til pålydende verdi. Tilsvarende gjelder etter artikkel 31 for kapitalforhøyelser hvor aksjer skal tegnes mot tingsinntskudd.

I henhold til direktivet artikkel 11 er det anledning til å gjøre unntak fra kravet til redegjørelse i tre nærmere angitte situasjoner. Dette er for det første tilfeller der tingsinntskuddet består av omsettelige verdipapirer eller pengemarkedsin-

strumenter. For det andre kan det gjøres unntak dersom det aktuelle tingsinntskuddet allerede har vært gjenstand for en anerkjent verdivurdering foretatt av en uavhengig sakkyndig. Endelig kan det gjøres unntak dersom verdien av tingsinntskuddet allerede fremgår av et lovpålagt revidert årsregnskap for det foregående regnskapsåret. Norge har i forskrift nevnt ovenfor gjort unntak for det første og det siste.

Reglene er nærmere omtalt i Prop. 111 L (2012–2013) på side 33 og 34.

Direktivet gjelder for allmennaksjeselskaper. Da de samme hensynene ble ansett å gjøre seg gjeldende også for aksjeselskaper, ble en tilsvarende regel tatt inn også i aksjeloven. Som omtalt ovenfor ble det imidlertid åpnet for at redegjørelser kunne utarbeides av styret i aksjeselskaper og ikke av revisor, som kreves for allmennaksjeselskaper.

I henhold til dansk rett skal det for danske aktieselskap eller anpartsselskaper utarbeides tilsvarende redegjørelser («*vurderingsberetning*») som for norske aksje- og allmennaksjeselskaper. Dette følger av selskapsloven § 36, § 160, § 238 og § 256. Etter selskapsloven § 37 skal redegjørelsen utarbeides av «*en eller flere uvildige, sakkyndige vurderingsmænd*». Det er altså ikke åpnet for at stifterne eller styret selv kan utarbeide redegjørelsene.

Også i svensk rett er det tatt inn mekanismer som skal sørge for at verdien av tingsinntskudd er i samsvar med det som oppgis. I henhold til aktiebolagslagen 2. kapittel 19 § skal autorisert eller godkjent revisor bekrefte opplysningene som gis om det aktuelle tingsinntskuddet.

4.1.4 Forslaget i utredningen

Om plikten til å utarbeide redegjørelser

Utvalget foreslo at kravene til redegjørelse ved tingsinntskudd i utgangspunktet bør videreføres, både ved stiftelse, kapitalforhøyelse, fusjon og fisjon. Dette er i utredningens punkt 7.4.4.1 begrunnet med at slike redegjørelser etter utvalgets syn har en høy nytteverdi, blant annet fordi redegjørelsene bidrar til «*å sikre at det er samsvar mellom de reelle verdier som tilføres selskapet ved innskuddet, og verdien av aksjene som utstedes som vederlag*». I tillegg fremholdt utvalget at kravene til redegjørelse sikrer aksjekapitalen og hensynet til selskapets kreditorer. Utvalget mente også at plikten til å utarbeide redegjørelser sørger for at alminnelige kontrollhensyn ivaretas.

Om signatur

Når det gjelder ansvaret for å signere redegjørelsene, fremholdt utvalget i utredningen punkt 7.4.4.2 at det er naturlig at samtlige stiftere signerer en redegjørelse som utarbeides i forbindelse med stiftelse av et selskap. Utvalget foreslo imidlertid at regelen om at redegjørelsen i forbindelse med stiftelse skal dateres og signeres, tas ut av aksjelovene § 2-6. Utvalget begrunner dette med at redegjørelsen skal vedlegges stiftelsesdokumentet, som i henhold til § 2-9 uansett skal dateres og signeres. Forslaget vil ifølge utvalget medføre at stifterne kun må signere én gang, noe som vil forenkle lovverket.

For øvrige redegjørelser, som utarbeides etter at selskapet er stiftet, må lovene etter utvalgets syn forstås slik at samtlige styremedlemmer skal signere. Dette er etter utvalgets syn både upraktisk og unødvendig. Utvalget foreslår derfor at slike redegjørelser skal kunne signeres av styret eller andre som i henhold til lovene representerer selskapet utad.

Om tingsinnskudd ved gjeldskonvertering

Etter utvalgets syn er dagens regler om redegjørelser ikke tilpasset tilfeller der aksjeinnskudd gjøres opp med motregning, se utredningen punkt 7.4.4.3. Ifølge utvalget gjelder dette spesielt kravene til at redegjørelsen skal inneholde «*beskrivelse av innskuddets art, verdsettelsesmetoder og erklæring om at verdien av innskuddet minst svarer til det avtalte vederlaget*». I lys av dette foreslår utvalget at det tas inn en egen bestemmelse i loven for disse tilfellene. Utvalgets forslag gjelder kun for kapitalforhøyelser, og ikke ved stiftelse.

Om innholdet i slike redegjørelser fremgår det i utredningen:

«Utvalget foreslår at redegjørelsen ved gjeldskonvertering skal omfatte en bekreftelse på at gjelden er reell og tilsvarende pålydende verdi av gjelden, at selskapet er kreditor, og at avtalemotpart/avtalemotpartene som skal konvertere er debitor.»

I enkelte slike tilfeller vil det ifølge utvalget være behov for en utvidet plikt til slik redegjørelse:

«Dette gjelder der gjeldskonvertering foretas innen to år etter gjennomføring av en transaksjon med nærstående part som er informa-

sjonspliktig etter utvalgets forslag til ny § 3-8, (...) og hvor denne transaksjonen har gitt opphav til den gjeldspost som konverteres.»

For slike tilfeller foreslår utvalget derfor at redegjørelsen også skal inneholde en beskrivelse av den eller de tidligere gjennomførte relevante transaksjonene. Forslaget må imidlertid ses i sammenheng med utvalgets forslag til ny § 3-8.

Unntak fra krav til redegjørelse

Etter utvalgets erfaring oppleves unntakene oppstilt i forskrift av 26. oktober 2013 nr. 1271 om unntak fra kravet til redegjørelse om aksjeinnskudd med andre eiendeler i penger, som relativt krevende og lite forenklede. Utvalget skriver i utredningen punkt 7.4.4.4 at unntakene i liten grad blir benyttet. Utvalget foreslo derfor at unntaket for redegjørelse for tingsinnskudd bestående av omsettelige verdipapirer eller pengemerkedsinstrumenter flyttes fra forskriften til aksjelovene § 2-6 tredje ledd.

Når det gjelder unntaket fra kravet til redegjørelse for tilfellene der verdien av et tingsinnskudd fremgår av et revidert regnskap for det foregående regnskapsår, mener utvalget at bestemmelsen «*ikke helt treffer den målgruppe som er fremhevet i lovforarbeidene*». I denne forbindelse viser utvalget til utredningen «*Forenkling og modernisering av aksjeloven*» (Knudsen-utredningen)¹ side 10 hvor det fremgår at unntaket ville «*legge til rette for at eieren av en personlig drevet virksomhet der det foreligger et revidert årsregnskap, kan omdanne virksomheten til aksjeselskap, uten at det er nødvendig å utarbeide redegjørelse*». I lys av at enkeltpersonforetak kun er regnskapspliktig dersom det har eiendeler med en verdi på over 20 millioner kroner eller gjennomsnittlig antall ansatte som overstiger 20 årsverk, vil det etter utvalgets vurdering være svært få slike som har et revidert årsregnskap og som derfor vil kunne benytte seg av unntaksbestemmelsen. Utvalget foreslo på denne bakgrunn at unntaket heller knyttes til skatteovens bestemmelser om skattefri omdanning. Dette vil etter utvalgets syn gjøre regelen mer anvendelig. Utvalget foreslo at også dette unntaket flyttes fra forskrift til aksjelovene § 2-6 tredje ledd.

¹ Utredning skrevet av advokat Gudmund Knudsen etter oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet. Utredningen ble lagt frem 7. januar 2011.

Om hvorvidt tilsvarende endringer bør gjøres i allmennaksjeloven

Ifølge utredningen vil de samme hensyn i stor grad gjøre seg gjeldende også for allmennaksjeselskapene. Utvalget foreslo derfor at kravene til redegjørelse også videreføres i allmennaksjeloven. Når det gjelder kravet til signering, er det utvalgets syn at også for allmennaksjeselskapene bør det åpnes for at redegjørelser som i dag skal signeres av styret, også kan signeres av andre som representerer selskapet utad.

Forslaget om en egen regel for redegjørelser ved tingsinnskudd som gjøres ved motregning, er etter utvalgets syn ikke egnet for allmennaksjeselskaper.

4.1.5 Høringsinstansenes syn

Utvalgets forslag om å videreføre plikten til å utarbeide redegjørelser støttes av *Finanstilsynet* og *Regnskap Norge*. Regnskap Norge støtter også forslaget om at daglig leder eller andre med signaturrett skal kunne undertegne redegjørelsene. Ingen av de øvrige høringsinstansene har uttalt seg generelt om spørsmålet.

Den Norske Advokatforening (Advokatforeningen) støtter ikke forslaget til ny unntaksbestemmelse for krav til redegjørelse i § 2-6 tredje ledd. Foreningen stiller flere spørsmål ved utvalgets henvisning til skattelovens bestemmelser om skattefri omdanning:

«Er det meningen ved dette å få fram at unntaksregelen bare gjelder der hvor det er enkeltpersonforetak, selskap etter selskapsloven og partrederi som skytes inn? I så tilfelle kan vel dette sies direkte i bestemmelsen, uten å gå veien om henvisning til skattelovens regler om skattefri omdanning. Henvisningen til skatteloven reiser dessuten spørsmålet om de nærmere vilkårene for skattefri omdanning etter bestemmelsen, herunder forskriften til skatteloven § 11-20 må være oppfylt. Om så er tilfelle, får aksjeloven en kopling til skatteloven som i seg selv er uheldig.»

I tillegg er det etter Advokatforeningens syn uklart hva utvalget mener i utredningen punkt 7.4.4.4, hvor det fremgår at forslaget «konkret går ut på at det i omdanning etter skattereglene er unntak fra krav om redegjørelse ved tingsinnskudd dersom verdiene fremgår av et årsregnskap, og det er gjennomført revisjon etter reglene om revisjon av mellombalanse.» Foreningen skriver:

«Kravet om årsregnskap går ikke fram av lovteksten, og synes dessuten å være i motstrid med det som står lenger oppe i samme avsnitt i motivene, der meningen nettopp er å fange opp enkeltpersonforetak som faller under regnskapslovens terskelverdi (...).»

Advokatforeningen slutter seg til utvalgets forslag til ny § 10-2a om tilpasset redegjørelse ved kapitalforhøyelse der aksjeinnskudd gjøres opp med motregning. Foreningen har likevel enkelte merknader til den nærmere utformingen.

Advokatfirmaet Selmer støtter hovedtrekkene i forslaget om ny § 10-2a, men stiller spørsmål ved om ikke begrepene «kreditor» og «debitor» i forslagets annet ledd nr. 3 er byttet om.

Brønnøysundregistrene påpeker at dersom utvalgets forslag til ny § 10-2a følges opp, vil dette nødvendiggjøre endringer i foretaksregisterloven § 4-4 som regulerer hvilke vedlegg som skal følge registermeldinger til Foretaksregisteret.

Justis- og beredskapsdepartementet støtter ikke forslaget til ny § 10-2a. Departementet skriver at bestemmelsen «virker omstendelig og bidrar heller til en komplisering av aksjeloven enn en forenkling». Etter departementets syn er de relevante hensynene allerede ivaretatt gjennom en «fornuftig og naturlig tolkning av § 10-2, jf. § 2-6».

KPMG skriver i sitt høringssvar at forslaget bør klargjøres og justeres på flere punkter slik at meningsinnholdet blir riktig og klarere.

Den norske Revisorforening (Revisorforeningen) er usikker på hensiktsmessigheten av utvalgets forslag til unntak knyttet til reglene om skattefri omdanning. Etter foreningens syn vil forslaget trolig ikke innebære noen forenkling, fordi unntaket kun er foreslått å gjelde der det foreligger et årsregnskap. Etter foreningens syn må man, for å oppnå en reell forenkling, gi «et generelt unntak fra tidspunkt for verdsettelse i de tilfeller det er ført et skatteregnskap for virksomheten for sisteinntektsår og [der] dette skatteregnskapets balanse kan brukes som grunnlag for en skattefri omdanning.»

I tillegg stiller Revisorforeningen spørsmål ved beskrivelsen av hva redegjørelsen etter forslaget om ny § 10-2a skal inneholde. I henhold til utvalgets forslag skal slike redegjørelser inneholde en «erklæring om at gjelden er reell og tilsvarende pålydende verdi av gjelden». Etter Revisorforeningens syn er det mer naturlig at det kreves en «erklæring om at gjelden er reell og minst svarer til det avtalte aksjeinnskuddet».

4.1.6 Departementets vurdering

Om kravet til å utarbeide redegjørelser

For aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper er det grunnleggende at selskapet mottar vederlag for utstedelse av aksjer. Dette henger blant annet sammen med at eierskap til aksjer er utgangspunktet for aksjeeiernes innflytelse i selskapet. I tillegg er aksjeeiernes økonomiske innsats utgangspunktet for ansvarsbegrensningen i aksje- og allmennaksjeselskap. Det er derfor viktig at det er samsvar mellom aksjeeiernes økonomiske innsats og deres innflytelse i selskapet. I tillegg er det viktig både for selskapet og dets kreditorer at selskapets kapitalgrunnlag ikke svekkes ved at det utstedes aksjer hvis pålydende verdi overstiger den eller de eiendeler som skytes inn i selskapet. At det er samsvar mellom disse ytelsene er helt sentralt for selskapet, aksjeeierne og kreditorer. Dersom det som skytes inn i selskapet, ikke har minst den samme verdien som aksjene som utstedes, vil dette kunne påvirke kapitalgrunnlaget selskapet baserer sin virksomhet på. Når det som skytes inn i selskapet, er noe annet enn penger, er det derfor nødvendig at det gjøres tilstrekkelige vurderinger av om det faktisk er samsvar mellom det som skytes inn og aksjene som utstedes. Redegjørelser som skal utarbeides i henhold til aksjelovene §§ 2-6, 10-2, 13-10 og 14-4, sikrer at disse vurderingene blir gjort. Gjennom å pålegge stifterne eller styret å utarbeide og signere (aksjeloven) eller å sørge for at revisor utarbeider (allmennaksjeloven) slike redegjørelser, har en i lovverket også sikret en mekanisme for å ansvarliggjøre de relevante personene dersom redegjørelsen ikke gir et korrekt bilde av den relevante transaksjonen. Departementet er etter dette enig med utvalget i at nytteverdien av slike redegjørelser fortsatt er høy, og at reglene ivaretar sentrale hensyn i aksjelovene. Etter departementets syn bør det derfor fortsatt gjelde krav til redegjørelser ved tingsinnskudd ved stiftelse og kapitalforhøyelse, samt ved fusjon og fisjon.

Unntak fra krav til redegjørelse

Utvalget fremholder at unntakene som fremgår av forskriften gitt i medhold av aksjelovene § 2-6 fjerde ledd er relativt krevende, og derfor lite brukt. I utredningen foreslås det derfor å ta unntakene i forskriften som gjelder for tingsinnskudd som består av omsettelige verdipapirer eller pengemarkedsinstrumenter inn i aksjelovene. Forskriftsunntaket som gjelder tingsinnskudd hvis verdi fremgår av et revidert årsregnskap er foreslått erstattet med en ny regel som knytter dette

til reglene om skattefri omdanning i skatteloven. I lys av forslagene bør forskriften etter utvalgets vurdering endres, men likevel vil det meste av reguleringen fortsatt måtte fremgå av forskriften.

Etter departementets vurdering er forslagene ikke hensiktsmessige, verken med hensyn til å forenkle reglene eller å tilgjengeliggjøre dem. Reguleringen i forskriften er omfattende. Unntaket fra kravet til redegjørelse for tingsinnskudd som består av omsettelige verdipapirer og pengemarkedsinstrumenter gjelder for eksempel kun dersom det aktuelle innskuddets verdi settes til «*volumvektet gjennomsnittspris i et regulert marked*» de siste tre månedene før innskuddet. I tillegg forutsettes det at det eller de aktuelle verdipapirene eller pengemarkedsinstrumentene har vært gjenstand for en viss omsetning i mer enn to tredjedeler av dagene de har vært tilgjengelige på et regulert marked. Utvalgets forslag innebærer at det i loven skal fremgå at det er gjort unntak fra kravet til redegjørelse for omsettelige verdipapirer eller pengemarkedsinstrumenter, men at det fortsatt skulle stilles en rekke vilkår for unntakets anvendelsesområde i forskriften. Dette vil etter departementets syn snarere bidra til en forvanskning av regelverket enn en forenkling.

All den tid vesentlige deler av reguleringen av unntaket uansett vil måtte fremgå av forskrift, foreslår departementet ingen endring i form av at andre deler tas inn i loven.

Når det gjelder forslaget om å knytte unntaket for krav til redegjørelse der det foreligger revidert og lovpålagt årsregnskap til reglene om skattefri omdanning i skatteloven, er departementet enig med Advokatforeningen. En slik kobling mellom aksjelovene og skatteloven er i seg selv uheldig. Departementet kan heller ikke se at det vil innebære noen forenkling av regelverket.

Om signering

Utvalget foreslår å flytte regelen om at redegjørelser utarbeidet i forbindelse med stiftelse skal vedlegges stiftelsesdokumentet fra § 2-6 til § 2-4. I tillegg foreslår utvalget at kravene til datering og signering tas ut av bestemmelsen, slik at stifterne kun behøver å signere én gang i forbindelse med stiftelsen, nemlig på stiftelsesdokumentet.

Departementet er enig i at utvalgets forslag vil kunne være tidsbesparende for stifterne, og at forslaget i så måte vil kunne innebære en forenkling. Etter departementets syn kan imidlertid ikke dette tillegges avgjørende vekt. Dagens løsninger for signering av ulike dokumenter innebærer at det normalt er lite byrdefullt for de involverte.

Etter departementets vurdering tilsier hensynene bak plikten til å utarbeide redegjørelser at dagens mekanisme bør opprettholdes. I lys av det mulige ansvaret stifterne risikerer for eventuelle mangler ved slike redegjørelser, er det etter departementets syn viktig å sikre at det ikke oppstår uklarhet med hensyn til hva stifterne står inne for. At det kreves en særskilt signering av redegjørelsen gir samtlige stiftere en påminnelse om viktigheten av at innholdet i redegjørelsen er korrekt. Dette vil kunne komme både stifterne selv og eventuelle andre med ønske om å rette ansvar til gode.

Gjennom å stille et særskilt krav til signering av redegjørelsen i tillegg til stiftelsesdokumentet, sikrer en at stifterne vil tilstrebe å gi et korrekt bilde av den eller de aktuelle innskuddene. Dette vil beskytte selskapskapitalen, aksjeeierne og selskapets kreditorer. Departementet foreslår etter dette ingen endring i kravet til at redegjørelser som utarbeides i forbindelse med stiftelse, skal signeres særskilt.

De samme hensynene gjør seg etter departementets syn gjeldende når det gjelder redegjørelser som skal utarbeides i forbindelse med kapitalforhøyelser, fusjoner og fisjoner. Slik departementet forstår utvalget, er forslaget om å utvide personkretsen som kan signere redegjørelsene ikke ment å innebære noen endring med hensyn til styrets ansvar for innholdet i redegjørelsene. Etter departementets syn er det viktig at styret både har ansvaret for at redegjørelsene blir utarbeidet og for innholdet i disse. Lovteksten bør derfor ikke utformes på en måte som er egnet til å skape uklarhet om dette ansvaret. Med henvisning til det som er skrevet om hensynene bak signaturkravet ovenfor er det derfor etter departementets vurdering hensiktsmessig å opprettholde dagens regel som stiller krav om at styret skal signere redegjørelser. Departementet foreslår etter dette ingen endring av reglene om hvem som skal og kan signere redegjørelser utarbeidet i forbindelse med kapitalforhøyelser, fusjoner og fisjoner.

Om kapitalforhøyelse ved gjeldskonvertering

Utvalget foreslår en ny bestemmelse i aksjeloven § 10-2a om særskilt redegjørelse ved kapitalforhøyelse der aksjeinnskuddet gjøres opp ved tingsinnskudd. Etter utvalgets forslag skal slike redegjørelser inneholde en beskrivelse av den aktuelle gjelden, en erklæring om at gjelden er reell og tilsvarende pålydende verdi av gjelden, samt en erklæring om at selskapet er kreditor og avtalemotparten er debitor. Forskjellen fra nåværende

regel i § 10-2 tredje ledd, jf. § 2-6 første og annet ledd, er i hovedsak at kravet til beskrivelse og erklæring av verdien er noe tilpasset arten av innskuddet, og at kravene om angivelse av verdsettelsesprinsipper og andre forhold av betydning er sløffet. For øvrig er saksbehandlingsreglene i forslaget sammenfallende med dagens regulering.

Departementet er enig i at dagens krav til redegjørelse ved kapitalforhøyelse med tingsinnskudd ikke er tilstrekkelig tilpasset tilfellene der tingsinnskuddet er gjeld som skal motregnes mot utstedelse av aksjer. Dette kan tilsi at det er behov for å skille ut reguleringen av dette i en egen bestemmelse. Flere av høringsinstansene har også uttrykt støtte til hovedtrekkene i utvalgets forslag.

På generelt grunnlag bør det etter departementets syn tas sikte på et oversiktlig og forståelig regelverk ved utforming av lovteksten. Dette kan på den ene siden tale for å skille ut regulering av enkelttilfeller i egne bestemmelser. Samtidig kan det på den andre siden tale for å ikke utvide lovverket unødvendig, slik at regelverket består av bestemmelser av mer generell art. Dette kan bidra til at håndtering av ulike tilfeller kan finne sin løsning gjennom tolkning.

Departementet er enig med Justis- og beredskapsdepartementet i at forslaget fremstår som omstendelig og bidrar til en unødvendig oppsvulming av lovteksten. Etter departementets vurdering vil ikke en endring som foreslått medføre vesentlige forenklinger for næringslivet. Spørsmål knyttet til utforming av redegjørelser, herunder hvilke opplysninger som skal tas inn i redegjørelsene, kan etter departementets syn løses gjennom en naturlig tolkning av gjeldende § 10-2 tredje ledd, jf. § 2-6. Det foreslås derfor ikke noen ny § 10-2a i aksjeloven.

4.2 Revisorbekreftelser ved tingsinnskudd o.l.

4.2.1 Gjeldende rett

I henhold til aksjeloven § 2-6 annet ledd tredje punktum skal redegjørelser om aksjeinnskudd med andre eiendeler enn penger eller særskilte rettigheter ved stiftelse av aksjeselskap bekrefte av revisor. Krav til revisorbekreftelse gjelder også for redegjørelser ved kapitalforhøyelse hvor aksjeinnskuddet gjøres opp ved tingsinnskudd, jf. § 10-2, samt etter § 13-10 og § 14-4 for redegjørelser som utarbeides i forbindelse med fusjon og fisjon. For allmennaksjeselskap skal redegjørelsene utarbeides av revisor. Det stilles derfor

ikke et særskilt krav til at redegjørelsene bekrefte for allmennaksjeselskap.

Formålet med en særskilt regulering av innskudd i annet enn penger var i henhold til Aksjelovgruppen (NOU 1992: 29 side 76) å beskytte kreditorenes og aksjeeiernes interesse i at «*aksjekapitalen virkelig blir tilført selskapet*». I Ot.prp. nr. 36 (1993–94) side 52 fremgår det at reglene om kontroll av tingsinnskudd ikke var «*tilstrekkelig[e] til å hindre misligheter*», og at det derfor var behov for å skjerpe disse.

4.2.2 Dansk og svensk rett

Som omtalt under punkt 4.1.2, stilles det både i dansk og svensk rett krav til at revisor involveres dersom aksjer skal utstedes mot innskudd i annet enn penger.

4.2.3 Forslaget i utredningen

Utvalget foreslår i punkt 13.4.6.3.2 ingen endring av kravet til revisorbekreftelse av styrets redegjørelser i forbindelse med stiftelse. Etter utvalgets syn tilsier både hensynet til kreditorvern og behovet for at opplysninger i Foretaksregisteret er pålitelige, at kravet til uavhengige bekreftelser videreføres. Med henvisning til at revisor i henhold til revisorloven og krav til god revisjonsskikk skal være uavhengig, foreslår utvalget heller ikke å åpne for at andre yrkesgrupper skal kunne avgi slike bekreftelser.

Utvalget har også vurdert om det bør gjøres unntak for selskaper som i henhold til aksjeloven § 7-6 har fravalgt revisjon av årsregnskapet, men foreslår heller ikke for disse noen endring. Kostnadene ved å innhente revisorbekreftelse for disse selskapene kan være relativt sett høyere enn hva som er tilfellet for selskaper som allerede er underlagt revisjonsplikt og derfor normalt har en tilknyttet revisor. I tillegg kan det ifølge utvalget fremstå som inkonsistent at det kreves en uavhengig uttalelse ved tingsinnskudd og lignende, når det ikke kreves i tilknytning til årsregnskapet. Samtidig er det etter utvalgets vurdering større behov for uavhengige uttalelser der årsregnskapet ikke undergis revisjonskontroll, enn der revisjon av årsregnskapet i seg selv innebærer en etterfølgende kontroll med blant annet tingsinnskudd.

Etter utvalgets vurdering gjør de samme hensynene seg gjeldende for kapitalforhøyelse ved tingsinnskudd, og ved fusjon og fisjon. Utvalget har derfor heller ikke foreslått endringer for kravene til revisorbekreftelse av redegjørelser i disse tilfellene.

Utvalget foreslår at revisors bekreftelse av styrets redegjørelser ved kapitalforhøyelser gjort ved gjeldskonvertering skal kunne gis samtidig med bekreftelsen av at selskapet har mottatt aksjeinnskuddet. Etter utvalgets vurdering er det for gjeldskonvertering ikke behov for at revisor bekrefter verdsettelsen av innskuddet både i forkant av generalforsamlingens beslutning om kapitalforhøyelse og i forbindelse med det faktiske innskuddet.

4.2.4 Høringsinstansenes syn

Utvalgets forslag om å videreføre kravene til revisorbekreftelse av redegjørelser utarbeidet i forbindelse med tingsinnskudd ved stiftelse og kapitalforhøyelse, samt ved fusjon og fisjon, støttes av *Revisorforeningen*. Foreningen skriver:

«[U]tvalgets utredning gir et godt grunnlag for å ta stilling til hvilke redegjørelser o.l. som bør bekrefte av en uavhengig revisor. Vi slutter oss fullt ut til utvalgets vurderinger på dette punktet.»

Regnskap Norge er enig med utvalget i at det er «*fornuftig å ha krav om revisorbekreftelse av tingsinnskudd*» som gjøres i forbindelse med stiftelse. Foreningen mener imidlertid at tingsinnskudd opp til 100 000 kroner bør kunne gjøres uten at verdien bekrefte av revisor eller andre. I tillegg mener Regnskap Norge at det er ikke hensiktsmessig at styrets redegjørelse i forbindelse med kapitalforhøyelse som gjøres opp ved motregning, skal bekrefte av revisor. I høringsvaret står det at:

«Etter gjeldende rett bekrefter ikke revisor verdien av fordringen for aksjonæren som konverterer. Fordringen kan ha en reell verdi på kr 0, men like fullt få en revisorbekreftelse på at den gjeld som skal motregnes minst tilsvarer det avtalte vederlaget i aksjer.»

4.2.5 Departementets vurdering

Departementet er enig med utvalget i at kravet til revisorbekreftelse av stifternes redegjørelse for tingsinnskudd og lignende i forbindelse med stiftelse bør videreføres. I likhet med utvalget er departementet også av den oppfatning at de samme hensyn gjør seg gjeldende for kapitalforhøyelser som gjøres opp ved tingsinnskudd og ved fusjoner og fisjoner. Departementet foreslår derfor heller ingen endring av kravene til revisor-

bekreftelse av redegjørelser som utarbeides i disse tilfellene.

I henhold til Standard for attestasjonsoppdrag (SA) 3802 *Revisors uttalelser og redegjørelser etter selskapslovgivningen* punkt 64 flg. skal revisor i forbindelse med bekreftelsen av tingsinnskudd «*ta stilling til og uttale seg om*» blant annet om den aktuelle redegjørelsen inneholder de opplysninger som kreves i loven, og om stifternes eller styrets vurdering av det aktuelle innskuddets verdi. I forbindelse med revisors uttalelse skal vedkommende videre ta stilling til og uttale seg om hvorvidt verdivurderingen er basert på «*et beste estimat på grunnlag av de foreliggende forutsetninger*» og om de anvendte forutsetningene og metodene for beregningen «*framstår som rimelige*».

For redegjørelser som utarbeides i forbindelse med stiftelse, vil kravet til revisorbekreftelse av redegjørelsens innhold og de vurderinger som fremgår av den, fungere som en sikkerhetsmekanisme for selskapet, stifterne og selskapets kreditorer. At redegjørelsen skal undergis en uavhengig kontroll, vil sørge for at stifterne gjør en tilstrekkelig grundig vurdering av at det er samsvar mellom tingsinnskuddet og aksjene som utstedes. I tillegg vil bekreftelsen bidra til trygghet for selskapets kreditorer. Kreditorerne vil normalt stole på en uavhengig bekreftelse i større grad enn stifternes egne vurderinger og uttalelser.

Etter departementets syn gjør de samme hensynene seg gjeldende for styrets redegjørelser som utarbeides i forbindelse med kapitalforhøyelser med tingsinnskudd, fusjoner og fisjoner. I disse situasjonene vil i tillegg hensynet til selskapets eksisterende aksjeeiere stå sentralt. Ved kapitalforhøyelse, fusjon og fisjon vil det for det samlede aksjeeierfellesskapet normalt være svært viktig at det selskapet tilføres, har en verdi som minst svarer til pålydende av de aksjene som utstedes. For at aksjeeierne skal kunne ta stilling til dette,

er det derfor etter departementets syn avgjørende at både redegjørelsen og revisors uavhengige bekreftelse av denne foreligger før generalforsamlingen hvor beslutningen skal treffes.

Departementet kan ikke se at disse hensynene gjør seg mindre gjeldende for kapitalforhøyelse som gjennomføres ved gjeldskonvertering. Det er en rekke forhold som tilsier at også styrets redegjørelser for gjeldskonvertering bør undergis revisorkontroll før generalforsamlingen fatter sin beslutning. Redegjørelsen skal i henhold til aksjeloven § 10-2 tredje ledd, jf. § 2-6, blant annet inneholde en erklæring om at gjelden som skal konverteres minst har en verdi som svarer til det avtalte vederlaget. I tillegg skal redegjørelsen inneholde andre opplysninger som kan være av betydning for bedømmelsen av om selskapet skal konvertere gjelden mot utstedelse av aksjer. Som ved ordinære tingsinnskudd er dette opplysninger som er sentrale for aksjeeierne som skal ta stilling til om kapitalforhøyelsen skal foretas gjennom gjeldskonvertering. Dette gjenspeiles også i SA 3802 punkt 82, hvor det fremgår at revisor skal «*kontrollere at gjelden som skal motregnes, er reell på tidspunktet for generalforsamlingens beslutning og at det foreligger en klar og betingelsesløs avtale om motregning av gjelden*». I tillegg skal revisor kontrollere at «*beskrivelsen av [gjelden] er hensiktsmessig og tilstrekkelig som grunnlag for vurdering av gjelden som oppgjør for innskuddsforpliktelsen for aksjer*».

Med henvisning til det som er skrevet ovenfor, er departementet ikke enig med utvalget i at revisors bekreftelse av styrets redegjørelser for kapitalforhøyelser som gjøres ved gjeldskonvertering, bør kunne gjøres samtidig med bekreftelse i henhold til § 10-9 av at selskapet har mottatt innskuddet. Det foreslås derfor heller ikke endringer for denne typen bekreftelser.

5 Oppløsning og avvikling

5.1 Innledning

Aksjeloven kapittel 16 har regler om oppløsning og avvikling av aksjeselskaper. Ifølge mandatet som lå til grunn for utredningen, skulle utvalget vurdere om bestemmelsene i aksjeloven kapittel 16 kan forenkles. Utvalget fikk også i oppdrag å vurdere om kravene til revisjon av avviklingsbalanse, fortegnelse og avviklingsoppgjør bør oppheves for selskaper som har besluttet fravalg av revisjon av årsregnskapet etter aksjeloven § 7-6.

Bestemmelsene om oppløsning og avvikling er drøftet i utredningen kapittel 14. Utvalget foreslår flere endringer. Endringsforslagene omfatter blant annet å oppheve kravet om at generalforsamlingen må velge et eget avviklingsstyre, men at generalforsamlingen kan la det ordinære styret være avviklingsstyre dersom ikke noe annet blir bestemt. I utredningen er det også foreslått å oppheve aksjeloven § 16-6 om at det skal utarbeides en avviklingsbalanse mv. og kravet i aksjeloven § 16-10 om at det skal fremlegges et revidert oppgjør. Utvalget begrunner disse forslagene med at årsregnskapet for avviklingsåret vil gi den nødvendige informasjon. Utvalget har også foreslått å gjøre unntak fra kravet om revisjon av avviklingsregnskapet for selskaper som har fravalgt revisjon av årsregnskapet etter aksjeloven § 7-6. Utvalget drøfter om det er behov for ytterligere forenklinger i reglene om oppløsning og avvikling av aksjeselskaper, men finner ikke grunnlag for å foreslå dette.

Enkelte høringsinstanser har hatt overordnede synspunkter på behovet for endringer i aksjelovens regler om oppløsning og avvikling.

Hovedorganisasjonen Virke (Virke) er enig med utvalget i at flere av prosedyrene knyttet til å avvikle aksjeselskaper er unødig omstendelige. Virke støtter utvalgets forslag om å forenkle disse reglene.

Også *Næringslivets Hovedorganisasjon* (NHO) mener at reglene om oppløsning og avvikling bør forenkles. Etter NHOs syn bør utgangspunktet for reglene om avvikling være at et styre og en generalforsamling kan avvikle selskapet uten ekstern bistand.

Den norske Revisorforening (Revisorforeningen) uttaler at utvalgets forslag til forenklinger i aksjelovens regler om oppløsning og avvikling er hensiktsmessige.

5.2 Ansvar for å avvikle selskapet

5.2.1 Gjeldende rett

Det følger av aksjeloven § 16-2 første ledd første punktum at når selskapet er besluttet oppløst, skal generalforsamlingen velge et avviklingsstyre som trer i stedet for styret og daglig leder. Bestemmelsen er ikke til hinder for at det tidligere ordinære styret velges som avviklingsstyre. Valget gjelder på ubestemt tid, med en oppsigelsesfrist for avviklingsstyrets medlemmer på tre måneder, jf. aksjeloven § 16-2 første ledd annet punktum.

Etter aksjeloven § 16-3 skal beslutning om å oppløse selskapet straks meldes til Foretaksregisteret. Meldingen skal inneholde opplysninger om medlemmene av avviklingsstyret. Som vedlegg til meldingen skal følge erklæring fra dem som er valgt som medlem av avviklingsstyret om at de mottar valget, jf. foretaksregisterloven § 4-4 bokstav d.

5.2.2 Forslaget i utredningen

Utvalget stiller i utredningen punkt 14.3.2 spørsmål om det er behov for et eget avviklingsstyre eller om selskapets styre bør kunne fortsette i avviklingsperioden. Spørsmålet om det er behov for å velge avviklingsstyre, er ifølge utvalget spesielt påtrengende i selskaper der det er én eier som også er styremedlem.

Et argument til støtte for at det bør være et eget avviklingsstyre, er ifølge utvalget at funksjonene som styre og avviklingsstyre er temmelig forskjellige. Mens styret normalt er forvaltningsorgan for løpende virksomhet, skal avviklingsstyret være bestyrer av en avviklet virksomhet. Utvalget viser til at det å ivareta kreditorinteressene kommer klart i forgrunnen for avviklingsstyret, og at det er reflektert i det skjerpede erstatningsansvaret i aksjeloven § 16-12.

Ettersom funksjonene og ansvaret for styret og avviklingsstyret er så ulike, kan det ifølge utvalget anføres at det er naturlig å markere at avviklingsstyret skal velges særskilt, og at medlemmene eksplisitt må påta seg et slikt verv. Utvalget mener at dette til en viss grad også er egnet til å bevisstgjøre om at det er forskjell på vanlig styreverv og verv som medlem av et avviklingsstyre. Utvalget uttaler at en regel om automatisk videreføring av det tidligere styret innebærer at styremedlemmer som ikke ønsker å være med i avviklingsstyret, må melde egenfratreden.

Etter utvalgets oppfatning bør de styrende organene fortsette i avviklingsperioden. Normalt vil selskapets styre fortsette som avviklingsstyre, og utvalget mener at et formelt valg derfor er et unødvendig trinn i avviklingsprosessen. Styremedlemmer som ikke ønsker å delta i et styre som fortsetter som avviklingsstyre, kan trekke seg fra styret i henhold til vanlige regler, jf. aksjeloven § 6-7 første ledd. Utvalget foreslår derfor å endre aksjeloven § 16-2 første ledd slik at generalforsamlingen ikke lenger behøver å velge et eget avviklingsstyre, men kan la det ordinære styret være avviklingsstyre dersom ikke noe annet blir bestemt. Ifølge forslaget skal det fortsatt være mulig å velge et nytt avviklingsstyre.

5.2.3 Høringsinstansenes syn

NHO, Revisorforeningen, Regnskap Norge og *Brønnøysundregistrene* støtter utvalgets forslag om at det sittende styret fortsetter som avviklingsstyre om ikke annet blir bestemt.

NHO uttaler at det er vanskelig å se noen reelle argumenter for å beholde ordningen med valg av avviklingsstyre.

Regnskap Norge skriver at de erfarer at det valgte styret i mange tilfeller fortsetter som avviklingsstyre. Så langt styret informeres om sine plikter og gjeldende regler i forbindelse med avviklingen, mener *Regnskap Norge* at det er en god løsning om det åpnes for at det sittende styret også fortsetter som avviklingsstyre.

Brønnøysundregistrene skriver at ordlyden i utvalgets lovforslag til § 16-2 kan gi inntrykk av at det sittende styret fortsetter i tillegg til avviklingsstyret, der slikt velges særskilt. Etter etatens syn kan meningen i aksjeloven § 16-2 første ledd første punktum derfor gjøres noe klarere ved at den for eksempel får følgende ordlyd:

«Når selskapet er besluttet oppløst, skal styret forestå avviklingen av selskapet. Dersom gene-

ralforsamlingen ikke velger et nytt styre, fortsetter det sittende styre som avviklingsstyre.»

Justis- og beredskapsdepartementet viser til at det etter nåværende aksjeloven § 16-2 gjelder særlige oppsigelsesregler for avviklingsstyrets medlemmer. Justis- og beredskapsdepartementet påpeker at bestemmelsen ikke er videreført i utvalgets forslag til ny § 16-2, uten at de kan se at spørsmålet er omtalt i utredningen. Konsekvensene av forslaget bør etter Justis- og beredskapsdepartementets syn vurderes.

5.2.4 Departementets vurdering

Ansvaret for å avvike selskapet

Departementet foreslår å endre aksjeloven § 16-2 første ledd slik at ansvaret for å forestå avviklingen av selskapet hører under styret. Forslaget innebærer å fjerne avviklingsstyret som eget selskapsorgan i aksjeloven.

Når det gjelder krav til selskapsorganer i avviklingsfasen, må det sentrale etter departementets syn må være at det finnes et organ som har ansvaret for å avvike selskapet i henhold til reglene i aksjeloven kapittel 16, og hvor medlemmene av organet er underlagt det særskilte erstatningsansvaret i aksjeloven § 16-12. Om organet kalles styre, avviklingsstyre eller har en annen betegnelse, har i seg selv ikke rettslig betydning. Det er innholdet i de enkelte bestemmelsene som avgjør pliktene og ansvaret til organet.

Departementet ser at det kan ha en viss pedagogisk betydning å kalle organet som skal forestå avviklingen, for «avviklingsstyre». Som påpekt av utvalget er styrets og avviklingsstyrets funksjoner forskjellige. Begge organene har imidlertid et overordnet ansvar for å forvalte selskapet, men i ulike faser av selskapets levetid. Også før det er besluttet å oppløse selskapet, vil styrets oppgaver og arbeidsmengde kunne variere ut fra blant annet omfanget av og risikoen ved selskapets virksomhet og om selskapet har daglig leder eller ikke. Likhetene mellom styret og avviklingsstyret som selskapsorgan underbygges av at bestemmelsene om styret i aksjeloven kapittel 6 gjelder tilsvarende for avviklingsstyret, jf. aksjeloven § 16-2 annet ledd.

Etter gjeldende regler kan det sittende styret velges som avviklingsstyre. Innspill fra høringsinstansene tyder på at dette er vanlig praksis. For mange selskaper er det derfor i realiteten det tidligere ordinære styret som forestår avviklingen,

med den forskjell at selskapsorganet i avviklingsfasen kalles avviklingsstyre.

Det kan reises spørsmål om hvorvidt avviklingsstyret bør beholdes som særskilt organ fordi det kan bevisstgjøre berørte parter om at selskapet er under avvikling og at reglene i aksjeloven kapittel 16 gjelder.

Departementet kan ikke se at dette er nødvendig av hensyn til aksjeeierne. Beslutningen om å oppløse selskapet hører under generalforsamlingen. I tillegg sikrer reglene om innkalling til generalforsamling og aksjeeiernes rett til å få se protokoller fra generalforsamlingen at aksjeeierne får eller kan få kunnskap om at selskapet går over i en avviklingsfase.

Kreditorerne har ingen formell rolle i beslutningen om å oppløse selskapet eller valget av medlemmer av avviklingsstyret. Kreditorenes behov for kunnskap om at selskapet skal avvikles ivaretas gjennom reglene om kreditorvarsel. Etter aksjeloven § 16-4 første ledd skal beslutningen om å oppløse selskapet kunngjøres i Brønnøysundregistrens elektroniske kunngjøringspublikasjon med varsel til kreditorerne om at de må melde sine krav. I tillegg skal alle kreditorer med kjent adresse så vidt mulig varsles særskilt av selskapet, jf. § 16-4 annet ledd. Det følger også av § 16-5 første ledd at når oppløsning er besluttet, skal selskapet ved sitt foretaksnavn på brev, kunngjøringer og andre dokumenter tilføye ordene «under avvikling». Dette gjør at også andre tredjeparter kan få kunnskap om at selskapet er under avvikling.

Samlet sikrer disse bestemmelsene etter departementets syn at aksjeeiere, kreditorer, offentlige myndigheter og andre tredjeparter får eller kan få kunnskap om at selskapet er under avvikling.

Kravet i aksjeloven § 16-2 første ledd om at det skal velges et avviklingsstyre som trer i stedet for styret, vil ha betydning for både aksjeeierne og de personene som har sittet i styret. For aksjeeierne gir det mulighet til velge andre personer til å sitte i avviklingsstyret enn dem som har vært medlem av styret. Det kan for eksempel være aktuelt dersom aksjeeierne ønsker medlemmer i avviklingsstyret med særlig kompetanse om avvikling av selskaper. For styremedlemmene har det betydning at de ikke automatisk blir del av avviklingsstyret, men må velges til dette og motta valget. Det betyr at de kan avslå å sitte i avviklingsstyret. Etter departementets syn gjelder imidlertid ikke disse forholdene egentlig spørsmålet om hvorvidt avviklingsstyret skal beholdes som et særskilt organ, men derimot om man skal beholde kravet om styrevalg etter at

generalforsamlingen har truffet beslutning om å oppløse selskapet. Dette spørsmålet er drøftet nedenfor i punktet *Kravet om styrevalg etter at selskapet er besluttet oppløst*.

På denne bakgrunn foreslår departementet å oppheve reglene i aksjeloven kapittel 16 som gjør avviklingsstyret til et særskilt organ. Forslaget innebærer at det er det til enhver tid sittende styre som skal forestå avviklingen av selskapet, dersom det treffes beslutning om å oppløse selskapet.

Forslaget medfører ingen endringer i gjeldende bestemmelse om at styret (avviklingsstyret) trer i stedet for daglig leder ved beslutningen om å oppløse selskapet. Funksjonen som daglig leder vil som før opphøre fra samme tidspunkt. Departementet mener imidlertid at det er grunnlag for å vurdere nærmere om dette er en hensiktsmessig regulering. Det vises til drøftelsen nedenfor i dette kapitlet om *funksjonen som daglig leder under avviklingen*.

Kravet om styrevalg etter at selskapet er besluttet oppløst

Etter aksjeloven § 16-2 første ledd skal det velges et avviklingsstyre etter at det er truffet beslutning om å oppløse selskapet. Bestemmelsen innebærer at vervet som styremedlem opphører ved avslutningen av møtet hvor generalforsamlingen har truffet beslutning om å oppløse selskapet. Fratreden skjer dermed automatisk som en følge av oppløsningsbeslutningen, og krever ikke ytterligere handlinger fra selskapet eller styremedlemmet.

Spørsmålet er om kravet om å gjennomføre styrevalg ved beslutning om å oppløse selskapet bør videreføres.

Som nevnt i punkt 5.2.1 kan det sittende styret velges som avviklingsstyre. Innspill fra høringsinstansene tyder på at dette er vanlig praksis. Et krav om å måtte gjennomføre valg av styre etter at selskapet er besluttet oppløst kan innebære et unødvendig trinn i avviklingsprosessen. For selskapet, aksjeeierne og styret kan det å fjerne kravet om å gjennomføre styrevalg ved beslutning om å oppløse selskapet være arbeids- og ressursbesparende.

Departementet kan ikke se at hensynet til offentlige myndigheter, kreditorer eller andre tredjeparter gjør det nødvendig å beholde kravet til styrevalg etter at det er truffet beslutning om å oppløse selskapet. Disse partene har i dag ingen myndighet eller formell rolle knyttet til valg av medlemmer til styret eller avviklingsstyret.

Heller ikke hensynet til aksjeeierne gjør det etter departementets syn nødvendig å beholde

kravet til styrevalg. I henhold til aksjeloven § 6-7 annet ledd kan et styremedlem avsettes før tjenestetiden er ute av den som har valgt styremedlemmet. Denne retten er ubetinget. Gis § 6-7 annet ledd anvendelse også under avviklingen, vil det gi aksjeeierne rett til å skifte ut aksjeeiervalgte styremedlemmer på samme generalforsamling som det besluttes å oppløse selskapet eller senere under avviklingen. Adgangen til å skifte ut ansattevalgte styremedlemmer omtales nedenfor.

Departementet har vurdert om hensynet til dem som skal sitte i styret under avviklingen, gjør at disse bør velges særskilt. Vervet som medlem av styret under avviklingen innebærer særskilte oppgaver og medfører et særlig erstatningsansvar. Det kan tilsi at styremedlemmer ikke automatisk må fortsette i styrevervet under avviklingen, men må velges særskilt og motta valget. Avgjørende for departementets vurdering er om øvrige regler i aksjeloven kan sikre at de som sitter i styret når selskapet besluttes oppløst, kan fratre før avviklingen trer i funksjon.

Aksjeloven § 6-7 første ledd gir styremedlemmer rett til å fratre før tjenestetiden er ute. Gis bestemmelsen anvendelse også ved avvikling, vil det gi det enkelte styremedlem mulighet til selv å avgjøre om det vil ta del i avviklingen av selskapet.

Slik fratreden vil riktignok kreve en aktiv handling fra styremedlemmets side, ved at vedkommende må gi styret og den som har valgt styremedlemmet, rimelig forhåndsvarsel. Dette er i motsetning til gjeldende regel om at styrevervet opphører automatisk ved generalforsamlingens beslutning om å oppløse selskapet. Departementet vurderer imidlertid at en slik varslingsplikt ikke vil innebære en særlig byrde for styremedlemmet. Det legges også vekt på at retten til å fratre som styremedlem med rimelig forhåndsvarsel etter aksjeloven § 6-7 første ledd gjelder ubetinget. Det vises i denne forbindelse til at det tidligere kravet i aksjeloven § 6-7 første ledd om at det må foreligge særlig grunn til å fratre vervet som styremedlem før tjenestetiden er ute ble opphevet ved lov 16. juni 2017 nr. 71. Endringen trådte i kraft 1. juli 2017.

Departementet har vurdert om styremedlemmer bør gis en særskilt rett til å trekke seg fra styrevervet på generalforsamlingen hvor det treffes beslutning om å oppløse selskapet eller umiddelbart etter dette. Departementet har kommet til at det ikke er nødvendig med en slik regel. Det legges her vekt på det som er sagt ovenfor om styremedlemmers rett etter aksjeloven § 6-7 første ledd til å fratre med rimelig forhåndsvarsel til styret og den som har valgt styremedlemmet, og at det gir

styremedlemmer rett til å fratre på en enkel måte. Samtidig vil styremedlemmene ved styrebehandlingen av innkallingen til generalforsamlingen bli gjort kjent med forslaget om å oppløse selskapet. Styremedlemmene kan i den forbindelse ta stilling til om de ønsker å fratre.

Departementet foreslår etter dette å oppheve kravet i § 16-2 første ledd om at det skal gjennomføres styrevalg etter at generalforsamlingen har truffet beslutning om å oppløse selskapet.

Melding til Foretaksregisteret

Etter aksjeloven § 16-3 første punktum skal beslutning om å oppløse selskapet straks meldes til Foretaksregisteret. Meldingen skal i henhold til § 16-3 annet punktum inneholde opplysninger om medlemmene av avviklingsstyret. Utvalget har ikke vurdert eller foreslått endringer i denne bestemmelsen.

Som følge av forslagene over ser departementet ikke behov for å beholde § 16-3 annet punktum om at meldingen skal inneholde opplysninger om medlemmer av styret under avviklingen.

Styremedlemmer som fortsetter under avviklingen, vil allerede være registrert i Foretaksregisteret. Velges det nytt styre eller nye styremedlemmer i forbindelse med beslutningen om å oppløse selskapet eller senere under avviklingen, vil selskapet ha plikt til å melde endringen til Foretaksregisteret i henhold til foretaksregisterloven § 4-1 annet ledd, jf. § 3-1 første ledd nr. 4. Sammen med meldingen må det på vanlig måte følge erklæringer fra nyvalgte styremedlemmer om at de mottar valget som styremedlem, jf. foretaksregisterloven § 4-4 bokstav d.

Oppsigelsesfrist for styreverv under avviklingen

Det følger av aksjeloven § 16-2 første ledd annet punktum at valget som medlem av avviklingsstyret gjelder på ubestemt tid, med en oppsigelsesfrist på tre måneder. Oppsigelsesfristen er gjensidig. *Justis- og beredskapsdepartementet* påpeker i sin høringsuttalelse at bestemmelsen ikke er vide-reført i utvalgets forslag til ny § 16-2 første ledd uten at dette er drøftet nærmere i utredningen.

Departementet har vurdert om den særskilte oppsigelsesfristen på tre måneder i aksjeloven § 16-2 første ledd annet punktum bør beholdes, eller om de ordinære reglene i § 6-7 om styremedlemmers fratredelse og avsettelse også bør gjelde under avviklingen. Sistnevnte vil innebære at styremedlemmer kan avsettes uten oppsigelsesfrist og at styremedlemmer kan fratre med rimelig for-

håndsvarel til styret og den som har valgt styremedlemmet.

Det kan argumenteres for at det gjelder særlige forhold ved avvikling som tilsier at styremedlemmer i denne perioden ikke bør kunne avsettes eller fratres på kort varsel. Avvikling av et aksjeselskap medfører en rekke lovpålagte handlinger for styret under avviklingen. Samtidig er ivaretagelse av kreditorenes interesser sentralt ved avvikling. Hyppige skifter i styrets sammensetning under avviklingen vil kunne virke forstyrrende på avviklingsprosessen og forlenge denne. Det kan medføre økte kostnader for selskapet, men også være til skade for kreditorene. Disse forholdene kan tilsi at det bør være en viss kontinuitet i styrets sammensetning under avviklingen og slik at styremedlemmene ikke kan fratres eller avsettes på kort varsel.

Når det gjelder retten til å avsette styremedlemmer, foreligger det etter departementets syn ikke tungtveiende grunner som gjør at styremedlemmer under avviklingen skal beskyttes av en tremåneders oppsigelsesfrist. Departementet mener at aksjeeierne bør ha samme rett til å skifte ut styret eller enkelte styremedlemmer under avviklingen som ellers. Situasjoner der dette kan være aktuelt, er der det foreligger motsetningsforhold i styret eller det viser seg at styret eller et styremedlem utfører vervet på en måte som ikke sikrer at avviklingen skjer på forsvarelig måte. Å skifte ut styret eller styremedlemmer i slike tilfeller kan også være nødvendig for å ivareta interessene til ansatte, kreditorer og andre tredjeparter. Departementet foreslår derfor at reglene i aksjeloven § 6-7 annet ledd om avsettelse av styremedlemmer også bør gjelde under avviklingen.

Departementet finner også at de alminnelige reglene om styremedlemmers fratreden i aksjeloven § 6-7 første ledd bør gjelde under avviklingen. Det bør for eksempel være anledning til å la et styremedlem som ikke er motivert til å fortsette sitt styreoppdrag, trekke seg også under avviklingen. Etter departementets syn vil et aksjeselskap sjelden være tjent med å tvinge et umotivert styremedlem til å fortsette. Det vil dessuten sjelden være i kreditorenes interesse. Etter aksjeloven § 6-7 første ledd skal styremedlemmet gi styret og den som har valgt styremedlemmet rimelig forhåndsvarel om fratredelsen. På denne måten gis selskapet tid til å områ seg, slik at det for eksempel kan sørge for nyvalg.

Et argument for å beholde en oppsigelsesfrist på tre måneder er å forhindre styremedlemmer fra å trekke seg fra vervet under avviklingen, kun for å unngå ansvar dersom det for eksempel viser

seg at selskapets økonomi er dårligere enn først antatt ved beslutningen om oppløsning. Departementet har ikke lagt avgjørende vekt på dette. Ved vurderingen er det av betydning at ansvaret styremedlemmene har overfor selskapet, aksjeeiere, kreditorer, det offentlige mv., fortsatt vil kunne gjøres gjeldende etter fratredelsestidspunktet for forhold som knytter seg til perioden da vedkommende var styremedlem.

Hvorvidt det å trekke seg i seg selv kan danne grunnlag for ansvar, vurderes ikke her. Forslaget er ikke ment å gjøre endringer i gjeldende ansvarsbestemmelser.

Departementet foreslår etter dette å oppheve den særskilte oppsigelsesfristen i aksjeloven § 16-2 første ledd annet punktum. Forslaget innebærer at reglene i aksjeloven § 6-7 om tilbaketreden og avsetting før tjenestetiden opphører også vil gjelde under avviklingen.

Særlig om ansattevalgte styremedlemmer

Adgangen for ansatte til å skifte ut ansattevalgte styremedlemmer og varamedlemmer og deres rett til å fratres vervet før tjenestetidens utløp reguleres av bestemmelsene i aksjeloven § 6-6 flg. og forskrift 24. august 2017 nr. 1277 om de ansattes rett til representasjon i aksjeselskapers og allmennaksjeselskapers styre og bedriftsforsamling mv. (representasjonsforskriften). Disse bestemmelsene gjelder også ved avvikling. Blant annet er det i representasjonsforskriften § 20 tredje ledd fastsatt at ansattevalgte styremedlemmer og varamedlemmer har rett til å fratres før valgperioden er ute når det foreligger «*særlige forhold*». Departementet foreslår ikke endringer i disse bestemmelsene.

Funksjonen som daglig leder under avviklingen

Det følger av aksjeloven § 16-2 første ledd første punktum at avviklingsstyret trer i stedet for daglig leder. Bestemmelsen innebærer at funksjonen som daglig leder opphører som følge av og samtidig med beslutningen om å oppløse selskapet. Hvorvidt denne regelen bør endres, ble ikke vurdert av utvalget i NOU 2016: 22. Det ble heller ikke kommentert i høringen av utredningen.

At funksjonen som daglig leder opphører ved beslutning om å oppløse selskapet, kan ha gode grunner for seg. Å redusere antall selskapsorganer i avviklingsfasen kan være formålstjenlig for å effektivisere den. I selskaper som har hatt daglig leder før avviklingen, vil styret i mange tilfeller alene kunne forestå den daglige ledelsen under avviklingen.

Aksjeloven § 16-5 annet ledd åpner imidlertid for at «[s]elskapets virksomhet kan fortsette under avviklingen i den utstrekning det er ønskelig for en hensiktsmessig gjennomføring av avviklingen». I juridisk teori er det samtidig lagt til grunn at avviklingsstyret har adgang til å ansette en person til å forestå den daglige drift under avviklingen, men at vedkommende i så fall ikke vil være daglig leder i aksjelovens forstand.¹

Departementet antar at dette kan være aktuelt der selskapets virksomhet har et større omfang ved beslutningen om oppløsning eller selskapet har mange ansatte. Dette kan tyde på at det kan være situasjoner der det foreligger et praktisk behov for at daglig leder bør kunne fortsette i stillingen under avviklingen.

Etter aksjeloven § 6-12 første ledd annet punktum skal styret sørge for forsvarlig organisering av virksomheten. Dette kravet gjelder også under avviklingen. Departementet mener at det er behov for å vurdere nærmere om det bør åpnes for at aksjeselskaper kan ha daglig leder under avviklingen, for eksempel der styret vurderer dette som nødvendig for å sikre en hensiktsmessig avvikling. Styrets adgang til å ansette en person til å forestå den daglige ledelse under avviklingen uten at vedkommende er daglig leder i aksjelovens forstand, kan også reise problemstillinger knyttet til bestemmelsen om erstatningsansvar i aksjeloven § 17-1. Utredningen og innspill i høringsrunden gir ikke tilstrekkelig grunnlag for å foreta denne vurderingen.

På denne bakgrunn vil departementet vurdere nærmere om det bør gjøres endringer i gjeldende ordning om at funksjonen som daglig leder opphører ved beslutning om å oppløse selskapet, og komme tilbake med et eventuelt forslag til endringer. Om det bør gjelde særskilte regler om fratredelse eller oppsigelse i slike tilfeller, vil inngå i vurderingen.

5.3 Krav til avviklingsbalanse mv.

5.3.1 Gjeldende rett

Det følger av aksjeloven § 16-6 første ledd at avviklingsstyret skal lage en fortegnelse over selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser, og gjøre opp en balanse med henblikk på avviklingen. Etter § 16-6 annet ledd skal fortegnelsen og balansen i revidert stand legges ut på selskapets

kontor til ettersyn for aksjeeierne. Gjenpart av balansen med revisors erklæring skal sendes til alle aksjeeiere med kjent adresse.

5.3.2 Forslaget i utredningen

Utvalget foreslår i utredningen punkt 14.3.3 at kravet til fortegnelse og avviklingsbalanse oppheves.

Utvalget viser til at kravet til avviklingsbalanse mv. i aksjeloven § 16-6 kommer i tillegg til kravet om at det skal utarbeides et årsregnskap for avviklingsperioden og kravet om at det skal fremlegges et revidert oppgjør for generalforsamlingen etter avsluttet utdeling, jf. aksjeloven § 16-5 tredje ledd og § 16-10 første ledd.

Utvalget skriver at årsregnskap som avgis i avviklingsperioden, ikke avgis under forutsetning om fortsatt drift, men med bakgrunn i at selskapet er i en avviklingssituasjon. Årsregnskapet vil derfor ifølge utvalget gi informasjon om at avvikling er besluttet og om de regnskapsmessige konsekvensene av dette. Utvalget skriver at det ikke kan se at nytten som aksjeeierne har av å motta informasjon som gis i en avviklingsbalanse, overstiger utgiftene ved å utarbeide den i de fleste tilfellene med frivillig avvikling. Dersom aksjeeierne har behov for slik informasjon, ville det ifølge utvalget være naturlig at avviklingsbalansen skulle fremlegges som en del av grunnlaget for beslutningen om å oppløse selskapet. Regelen er derimot utformet slik at dokumentasjonen skal utarbeides i etterkant av beslutningen.

Et annet formål med regler om krav til avviklingsbalanse kan ifølge utvalget være å avdekke situasjoner hvor det viser seg at frivillig avvikling ikke er mulig fordi det ikke er full dekning til alle kreditorer. Utvalget mener at det bør være opp til avviklingsstyret å vurdere hvilken dokumentasjon som er nødvendig å utarbeide for å sikre at kravene i aksjeloven § 16-4 om kreditorvarsel og § 16-7 om dekning av selskapets forpliktelser ivaretas.

Utvalget foreslår derfor at aksjeloven § 16-6 om krav til avviklingsbalanse mv. oppheves.

Dersom aksjeloven § 16-6 blir videreført, foreslår utvalget at begrepet «*fortegnelse*» erstattes med «*oversikt*», da dette etter utvalgets oppfatning er mer forståelig. Utvalget foreslår også at kravet om revisjon av avviklingsbalansen oppheves for selskaper som ikke har revisjon av årsregnskapet.

5.3.3 Høringsinstansenes syn

NHO er enig med utvalget i at kravet til avviklingsbalanse kan oppheves. NHO støtter også utvalgets

¹ Aarbakke mfl. *Aksjeloven og allmennaksjeloven – Kommentartutgave* (3. utgave) side 860 og Andenæs *Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper* (2006) side 627

subsidiære forslag om opphør av revisjonsplikt for selskaper som har fravalgt revisor. NHO skriver også:

«Med innsending av skattemelding som betingelse for oppløsning støtter vi forslaget om opphør av kravet til revisjon av avviklingsbalanse.»

Revisorforeningen støtter utvalgets forslag om å fjerne kravene til utarbeidelse av en fortegnelse over selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser, samt kravet om å gjøre opp en balanse med henblikk på avviklingen.

Også *Regnskap Norge* støtter forslaget om å oppheve aksjeloven § 16-6. Regnskap Norge uttaler:

«En revidert avviklingsbalanse er mer nyttig og relevant i forbindelse med selve beslutningen om å avvikle selskapet. Slik reglene lyder i dag med hensyn til tidspunktet for utarbeidelsen, synes kostnadene med å utarbeide en avviklingsbalanse ikke å stå i forhold til nytteverdien, verken for aksjonærer, kreditorer eller kontrollmyndighetene. Det er vanskelig å finne gode argumenter for å beholde kravet om avviklingsbalanse, særlig gjelder dette for selskaper som har fravalgt revisjon tidligere.»

Norsk Øko-forum påpeker at særlig avviklingsbalansen gir nødvendig informasjon om selskapets status som ikke kan gjenfinnes direkte i årsregnskapet.

5.3.4 Departementets vurdering

Kostnadene ved å oppfylle kravene i aksjeloven § 16-6 om at styret må lage en fortegnelse over selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser og en avviklingsbalanse bør stå i et rimelig forhold til de interessene slike dokumentasjonskrav er ment å beskytte.

Sentralt ved avvikling av selskapet er beskyttelse av kreditorenes interesser. I utgangspunktet er det andre bestemmelser i aksjeloven kapittel 16 enn dokumentasjonskravene i aksjeloven § 16-6 som gir kreditorene vern. Dette omfatter særlig kravene til kreditorvarsel i aksjeloven § 16-4, bestemmelsene § 16-7 om dekning av selskapets forpliktelser, begrensningene i utdelingsadgangen i § 16-9 og ansvarsbestemmelsen i § 16-12. Kreditorer har heller ikke krav på innsyn i fortegnelsen eller avviklingsbalansen.

Selv om aksjeeierne kan få informasjon om selskapets økonomi gjennom fortegnelsen og avvi-

klingsbalansen, gir ikke kravet om avviklingsbalanse i seg selv aksjeeierne beskyttelse. Som påpekt av utvalget skal avviklingsbalansen først opprettes etter at selskapet er besluttet oppløst. Det samme gjelder fortegnelsen. Forteignelsen og avviklingsbalansen inngår dermed ikke i grunnlaget for beslutningen om oppløsning.

Ovennevnte kan tilsi at det bør være opp til styret å vurdere hvilken dokumentasjon som bør utarbeides for å sikre at kravene i aksjeloven § 16-4 om kreditorvarsel og § 16-7 om dekning av selskapets forpliktelser ivaretas. Det kan etter departementets syn imidlertid ikke utelukkes at dokumentasjonskravene i § 16-6 er en forutsetning for at kravene i § 16-4, § 16-7 og § 16-9 kan oppfylles. Blant annet vil det å ha en oversikt over selskapets forpliktelser og dermed også hvem som er kreditorer, være nødvendig for å kunne oppfylle plikten i aksjeloven § 16-4 annet ledd til å varsle kreditorer særskilt. På tilsvarende måte vil det å ha oversikt over selskapets eiendeler og rettigheter være nødvendig for at styret kan inn drive krav på selskapets hånd under avviklingen. Også dette kan komme kreditorer, men også aksjeeierne, til gode.

Fjernes kravene til fortegnelse og avviklingsbalanse, antar departementet at styret uansett vil måtte lage tilsvarende dokumenter for å kunne oppfylle styrets øvrige plikter i aksjeloven kapittel 16. En fortegnelse og avviklingsbalanse kan gi styret oversikt over selskapets økonomi i de innledende fasene av avviklingen. Det kan bidra til å sikre at styret kan sørge for at kreditorer får dekning etter § 16-7, at det er avsatt tilstrekkelige midler til uvisse eller omtvistede forpliktelser etter § 16-9 annet ledd og at restverdier deles ut til aksjeeierne etter aksjeloven § 16-9.

Departementet legger også vekt på aksjeloven § 16-6 annet ledd som gir aksjeeierne rett til innsyn i både fortegnelsen og avviklingsbalansen. En fortegnelse og avviklingsbalanse kan dermed gi aksjeeierne en viss oversikt over selskapets økonomi i de innledende fasene av avviklingen. Det kan gi aksjeeierne bedre grunnlag til å komme med innspill til styret under avviklingen og til å kontrollere at styret har oppfylt kravene i § 16-7 og § 16-9.

I tillegg legger departementet vekt på at de fleste aksjeselskaper er små. Det å stille bestemte dokumentasjonskrav i loven kan gi ledelsen i selskapene veiledning om hvordan de skal gå frem uten å måtte innhente ekstern bistand. Lovfastsatte dokumentasjonskrav kan derfor være arbeids- og ressursbesparende.

På denne bakgrunn foreslår departementet å beholde kravene til fortegnelse og avviklingsbalanse i aksjeloven § 16-6 første ledd. Departementet foreslår i likhet med utvalget å endre «forteegnelse» til «oversikt», da dette begrepet antas å være enklere å forstå.

Etter aksjeloven § 16-6 annet ledd skal både fortegnelsen og avviklingsbalansen revideres. Departementet foreslår å oppheve kravet til revisjon av disse dokumentene for selskaper som har fravalgt revisjon av årsregnskapet i henhold til aksjeloven § 7-6. I vurderingen har departementet lagt vekt på at det kan være relativt sett kostbart for selskaper som har fravalgt revisjon, å engasjere en revisor bare for å revidere fortegnelsen og avviklingsbalansen. Det kan heller ikke ses at beskyttelse av kreditorenes interesser tilsier et ubetinget krav om revisjon. Det vises til det som er sagt ovenfor om at det først og fremst er andre bestemmelser i aksjeloven kapittel 16 som gir kreditorene vern. I selskaper som har fravalgt revisjon vil styret imidlertid stå fritt til å få fortegnelsen og avviklingsbalansen revidert.

5.4 Krav til revidert oppgjør

5.4.1 Gjeldende rett

Det følger av aksjeloven § 16-10 første ledd at etter avsluttet utdeling til aksjeeierne skal det fremlegges revidert oppgjør for generalforsamlingen. Når oppgjøret er godkjent, skal det meldes til Foretaksregisteret at selskapet er endelig oppløst.

5.4.2 Forslaget i utredningen

Det følger av aksjeloven § 16-5 tredje ledd at aksjeselskaper skal avgi årsregnskap i avviklingsperioden. Utvalget skriver i utredningen punkt 14.3.4 at det erfarer at ikke alle selskaper avgir årsregnskap for avviklingsåret. Utvalget påpeker at dersom selskapet er endelig avviklet før fristen for innsending av årsregnskapet til Regnskapsregisteret, vil det heller ikke bli fulgt opp om årsregnskapet er sendt inn.

Utvalget viser til at Regnskapslovutvalget i NOU 2016: 11 *Regnskapslovens bestemmelser om årsberetning mv.* på side 96 til 98 foreslår at det siste «fulle» regnskapsåret kan forlenges. Forslaget innebærer at selskapet på visse vilkår ikke må avgi et eget årsregnskap for et siste og kort avviklingsår, jf. forslag til lov om regnskapsplikt § 2-4 annet ledd tredje punktum. Lovendringsforslaget lyder:

«Siste regnskapsår kan være kortere enn tolv måneder, eller det kan forlenges ut over tolv måneder dersom regnskapsplikten opphører innen dets innsendingsfrist i henhold til § 10-2. Regnskapsåret kan ikke i noe tilfelle være lengre enn atten måneder».

Utvalget mener at årsregnskapet for avviklingsåret vil gi den nødvendige informasjon, og foreslår derfor å oppheve kravet i aksjeloven § 16-10 om at det i tillegg skal fremlegges et slutttoppgjør. Utvalget støtter også forslaget fra Regnskapslovutvalget om at det siste regnskapsåret skal kunne forlenges innenfor de rammer som er foreslått i NOU 2016: 11.

Etter utvalgets forslag vil årsregnskapet bli den regnskapsinformasjon som et selskap under avvikling pålegges å avgi. Utvalget ser det derfor som viktig at det iverksettes rutiner for å følge opp at reglene om årsregnskap i avviklingsperioden blir overholdt. Utvalget kommenterer ikke nærmere i utredningen hvordan dette eventuelt bør skje.

Dersom kravet om slutttoppgjør i aksjeloven § 16-10 første ledd blir videreført, mener utvalget at «selskap som ikke har revisjon av årsregnskapet, heller ikke skal være pålagt revisjon i forbindelse med avvikling». Departementet forstår dette slik at utvalget mente at selskaper som har fravalgt revisjon av årsregnskapet ikke skal ha plikt til å revidere slutttoppgjøret.

5.4.3 Høringsinstansenes syn

Brønnøysundregistrene er enig i utvalgets forslag om å oppheve kravet i aksjeloven § 16-10 om at det skal avlegges et revidert oppgjør ved endelig oppløsning. Også *Regnskap Norge* støtter forslaget.

Justis- og beredskapsdepartementet fremholder at utvalgets forslag om å oppheve kravet til slutttoppgjør i aksjeloven § 16-10 vil innebære at et selskap under avvikling kun pålegges å avgi årsregnskap. Justis- og beredskapsdepartementet skriver at det er noe i tvil om dette er tilstrekkelig for å ivareta aksjeeiernes interesse i å kunne kontrollere oppgjøret.

NHO uttaler:

«Med gjennomføring av forslaget om forlenget regnskapsår i NOU 2016: 11 støtter NHO utvalgets forslag om å oppheve kravet om slutttoppgjør.»

5.4.4 Departementets vurdering

Departementet foreslår å beholde kravet i aksjeloven § 16-10 om at styret skal legge frem et sluttoppgjør for generalforsamlingen.

Formålet med kravet om å fremlegge et revidert oppgjør er å gi aksjeeierne mulighet til å kontrollere at avviklingen er skjedd i henhold til reglene i aksjeloven kapittel 16 før selskapet endelig oppløses. Dette gjelder særlig kontroll med hvordan selskapets forpliktelser er gjort opp, og eventuelt hva som er avsatt etter aksjeloven § 16-9 annet ledd til å dekke visse eller omtvistede forpliktelser. Samtidig har generalforsamlingens behandling av sluttoppjøret prosessuell betydning, ved at selskapet først er å anse som endelig oppløst når generalforsamlingen har godkjent sluttoppjøret.

Departementet ser at kan reises spørsmål om hvorvidt det er behov for et eget sluttoppgjør ved siden av kravet om å fremlegge et avviklingsregnskap. Departementet mener imidlertid at et sluttoppgjør gir en mer målrettet fremstilling enn et avviklingsregnskap knyttet til om kravene i aksjeloven kapittel 16 er overholdt. Det kan dermed også gjøre det lettere for aksjeeierne å kontrollere om avviklingen er skjedd i samsvar med reglene i aksjeloven kapittel 16, og eventuelt å holde styremedlemmene ansvarlig dersom reglene er brutt. Samtidig mener departementet det er hensiktsmessig at aksjeeierne gjennom generalforsamlingsbeslutning godkjenner sluttoppjøret før selskapet er å anse som endelig oppløst. På denne måten vil det være eierne gjennom generalforsamlingen som treffer den endelige beslutningen som innebærer at selskapet er oppløst. Departementet mener dette samsvarer best med aksjeloven § 5-1 om at aksjeeierne gjennom generalforsamlingen utøver den øverste myndighet i selskapet.

På denne bakgrunn foreslår departementet å beholde kravet om at styret skal legge frem et sluttoppgjør for generalforsamlingen.

Departementet vurderer at det ikke bør gjelde et ubetinget krav om at sluttoppjøret skal revideres. For selskaper som har fravalgt revisjon av årsregnskapet etter aksjeloven § 7-6 vil det etter departementets syn innebære en uforholdsmessig administrativ og økonomisk byrde å måtte hente inn en revisor bare for å revidere sluttoppjøret. Styret står imidlertid fritt til å få sluttoppjøret revidert. Det kan heller ikke ses at beskyttelse av kreditorenes interesser gjør det nødvendig med et ubetinget krav om revisjon. I utgangspunktet er det andre bestemmelser i aksjeloven kapittel 16 enn kravet til revisjon i § 16-6 som gir kreditorene vern.

Dette omfatter særlig kravene til kreditorvarsel i § 16-4, bestemmelsen i § 16-7 om dekning av selskapets forpliktelser, begrensningene i utdelingsadgangen i § 16-9 og styrets særskilte erstatningsansvar etter § 16-12. Kreditorene har heller ikke krav på innsyn i sluttoppjøret.

I tillegg foreslås det at begrepet «oppgjør» i § 16-10 første ledd endres til «sluttoppgjør», da dette etter departementets syn er mer dekkende. Det foreslås også noen andre mindre endringer i § 16-10 første ledd for å tydeliggjøre at plikten til å legge frem et sluttoppgjør for generalforsamlingen hører under styret, og at det er generalforsamlingen som godkjenner sluttoppjøret.

5.5 Revisjonsplikt

5.5.1 Gjeldende rett

Det følger av aksjeloven § 16-5 tredje ledd at selskapet i avviklingsperioden skal avlegge årsregnskap. Regnskapet skal i henhold til bestemmelsen avlegges, revideres og sendes til Regnskapsregisteret «*etter samme regler som ellers*». Det innebærer at de alminnelige reglene om årsregnskap i regnskapsloven gjelder. Kravet om at årsregnskap som avlegges under avviklingen skal revideres gjelder også for aksjeselskaper som har fravalgt revisjon av årsregnskapet etter aksjeloven § 7-6.

5.5.2 Forslaget i utredningen

Kravet til revisjon av årsregnskapet i avviklingsperioden er drøftet i utredningen punkt 14.3.5. Etter utvalgets syn bør selskaper som er underlagt revisjonsplikt, også ha revisjon av den regnskapsinformasjonen som avgis i tilknytning til avvikling av selskapet. Utvalget mener dette fremstår som konsistent med selskapets livsløp som revisjonspliktig enhet.

For selskaper som har fravalgt revisjon av årsregnskapet etter reglene i aksjeloven § 7-6, mener utvalget derimot at det er inkonsekvent at de pålegges revisjon ved avviklingen av selskapet når dette ikke har vært påkrevd gjennom selskapets levetid. Det forhold at et selskap ikke har vært gjenstand for løpende revisjon, kan etter utvalgets syn også tilsi at arbeidet med revisjon ved avviklingen blir ekstra omfattende. Det kan ifølge utvalget dessuten antas at selskap som velger oppløsning, i mange tilfeller har en svak økonomi, og at byrden med revisjon dermed blir uforholdsmessig stor. Utvalget mener at den økonomiske belastningen ved en revisjon knyttet til avviklingen også kan ha den negative konsekvensen at

selskapet bare utøver passivitet inntil tvangsoppløsning. Det kan også være tilfeller hvor et selskap lar være å oppfylle lovens krav, og sletter selskapet uten at avviklingsregnskapet er revidert.

Utvalget viser til at Regnskapsregisteret ikke har hjemmel til å følge opp manglende levering av regnskap for slettede selskaper. Selskapets kreditorer er ifølge utvalget imidlertid sikret, både ved at oppløsningen kunngjøres med kreditorfrist og etter den særlige ansvarsregelen i aksjeloven § 16-12. Utvalget mener det derfor kan stilles spørsmål ved nytteverdien av kravet til særskilt revisjon av selskapets avviklingsregnskap, sett opp mot kostnadene og de praktiske vanskelighetene kravet medfører.

Utvalget fremholder at riktig rapportering av skattegrunnlag og oppgjør av skattegjeld er et viktig samfunnsmessig hensyn også ved avvikling av selskaper. Utvalget viser til at skattereglene fra og med inntektsåret 2017 vil kreve at skattemelding er levert for avviklingsåret før avvikling kan meldes til Foretaksregisteret. Dette tilsvarer krav om forhåndsligning etter skattereglene frem til og med 2016. Krav om revisjon i forbindelse med avvikling vil ifølge utvalget redusere risikoen for at skattereglene ikke overholdes. Dette er etter utvalgets oppfatning likevel ikke et tilstrekkelig argument for å videreføre revisjonsplikt for selskaper som ikke har revisjon av årsregnskapet. Utvalget finner heller ikke at aksjeloven bør gi regler om levering av skattemelding. En praktisk løsning kan etter utvalgets syn være endret rutine for melding av opphør, hvor en egenerklæring om at selskapet har levert skattemelding kan være en forutsetning for at meldingen om opphør blir registrert i Foretaksregisteret.

Krav om revisjon ved avvikling med tilhørende kostnader kan ifølge utvalget ha som konsekvens at aksjeselskaper uten aktivitet eller som av andre grunner burde ha vært oppløst, likevel blir videreført. Dette mener utvalget vil være samfunnsøkonomisk ugunstig. Utvalget mener at det generelt fremstår som uheldig å påføre transaksjonskostnader for tiltak som antas å være ønskelige ut fra et samfunnsøkonomisk perspektiv. Dette er ifølge utvalget tungtveiende argumenter for at reglene om revisjonsplikt ved oppløsning oppheves for selskaper som har fravalgt revisjon.

På denne bakgrunn foreslår utvalget at årsregnskap i avviklingsperioden ikke er revisjonspliktig i større grad enn det som har vært gjeldende for selskapet før avviklingen. Etter utvalgets oppfatning er det ikke behov for lovendringer for å presisere dette. Utvalget begrunner dette med at det allerede fremgår av aksjeloven § 16-5

tredje ledd at årsregnskapet ved avvikling skal behandles «*etter samme regler som ellers*».

5.5.3 Høringsinstansenes syn

Ingen av høringsinstansene har kommentert utvalgets vurdering på dette punktet.

5.5.4 Departementets vurdering

Kravet i aksjeloven § 16-5 tredje ledd om at årsregnskap som er avgitt under avvikling skal revideres gjelder for alle aksjeselskaper, dvs. også selskaper som har fravalgt revisjon av årsregnskapet etter aksjeloven § 7-6. Dette har vært begrunnet med at det ikke er åpnet i aksjeloven for at generalforsamlingen kan gi et avviklingsstyre en fullmakt til å fravelge revisjon av årsregnskapet, og at en slik mulighet verken finnes i reglene om fravalg av revisjon i aksjeloven § 7-6, eller bestemmelsene om oppløsning og avvikling i aksjeloven kapittel 16. Det er heller ikke gitt noen regel om at et avviklingsstyre skal kunne benytte seg av en tidligere fullmakt til styret fra generalforsamlingen om fravalg av revisjon.

Ved lov 16. juni 2017 nr. 71 ble det gjort flere endringer i reglene om fravalg av revisjon i aksjeloven § 7-6. Blant annet ble kravet til styrefullmakt for å kunne fravelge revisjon i aksjeloven § 7-6 opphevet. Det ble ved endringsloven ikke åpnet for at selskaper som har fravalgt revisjon etter aksjeloven § 7-6 kan unnlate revisjon av avviklingsregnskapet.

Departementet er enig med utvalget i at selskaper som har fravalgt revisjon av årsregnskapet i henhold til aksjeloven § 7-6, ikke bør ha krav om å revidere avviklingsregnskapet, og slutter seg til utvalgets begrunnelse for dette.

Etter aksjeloven § 16-5 tredje ledd skal årsregnskap under avviklingen revideres «*etter samme regler som ellers*». Departementet ser at bestemmelsen kan forstås slik at kravet om revisjon av årsregnskap ved avvikling ikke gjelder for aksjeselskaper som har fravalgt revisjon av årsregnskapet. Som nevnt ovenfor har det imidlertid vært lagt til grunn at bestemmelsen ikke åpner for at et selskap som har fravalgt revisjon kan unnlate å revidere avviklingsregnskapet.

Departementet ser på denne bakgrunn behov for å ta inn en bestemmelse som tydeliggjør at kravet til at årsregnskap som avlegges i avviklingsperioden skal revideres ikke skal gjelde for aksjeselskaper som har fravalgt revisjon av årsregnskapet etter aksjeloven § 7-6. Det vises til forslaget til § 16-5 tredje ledd nytt annet punktum.

5.6 Spørsmål om ytterligere forenklinger

I utredningen punkt 14.3.6 har utvalget vurdert om det kan foretas ytterligere forenklinger av kravene knyttet til avvikling. Som eksempel nevner utvalget om det bør være tilstrekkelig med én melding om endelig opphør, uten krav om forutgående melding om beslutning om oppløsning og kreditorfrist.

Det fremgår av utredningen at utvalget blant annet har sett på de engelske reglene om «stryking» («Strike off»). Reglene om «stryking» gjelder for selskaper som ikke har hatt virksomhet i tre måneder. Når forutsetningene er oppfylt, sendes kun en enkel melding til det engelske selskapsregisteret (Company House) på fastsatt skjema, der det erklæres at selskapet er tomt og ikke har hatt aktivitet de siste tre måneder. Selskapet blir da slettet fra selskapsregisteret. Benyttes denne fremgangsmåten, er selskapets styremedlemmer ansvarlige for at forutsetningen for «strykingen» er oppfylt, inkludert at forholdet til samtlige kreditorer er ivarettatt. Ved registrering av meldingen om «stryking» skal registeret kunngjøre beslutningen om å oppløse selskapet (kreditorvarsling). Eventuelle innsigelser skal sendes til registerfører, som kan stoppe slettingen dersom det kommer innsigelser som tilsier at vilkårene ikke er oppfylt. Avviklingen kan dermed gjøres som en ettrinnsprosess, i motsetning til aksjelovens regler om totrinnsprosess. Etter utvalgets syn virker de engelske reglene likevel ikke særlig enkle, da styret i forkant av meldingen om «stryking» har en omfattende meldingsplikt enkeltvis til blant andre «*creditors, including all contingent (existing) and prospective (likely) creditors*». Dette er etter utvalgets syn et betydelig ansvar for styret.

Utvalget mener at ordningen med to meldinger med mellomliggende varsling og kreditorfrist har betydelig nytteverdi for så vel kreditorer som for selskapet og avviklingsstyret. Utvalget viser til forenklingene i aksjeloven kapittel 16 som for øvrig er foreslått i utredningen, inkludert forslagene om å oppheve kravene til avviklingsbalanse og sluttoppgjør og forslaget om å oppheve kravet til revisjon av avviklingsregnskapet for selskaper som har fravalgt revisjon av årsregnskapet. Samlet sett mener utvalget at dette innebærer betydelige forenklinger av regelverket. Utvalget finner ikke grunnlag for å foreslå ytterligere forenklin-

ger eller reduksjon av kravene for avvikling av aksjeselskaper.

Ingen av høringsinstansene har kommentert utvalgets vurdering på dette punkt.

Departementet har med grunnlag i utredningen og høringsrunden ikke funnet grunnlag for å foreslå ytterligere endringer i aksjelovens bestemmelser om frivillig avvikling i denne proposisjonen. Basert på innspill og erfaringer vil departementet løpende vurdere hensiktsmessigheten av reglene om frivillig avvikling i aksjeloven kapittel 16.

5.7 Tingretten overtar ansvaret for avviklingen

Det følger av § 16-14 første ledd nr. 1 at tingretten ved kjennelse kan beslutte å overta ansvaret for avviklingen av selskapet når særlige grunner taler for det, dersom selskapet ikke er meldt endelig oppløst til Foretaksregisteret senest ett år etter registreringen av melding etter aksjeloven § 16-3.

Ifølge tall i utredningen punkt 14.3.7 har Foretaksregisteret sendt melding til om lag 500 aksjeselskaper per kalenderår med varsel om at ettårsfristen er utløpt. Av disse har det vært mellom 140 og 190 selskaper årlig hvor tingretten har overtatt avviklingen.

Utvalget skriver at de er blitt gjort oppmerksom på at det kan være tilfeller hvor et selskap har behov for lengre tid enn ett år for å få gjennomført avviklingen, og at det ikke er behov for at tingretten skal overta ansvaret for avviklingen dersom selskapet i avviklingsperioden overholder sine plikter. Utvalget viser til at det i henhold til aksjeloven § 16-5 første ledd skal fremgå av selskapets dokumenter mv. at selskapet er under oppløsning. Ifølge utvalget muliggjør dette at kreditorene vil være orientert og kan handle deretter. Utvalget viser til at aksjeloven § 16-14 første ledd nr. 1 er formulert slik at tingretten *kan* overta ansvaret, ikke at tingretten i slike tilfeller alltid skal overta ansvaret. Utvalget ser derfor ikke behov for å endre aksjeloven § 16-14 første ledd.

Ingen av høringsinstansene har kommentert utvalgets vurdering knyttet til aksjeloven § 16-14 første ledd nr. 1.

Departementet har med grunnlag i utredningen og høringsrunden ikke funnet grunnlag for å foreslå endringer i § 16-14 første ledd nr. 1.

5.8 Saksbehandlingsregler ved tvangsoppløsning

5.8.1 Gjeldende rett

Aksjeloven §§ 16-15 til 16-19 fastsetter saksbehandlingsregler ved tvangsoppløsning av aksjeselskaper.

5.8.2 Forslaget i utredningen

Utvalget har i utredningen punkt 14.3.8 vurdert om saksbehandlingsreglene ved tvangsoppløsning bør forenkles, men ser ikke behov for dette. Etter utvalgets syn vil de øvrige endringene som utvalget har foreslått i aksjeloven kapittel 16, bidra til vesentlig forenkling av selskapenes adgang til å gjennomføre frivillig avvikling. Utvalget antar at dette også vil bidra til at reglene om tvangsoppløsning i mindre grad må benyttes og at det tilsier et redusert behov for å forenkle reglene om tvangsoppløsning.

5.8.3 Høringsinstansenes syn

Av høringsinstansene er det bare *Brønnøysundregistrene* som har kommentert utvalgets forslag om ikke å gjøre endringer i saksbehandlingsreglene i aksjeloven §§ 16-15 til 16-19. *Brønnøysundregistrene* skriver:

«Utvalget har vurdert det slik at forenklingene hva gjelder frivillig avvikling gjør at det ikke er nødvendig å se nærmere på forenklinger i reglene om tvangsoppløsning. *Brønnøysundregistrene* har en annen oppfatning enn utvalget, og mener den samlede sum av forenklinger gjør det enda viktigere at reglene for tvangsoppløsning er forutsigbare og effektive etter sin hensikt.»

I høringsuttalelsen vises det til at tvangsoppløsning etter aksjeloven § 16-15 følges opp av Foretaksregisteret der selskapet ikke har meldt et styre som fyller vilkårene i loven og når revisjonspliktige ikke har meldt en revisor. Regnskapsregisteret følger også opp selskaper som ikke har sendt inn årsregnskap.

Brønnøysundregistrene uttaler at de anser det som viktig at aksjeselskaper som ikke følger lovens krav blir fulgt opp, og at reglene om tvangsoppløsning er avgjørende i denne sammenheng. Videre står i det i høringsuttalelsen:

«En vesentlig begrensning i aksjeloven § 16-15 er imidlertid at selskap som selv har besluttet oppløsning ikke skal følges opp. Dette medfører at selskap kan stå uten lovpålagt revisor, evt. fravalg av revisjon, styre, samt ikke levere årsregnskap i lang tid. Slike tilfeller er ment å bli fanget opp av § 16-14, som setter en frist på ett år for å melde endelig avvikling, men dette fungerer ikke alltid etter hensikten i praksis. For det første er § 16-14 en kan-regel, dvs. selskapene kan ha gode grunner til å stå oppløst mer enn et år og tingretten plikter å undersøke dette før evt. beslutning om tvangsavvikling tas. Dette, samt saksbehandlingstiden hos tingrettene, kan medføre at selskap blir stående oppløst i lengre tid. I andre tilfeller kan selskapene ha fått utsettelse fra tingretten på å melde sletting, men uten å sende inn melding som kan registreres av Foretaksregisteret. Dersom disse ikke følges opp av tingrettene vil selskapene bli stående oppløst på ubestemt tid, noe som bl.a. vil medføre at det påløper ytterligere forsinkelsesgebyr iht. regnskapsloven § 8-3 dersom årsregnskap for påfølgende år ikke leveres.

Det fremstår i utgangspunktet rimelig at frivillig oppløsning bør gå foran tvangsoppløsning, men det er ikke like åpenbart at selskap som er under oppløsning skal være fritatt kravene til registrering av styre, revisor, og innsending av lovpålagt regnskap. Sistnevnte er av særlig praktisk betydning, på grunn av viktigheten av offentlig regnskapsinformasjon. Erfaring viser også at bestemmelsene åpner for en viss grad av manipulasjon fra selskaper som ikke ønsker å oppfylle lovens krav.

Brønnøysundregistrene mener etter dette at begrensningen i aksjeloven § 16-15 første ledd om at selskap som har besluttet oppløsning ikke kan tvangsoppløses, bør fjernes. Dette vil være en betydelig forenkling av regelverket, og medføre en mer effektiv opprydding av ikke levedyktige og useriøse selskap. En slik forenkling vil være særlig viktig hvis kapitalkrav mv. endres i samsvar med utvalgets forslag.»

5.8.4 Departementets vurdering

Departementet har merket seg *Brønnøysundregistrenes* synspunkter om å endre § 16-15 første ledd slik at det åpnes for at aksjeselskaper kan tvangsoppløses i større grad enn etter gjeldende regler. Departementet er enig med etaten i at det er uheldig dersom aksjeselskaper blir stående under avvikling i lengre tid uten å bli endelig avviklet og slettet fra Foretaksregisteret eller de unnlater å

oppfylle lovbestemte krav til registrering av styre og revisor og innsending av regnskap i avviklingsperioden. Det fremkommer ikke om dette er et problem i praksis. Departementet finner imidlertid at utredningen og høringen ikke gir et tilstrekkelig grunnlag for å foreslå endringer i reglene om tvangsoppløsning. Behovet for og innretning av eventuelle endringer krever en bredere vurdering. Blant annet må forholdet mellom reglene om tvangsoppløsning og reglene om tingrettens adgang til å overta avviklingen i aksjeloven § 16-14 vurderes nærmere. Det samme gjelder om det finnes andre virkemidler enn tvangsoppløsning som er mer egnet til å bidra til at regelverket etterlevs. I tillegg må administrative og økonomiske konsekvenser ved å endre reglene klarlegges. En utvidelse av adgangen til å tvangsoppløse aksjeselskaper vil eksempelvis kunne medføre ikke ubetydelige økte administrative og økonomiske konsekvenser for domstolene.

5.9 Bør tilsvarende regler gjelde for allmennaksjeselskaper?

5.9.1 Gjeldende rett

Bestemmelsene om oppløsning og avvikling i allmennaksjeloven kapittel 16 svarer med enkelte mindre unntak til aksjeloven kapittel 16.

5.9.2 Forslaget i utredningen

I utredningen punkt 14.4 fremholder utvalget at en rekke av forslagene til endringer i aksjeloven kapittel 16 om oppløsning og avvikling er begrunnet ut fra et behov for å redusere kostnadene ved avvikling av aksjeselskaper. Dette gjelder blant annet forslaget om å fjerne krav om at avviklingsregnskapet skal revideres for selskaper som har fravalgt revisjon av årsregnskapet etter aksjeloven § 7-6.

Etter utvalgets syn er det ikke grunnlag for å foreslå de samme forenklingstiltakene for allmennaksjeselskaper som for aksjeselskaper. Utvalget viser til at allmennaksjeselskaper normalt har betydelig virksomhet, mange kreditorer, mange aksjonærer mv. Etter utvalgets syn er det derfor naturlig at det stilles mer omfattende krav til avvikling av et allmennaksjeselskap enn for et aksjeselskap. Utvalget foreslår ikke at tilsvarende regler som i aksjeloven tas inn i allmennaksjeloven.

5.9.3 Høringsinstansenes syn

Ingen av høringsinstansene har kommentert utvalgets vurdering på dette punkt.

5.9.4 Departementets vurdering

Allmennaksjeselskaper har ikke adgang til å fravelge revisjon av årsregnskapet. Forslagene om å gjøre unntak fra kravene til å revidere fortegnelse, avviklingsbalanse, sluttoppgjøret og årsregnskapet under avvikling for aksjeselskaper som har fravalgt revisjon, er derfor ikke relevante for allmennaksjeselskaper.

Når det gjelder forslaget om å oppheve kravet i aksjeloven § 16-2 første ledd første punktum om valg av avviklingsstyre, foreslår departementet at tilsvarende endring gjøres i allmennaksjeloven § 16-2. Etter departementets syn gjelder det ikke særlige forhold i allmennaksjeselskaper som tilsier en annen løsning enn for aksjeselskaper. Endringen vil innebære at det er det enhver tid sittende styret som får ansvaret for å avvikle selskapet.

Departementet foreslår også å oppheve oppsigelsesfristen på tre måneder for (avviklings-)styrets medlemmer i allmennaksjeloven § 16-2 første ledd annet punktum. Etter departementets syn bør aksjeeiere i allmennaksjeselskaper, som i aksjeselskaper, ha samme rett til å skifte ut styret eller enkelte styremedlemmer under avviklingen som ellers. På tilsvarende måte mener departementet at styremedlemmer i allmennaksjeselskaper bør ha rett til å fratruke under avviklingen uten å være bundet av en tremåneders oppsigelsesfrist.

Styremedlemmer i allmennaksjeselskaper har etter allmennaksjeloven § 6-7 første ledd rett til å fratruke før tjenestetiden er ute dersom «særlig grunn» foreligger. Styret og den som har valgt styremedlemmet, skal i så fall gis rimelig forhåndsvarsel. Departementet legger til grunn at vilkåret om særlig grunn er oppfylt dersom generalforsamlingen beslutter å oppløse selskapet.

Ved lov 16. juni 2017 nr. 71 ble kravet til særlig grunn for styremedlemmers fratredelse i aksjeloven § 6-7 første ledd opphevet. En tilsvarende endring ble ikke gjort i allmennaksjeloven § 6-7 første ledd, og var ikke heller vurdert i NOU 2016: 22 eller Prop. 112 L (2016–2017).

Opphevelsen av kravet til særlig grunn i aksjeloven § 6-7 første ledd ble i Prop. 112 L (2016–2017) begrunnet med at bestemmelsen forstås og praktiseres slik at det ses bort fra kravet om særlig grunn, og at en endring ville bringe lovens bestemmelser i samsvar med praksis. Departementet har ikke holdepunkter for at allmennaksjeloven på dette punkt praktiseres annerledes enn aksjeloven.

Endringen ble også begrunnet med forslaget i proposisjonen om å fjerne den øvre begrensingen

for tillatt tjenestetid for styremedlemmer i aksjeloven § 6-6 første ledd:

«Av betydning for departementets vurdering er særlig forslaget om å fjerne den øvre begrensningen for tillatt tjenestetid. Dette vil kunne innebære at styremedlemmer blir sittende på ubestemt tid. I slike tilfeller er det en nødvendig forutsetning for å påta seg vervet at styremedlemmene kan trekke seg etter eget ønske.»

I allmennaksjeselskaper kan det ikke fastsettes en lengre tjenestetid for styremedlemmene i vedtektene enn fire år, jf. allmennaksjeloven § 6-6 første ledd, slik at dette hensynet ikke gjør seg gjeldende på samme måte i allmennaksjeselskaper. En tidsperiode på fire år er imidlertid såpass lang at det kan argumenteres for at også styremedlemmer i allmennaksjeselskaper bør ha anledning til å trekke seg etter eget ønske før tjenestetidens utløp. Det står imidlertid også i proposisjonen:

«Etter departementets syn bør dette også gjelde for styremedlemmer med kortere tjenestetid. Det er heller ikke for disse grunn til

å opprettholde kravet til særlig grunn, slik at det kun vil være anledning til å trekke seg ved for eksempel alvorlig sykdom, flytting eller ved alvorlige motsetningsforhold i styret. Et styremedlem som for eksempel ikke er motivert til å fortsette, bør gis anledning til å trekke seg. Departementet er enig med utvalget i at et aksjeselskap sjelden vil være tjent med å tvinge et umotivert styremedlem til å fortsette. I tillegg skal styremedlemmet etter aksjeloven § 6-7 første ledd annet punktum, gi styret og den som har valgt styremedlemmet rimelig forhåndsvarsel om fratredelsen. På denne måten gis selskapet tid til å områ seg, slik at det for eksempel kan sørge for nyvalg.»

Etter departementets oppfatning gjør de samme hensynene seg gjeldende for allmennaksjeselskaper. Departementet foreslår etter dette å endre allmennaksjeloven § 6-7 første ledd, slik at kravet til særlig grunn for styremedlemmers fratredelse oppheves.

Endringsforslagene i aksjeloven kapittel 16 som er av språklig eller redaksjonell karakter foreslås også gjennomført i allmennaksjeloven kapittel 16.

6 Revisjon av mellombalanser

6.1 Innledning

Etter aksjeloven § 8-1 danner balansen i selskaps sist godkjente årsregnskap beregningsgrunnlaget for hva selskapet kan dele ut som utbytte til aksjeeierne. Det samme gjelder en rekke andre disposisjoner etter aksjeloven og allmennaksjeloven. Dette omfatter blant annet kredittgivning og sikkerhetsstillelse etter § 8-7 og § 8-9, finansiell bistand etter § 8-10, erverv av egne aksjer etter § 9-3 og kapitalnedsettelse etter aksjeloven kapittel 12.

I 2013 ble det i aksjeloven og allmennaksjeloven åpnet for å bruke mellombalanser som beregningsgrunnlag for å utdele ekstraordinært utbytte og for å foreta enkelte andre disposisjoner. Dette gir selskapene mulighet til å dele ut et positivt resultat uten å måtte vente på godkjenning av neste års årsregnskap. En adgang til å dele ut ekstraordinært utbytte på grunnlag av en mellombalanse kan hindre en u hensiktsmessig innlåsing av kapital i selskapet.

Det er i aksjeloven og allmennaksjeloven stilt krav om at mellombalansen skal være utarbeidet og revidert etter reglene for årsregnskap. Kravet om at mellombalansen skal være revidert gjelder uavhengig av om selskapet har revisjon av årsregnskapet eller ikke.

Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper skal etter regnskapsloven § 8-2 sende inn årsregnskap til Regnskapsregisteret. Det følger av regnskapsloven § 8-1 at årsregnskap er offentlige. Enhver har rett til å gjøre seg kjent med innholdet i årsregnskapet hos Regnskapsregisteret og selskapet. Det er ikke fastsatt tilsvarende regler om innsending av mellombalanser til Regnskapsregisteret og om innsyn i disse.

Kravet til revisjon av mellombalanser er behandlet i utredningen punkt 13.3. Det fremgår av utredningen at utvalget i sitt arbeid har gjort bruk av utredningen *Revisors særattestasjoner etter aksjeloven* datert 19. januar 2016 (Perland-utredningen).¹ Departementet har i sin vurdering av kravene til mellombalanser også gjort bruk av Perland-utredningen.

6.2 Gjeldende rett

Aksjeloven § 8-2 a åpner for at aksjeselskaper kan dele ut ekstraordinært utbytte på grunnlag av en mellombalanse. Bestemmelsen kom inn i aksjeloven ved lov 14. juni 2013 nr. 40 om endringer i aksjelovgivningen mv. (forenklinger). Den trådte i kraft 1. juli 2013.

Det følger av § 8-2 a første ledd at mellombalansen skal være utarbeidet og revidert etter reglene for årsregnskap og at den skal godkjennes av generalforsamlingen. Balansedagen kan ikke ligge lenger tilbake i tid enn seks måneder før dagen det treffes beslutning om ekstraordinært utbytte. Etter § 8-2 a annet ledd gjelder bestemmelsene i § 8-1 om hva som kan deles ut som utbytte tilsvarende for utdeling av ekstraordinært utbytte. Aksjeloven § 8-2 a tredje ledd fastsetter at det er generalforsamlingen som har kompetanse til å treffe beslutning om ekstraordinært utbytte. Det står også at § 8-2 første ledd gjelder tilsvarende. Det innebærer at generalforsamlingens beslutning om ekstraordinært utbytte må baseres på et forslag fra styret. Generalforsamlingen kan heller ikke beslutte å utdele et høyere ekstraordinært utbytte enn det styret har foreslått eller godtar. Aksjeloven § 8-2 a første og annet ledd er gitt tilsvarende anvendelse ved kreditt mv. til aksjeeiere og tillitsvalgte i aksjeloven § 8-7 første ledd annet punktum og § 8-9, selskapsfinansierte aksjerverv i aksjeloven § 8-10 første ledd annet punktum, erverv av egne aksjer i aksjeloven § 9-3 annet punktum og kapitalforhøyelse ved fondsemisjon i aksjeloven § 10-20 første ledd annet punktum. Det betyr blant annet at beregningen av selskapets kapitalgrunnlag ved slike disposisjoner kan foretas på grunnlag av en mellombalanse som er fastsatt og revidert etter reglene for årsregnskap. I aksjeloven § 12-2 første og annet ledd er det bestem-

¹ Utredningen er skrevet av advokat Ph.D. Olav Perland på oppdrag fra Næringslivets Hovedorganisasjon og Regnskap Norge. Den ble overlevert til Nærings- og fiskeridepartementet 25. januar 2016 som et innspill til aksjelovutvalgets arbeid. Kravet til revisjon av mellombalanser er behandlet i Perland-utredningen kapittel 9.

melser om bruk av mellombalanser ved kapitalnedsettelse. Det er her fastsatt at beregningen av tap ved kapitalnedsettelse til dekning av tap kan bygge på mellombalanser som er fastsatt og revidert etter reglene for årsregnskap. Tilsvarende gjelder for beregningen av krav til egenkapital ved kapitalnedsettelse til utdeling eller avsetning til fond.

Tilsvarende regler om mellombalanser finnes i allmennaksjeloven. I tillegg er det i allmennaksjeloven § 13-8 nr. 3 gitt regler om mellombalanser ved fusjon. Bestemmelsen stiller krav om at det utarbeides mellombalanser for de deltakende selskapene ved fusjon mellom allmennaksjeselskaper, dersom planen undertegnes mer enn seks måneder etter balansedagen for det senest fastsatte årsregnskapet, og det ikke følger en halvårsrapport som nevnt i § 13-8 nr. 2 som vedlegg til fusjonsplanen. Kravet om å utarbeide mellombalanser gjelder ikke dersom samtlige aksjeeiere i selskapet som deltar i fusjonen, samtykker til dette. Bestemmelsen er gitt tilsvarende anvendelse ved fusjon mellom morselskap og heleid datterselskap, jf. allmennaksjeloven § 13-24 annet ledd nr. 3 bokstav c.

I Prop. 111 L (2012–2013) side 62 står det om kravet til å revidere mellombalansen for å kunne treffe beslutning om å utdele ekstraordinært utbytte:

«Enkelte av høringsinstansene tar riktignok til orde for at det ikke bør stilles de samme kravene til revisjon av mellombalansen som til årsregnskapet. Departementet er ikke enig i dette. Reglene om utdeling til aksjeeierne bygger på et utgangspunkt om at overskudd som skal deles ut til aksjeeierne, må ha vært gjenstand for den kontroll som kravet til revisjon innebærer. Utdeling av ordinært utbytte og utdeling av ekstraordinært utbytte er samme type økonomiske disposisjon. De to formene for utbytte har samme økonomiske realitet for selskapet, aksjeeierne, kreditorene og omverdenen for øvrig. Det vil gi dårlig sammenheng i reglene om man for ordinært utbytte stiller krav om full revisjon, mens det for ekstraordinært utbytte ikke stilles et slikt krav. Departementet slutter seg etter dette til forslaget i utredningen om at mellombalansen skal være utarbeidet og revidert etter samme regler som for årsregnskap.»

Om kravet til å revidere mellombalansen for selskaper som har fravalgt revisjon av årsregnskapet etter aksjeloven § 7-6 står det i proposisjonen:

«For selskaper som har valgt å ikke ha revisor, vil det være ekstra byrdefullt med et krav om revisjon av mellombalansen. Det kan også hevdes at når det er adgang til å unnlate revisjon av årsregnskapet, bør det være en tilsvarende adgang til å unnlate revisjon av mellombalansen. Som Finansdepartementet peker på i sin høringsuttalelse, er det imidlertid en viktig forskjell mellom årsregnskapet og en mellombalanse på den måten at et årsregnskap vil være offentlig tilgjengelig i Regnskapsregisteret, mens en mellombalanse ikke vil være tilgjengelig for allmennheten. Justis- og beredskapsdepartementet deler Finansdepartementets skepsis til at et selskap skal kunne dele ut utbytte uten noen kontroll, og uten at kreditorene gis mulighet til å få kjennskap til selskapets utbyttebeslutning og det regnskapsmessige grunnlaget for beslutningen.»

Det står også i proposisjonen at Finansdepartementet mente det burde vurderes å sette som vilkår for å utdele ekstraordinært utbytte på grunnlag av en mellombalanse at selskapet ikke har besluttet å unnlate revisjon av årsregnskapet. Det ble imidlertid vurdert at det burde være tilstrekkelig med en løsning som innebærer at også selskaper som har besluttet at årsregnskapet ikke skal revideres, må bygge på en revidert mellombalanse dersom det skal utdeles ekstraordinært utbytte. I proposisjonen ble det fremholdt at det neppe vil være særlig forskjell mellom de to løsningene i praksis:

«[F]ordi det antakelig vil være en nokså høy terskel for et selskap som har truffet beslutning om å unnlate revisjon av årsregnskapet, å sørge for at det gjennomføres revisjon av en mellombalanse.»

6.3 Dansk rett

I den danske selskabsloven § 183 er det regler om utdeling av ekstraordinært utbytte på grunnlag av en mellombalanse. Det følger av selskabsloven § 183 stk. 4 at kravet om at revisor skal ha gjennomgått mellombalansen bare gjelder dersom selskapet er underlagt revisjonsplikt.

6.4 Forslaget i utredningen

I utredningen punkt 13.3 foreslo utvalget at plikten til å revidere mellombalansen ved ekstraordi-

nært utbytte etter aksjeloven § 8-2 a oppheves for aksjeselskaper som har fravalgt revisjon av årsregnskapet etter aksjeloven § 7-6. Utvalget kommenterte ikke uttrykkelig om dette også bør gjelde for andre disposisjoner etter aksjeloven som kan foretas på grunnlag av en mellombalanse. Som det fremkommer i kapittel 6.2 omfatter andre disposisjoner som kan foretas med grunnlag i en mellombalanse kreditt mv. til aksjeeiere og tillitsvalgte i aksjeloven § 8-7 og § 8-9, selskapsfinansierte aksjeerverv i aksjeloven § 8-10, erverv av egne aksjer i aksjeloven § 9-3, kapitalforhøyelse ved fondsemisjon i aksjeloven § 10-20 første ledd annet punktum og kapitalnedsettelse etter aksjeloven kapittel 12.

Utvalget viste til at det sentrale argumentet mot å tillate bruk av ureviderte mellombalanser for selskaper som har fravalgt revisjon, synes å være at mellombalanser ikke vil være offentlig tilgjengelige. Kreditorerne vil da ikke få noe forvarsel om utdelingen og kapitalgrunnlaget den er basert på. Utvalget uttalte at den samme betenkelighet ikke gjør seg gjeldende ved utdeling på grunnlag av et urevidert årsregnskap.

Det fremgår av utredningen at utvalget mente at begrunnelsen i Prop. 111 L (2012–2013) for ikke å tillate bruk av ureviderte mellombalanser for selskaper som har fravalgt revisjon, kan ha mye for seg. Ifølge utvalget kunne det likevel vurderes om problemet med at mellombalanser ikke er offentlig tilgjengelige er noe overdrevet. I denne forbindelse skrev utvalget at selskapets etterfølgende årsregnskap vil vise om det er utdelt ekstraordinært utbytte eller foretatt andre disposisjoner på grunnlag av en mellombalanse.

Etter utvalgets syn er det ofte både kostbart og tidkrevende for selskaper som har fravalgt revisjon av årsregnskapet å engasjere revisor bare for å revidere en mellombalanse. Utvalget viste i tillegg til at selskaper som har fravalgt revisjon etter gjeldende regler kan utdele ordinært utbytte eller tilleggsutbytte på grunnlag av årsregnskap som ikke er revidert. I lys av det ovenstående forelå det etter utvalgets vurdering ikke tilstrekkelige grunner til å ha ulike regler for ordinært utbytte og ekstraordinært utbytte. Utvalget foreslo derfor at plikten til å revidere mellombalanser oppheves for selskaper som har fravalgt revisjon etter aksjeloven § 7-6. Det kommenteres ikke i utredningen om forslaget også gjelder for andre disposisjoner enn utdeling av ekstraordinært utbytte.

Utvalget vurderte i utredningen om det kan tilrettelegges for registrering av mellombalanser i Regnskapsregisteret. Slik registrering ville ifølge utvalget sikre at Regnskapsregisteret inneholder

de til enhver tid mest oppdaterte regnskap for selskapene. Utvalget kom imidlertid til at kostnader og økte administrative byrder trolig vil være store sammenliknet med nytteverdien. Utvalget viste også til at et ekstraordinært utbytte uansett vil fremgå av det etterfølgende årsregnskapet slik at informasjonen blir offentlig tilgjengelig, om enn på et noe senere tidspunkt enn om mellombalansen skulle registreres i Regnskapsregisteret. Et viktig moment var ifølge utvalget at et krav om å registrere mellombalanser i Regnskapsregisteret vil medføre at informasjonen uansett blir gjort tilgjengelig i ettertid, slik at kreditorer eller andre ikke vil ha mulighet til å reagere før beslutning og gjennomføring av ekstraordinært utbytte.

6.5 Høringsinstansenes syn

Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) støtter utvalgets forslag om å oppheve krav til at mellombalanser skal revideres for selskaper som har fravalgt revisjon av årsregnskapet etter aksjeloven § 7-6. *Landsorganisasjonen i Norge* (LO) og *Norsk Øko-forum* (NØF) er imot forslaget.

Ifølge LO vil forslaget åpne for at selskapet kan utdele utbytte uten at kreditorerne eller andre interessegrupper får noe forvarsel om utdelingen, eller kapitalgrunnlaget den er basert på. LO mener det må settes som et vilkår for å utdele utbytte basert på en mellombalanse at selskapet ikke har besluttet å unnlate revisjon av årsregnskapet.

NØF støtter vurderingene til Justisdepartementet og Finansdepartementet i Prop. 111 L (2012–2013) om ikke å tillate ureviderte mellombalanser. NØF fremholder at disposisjoner med grunnlag i mellombalanser kan ha vesentlige skattemessige effekter. Det er derfor avgjørende at tallene er korrekte. NØF påpeker at siden mellombalansene ikke er direkte tilgjengelige via årsregnskapet eller næringsoppgaven, kan ikke skattemyndighetene kontrollere innholdet i de skattemessige disposisjonene. NØF mener derfor at det er viktig at revisjonsplikten opprettholdes.

6.6 Departementets vurdering

Departementet foreslår som utvalget å gjøre unntak fra kravet om at mellombalanser skal revideres for selskaper som har fravalgt revisjon av årsregnskapet etter aksjeloven § 7-6. Forslaget gjelder for alle typer disposisjoner som etter aksjeloven kan foretas med grunnlag i en mellom-

balanse; utdeling av ekstraordinært utbytte etter aksjeloven § 8-2 a, kreditt mv. til aksjeeiere og til-litsvalgte etter aksjeloven § 8-7 og § 8-9, selskaps-finansierte aksjeerverv etter aksjeloven § 8-10, erverv av egne aksjer etter aksjeloven § 9-3, kapitalforhøyelse ved fondsemisjon etter aksjeloven § 10-20 og kapitalnedsettelse etter aksjeloven kapittel 12. Dette samsvarer også med forslaget i Perland-utredningen.

For å sikre notoritet og offentlighet om beregningsgrunnlaget for utdeling av ekstraordinært utbytte, kreditt til aksjeeiere, kapitalnedsettelser og andre disposisjoner som foretas med grunnlag i mellombalanser, foreslår departementet at mellombalansene som danner grunnlag for disse disposisjonene, skal sendes inn til Regnskapsregisteret. Opplysninger om beregningsgrunnlaget for slike disposisjoner (mellombalansen) vil da bli offentlig tilgjengelig informasjon på samme måte som årsregnskap. Plikten til å registrere en mellombalanse i Regnskapsregisteret foreslås å gjelde uavhengig av om mellombalansen er revidert eller ikke.

For å sikre at mellombalanser sendes inn til Regnskapsregisteret, bør det etter departementets syn ha rettsvirkninger å unnlate å oppfylle denne forpliktelsen. Departementet foreslår derfor at disposisjoner som er basert på en mellombalanse først kan gjennomføres eller tre i kraft når mellombalansen er registrert i Regnskapsregisteret og fremkommer av Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon. Tredjeparter som vurderer å inngå eller har løpende avtaleforhold med et selskap vil i så fall, under kunngjøringene for det enkelte selskap, kunne finne at det er sendt inn en mellombalanse, og vil samme sted kunne finne informasjon om den registreringspliktige hendelsen.

Etter departementets syn bør et aksjeselskap som har revisjon av årsregnskapet fortsatt ha plikt til å revidere mellombalanser som brukes som grunnlag for utdeling av ekstraordinært utbytte og lignende disposisjoner. Det fremstår som konsistent med hensyn til selskapets livsløp som revisjonspliktig enhet, og at grunnlag for utdeling og andre disposisjoner for selskapet må baseres på et revidert årsregnskap.

Aksjeselskaper som har fravalgt revisjon etter aksjeloven § 7-6 kan dele ut ordinært utbytte og tilleggsutbytte og foreta andre disposisjoner med grunnlag i et urevidert årsregnskap. Det bør etter departementets syn ikke stilles forskjellige krav til revisjon av årsregnskapet og mellombalansen med mindre hensynet til å beskytte berørte interesser eller andre forhold gjør dette nødvendig.

Departementet deler utvalgets syn om at det vil være kostbart for selskaper som har fravalgt revisjon av årsregnskapet å engasjere en revisor bare for å revidere en mellombalanse. Slik departementet forstår uttalelsen i Prop. 111 L (2012–2013) side 63 om at «*det antakelig vil være en nokså høy terskel for et selskap som har truffet beslutning om å unnlate revisjon av årsregnskapet, å sørge for at det gjennomføres revisjon av en mellombalanse*», gir denne uttrykk for det samme. Det er etter departementets syn uheldig å stille krav som er så kostnadskrevenne for selskapene å oppfylle at det reelt sett hindrer ellers lovlige disposisjoner.

I spørsmålet om hvorvidt det fortsatt skal gjelde et krav om at mellombalanser skal revideres for selskaper som har fravalgt revisjon av årsregnskapet, er et sentralt vurderingstema om kostnadene står i et rimelig forhold til de interesser et slikt krav er ment å beskytte.

Etter departementets vurdering gjør ikke hensynet til aksjeeierne det nødvendig å beholde kravet om revisjon av mellombalanser for selskaper som har fravalgt revisjon av årsregnskapet. Blant annet skal mellombalanser behandles og godkjennes av generalforsamlingen på samme måte som årsregnskap. Det gir aksjeeierne mulighet til å kontrollere beregningene av selskapets kapitalgrunnlag (frie egenkapital mv.), og om dette er tilstrekkelig til å gjennomføre den aktuelle disposisjonen. I tillegg kommer forbudene mot myndighetsmisbruk i aksjeloven § 5-21 og § 6-28 som har til formål å beskytte mot at det foretas disposisjoner som kan være til skade for aksjonærfellesskapets og selskapets interesser. Disse forbudene gjelder uavhengig av om disposisjonen er basert på et årsregnskap eller en mellombalanse. Også aksjeloven § 3-4 og § 3-5 skal ivareta aksjeeiernes interesse i at selskapet opprettholder en forsvarlig egenkapital og likviditet, og at ledelsen i selskapet tar tak i situasjonen dersom egenkapitalen blir uforsvarlig lav.

Et sentralt argument i Prop. 111 L (2012–2013) mot å tillate at det anvendes ureviderte mellombalanser for selskaper som har fravalgt revisjon, er at mellombalanser, i motsetning til årsregnskap, ikke vil være offentlig tilgjengelige. Revisjon gir imidlertid i seg selv ikke informasjon til omverdenen. Hensynet til publisitet bør ivaretas på annet vis.

Kravet til revisjon av mellombalanser er særlig begrunnet i hensynet til å beskytte kreditorene. I Prop. 111 L (2012–2013) på side 62 ble det uttrykt «*skepsis til at et selskap skal kunne dele ut utbytte uten noen kontroll, og uten at kreditorene gis mulig-*

het til å få kjennskap til selskapets utbyttebeslutning og det regnskapsmessige grunnlaget for beslutningen».

Etter departementets syn er andre regler i aksjeloven bedre egnet til å beskytte kreditorenes interesser enn kravet om at mellombalansen må revideres. Sentralt er kravet til forsvarlig egenkapital og likviditet i aksjeloven § 3-4 og styrets handleplikt i § 3-5. Kravet til forsvarlig egenkapital og likviditet danner en viktig skranke for utdelinger mv. Det følger av aksjeloven § 8-1 fjerde ledd at selskapet bare kan dele ut utbytte så langt det etter utdelingen har en forsvarlig egenkapital og likviditet. Kravet gjelder tilsvarende ved utdeling av ekstraordinært utbytte og andre disposisjoner etter aksjeloven som kan foretas med grunnlag i en mellombalanse. Brudd på disse bestemmelsene kan i gitte tilfeller medføre ansvar for styret etter aksjeloven § 17-1. Også reglene i aksjeloven § 12-6 om kreditorvarsel ved kapitalnedsettelse skal sikre at kreditorenes interesser ivaretas.

I lys av ovennevnte bør det vurderes om behovet for kontroll og beskyttelse av kreditorenes interesser kan ivaretas på andre måter som er mindre byrdefulle for selskapene enn kravet om å revidere mellombalansen.

Både i NOU 2016: 22 og i Perland-utredningen er det foreslått at plikten til å revidere mellombalanser oppheves for selskaper som har fravalgt revisjon av årsregnskapet. Mens utvalget vurderte at det ikke bør stilles krav om å sende inn mellombalansen til Regnskapsregisteret, står det i Perland-utredningen at:

«(...) [d]et bør vurderes å gjøre endringen betinget av at det innføres systemer med offentliggjøring av mellombalansen, enten gjennom registrering i Regnskapsregisteret eller ved kunngjøring gjennom Brønnøysundregistrens elektroniske kunngjøringsystem.»

Hensynet til skattemyndighetenes kontroll og kreditorenes mulighet til å beskytte sine interesser kan tilsi at beregningsgrunnlaget for utdelinger og andre disposisjoner bør være offentlig tilgjengelig. Ved utdeling av ordinært utbytte eller tilleggsutbytte etter aksjeloven § 8-2 og andre disposisjoner som kan foretas med grunnlag i årsregnskapet, er offentlig tilgang til beregningsgrunnlaget sikret gjennom bestemmelsene i regnskapsloven § 8-1 og § 8-2. Det følger av regnskapsloven § 8-2 at årsregnskapet skal sendes inn til Regnskapsregisteret, mens § 8-1 fastsetter at enhver har rett til å gjøre seg kjent med innholdet av års-

regnskapet hos den regnskapspliktige eller hos Regnskapsregisteret.

Etter departementets syn bør skattemyndighetene, kreditorer og andre berørte aktører også gis tilgang til beregningsgrunnlaget for utdeling av ekstraordinært utbytte eller andre disposisjoner som er gjort med grunnlag i en mellombalanse. Det vil gi skattemyndighetene bedre grunnlag til å foreta målrettet kontroll. Det vil også gi kreditorer og andre berørte aktører bedre tilgang til informasjon slik at de i større grad kan ivareta sine interesser.

Plikten til å sende inn årsregnskap til Regnskapsregisteret gjelder både for reviderte og ureviderte årsregnskap. Departementet foreslår at det samme bør gjelde for mellombalanser som benyttes som grunnlag for utdeling av ekstraordinært utbytte og andre disposisjoner etter aksjeloven. Etter departementets syn er det ikke grunn til at offentlige myndigheter, kreditorer og andre bør ha mindre tilgang til reviderte mellombalanser enn ureviderte mellombalanser. Dette vil sikre at Regnskapsregisteret inneholder de til enhver tid mest oppdaterte regnskapene for selskapene.

En plikt til å sende inn mellombalanser som benyttes som grunnlag for utdeling av ekstraordinært utbytte og lignende disposisjoner til Regnskapsregisteret vil innebære en ny rapporteringsplikt for selskapene. Departementet vurderer imidlertid at det ikke vil innebære en vesentlig byrde for selskapene. Det vil etter departementets syn heller ikke være til hinder for at selskapet kan gjennomføre disposisjonen raskt. Departementet viser til at aksjeselskaper i dag skal sende inn årsregnskapet til Regnskapsregisteret elektronisk via Altinn-portalen, enten ved innsendelse direkte fra datasystem (fagsystem) med integrasjon mot Altinn eller ved registrering av skjema med vedlegg direkte i Altinn-portalen. Fagsystemer med integrasjon mot Altinn brukes i dag av blant annet regnskapsførere og revisorer til å sende inn regnskapsdokumenter til Regnskapsregisteret. Departementet legger opp til at tilsvarende skal gjelde for mellombalanser, og vil derfor gi Brønnøysundregistrene i oppdrag å etablere tekniske løsninger som legger til rette for dette dersom forslaget om innsending av mellombalanser til Regnskapsregisteret blir vedtatt.

Departementet foreslår etter dette et unntak fra kravet til revisjon av mellombalansen i aksjeloven § 8-2 a første ledd ved utdeling av ekstraordinært utbytte for selskaper som har fravalgt revisjon av årsregnskapet etter aksjeloven § 7-6. Det foreslås også å ta inn krav i aksjeloven § 8-2 a om at mellombalansen skal sendes inn til Regnskaps-

registeret. Det vises til forslaget til § 8-2 a nytt fjerde ledd. Det foreslås at endringene får tilsvarende anvendelse for kreditt og sikkerhetsstillelse til fordel for aksjeeiere mv. etter § 8-7, finansiell bistand til erverv av aksjer i selskapet etter § 8-10, erverv av egne aksjer etter § 9-3 og kapitalforhøyelse ved fondsemisjon etter § 10-20. Departementet foreslår at tilsvarende skal gjelde for mellombalanser som i henhold til aksjeloven § 12-2 første og annet ledd brukes som beregningsgrunnlag ved kapitalnedsettelse.

Departementet mener at det vil gi en bedre og mer oversiktlig regulering å samle krav til mellombalanse i § 8-2 a. Det foreslås derfor at det i aksjeloven § 12-2 på samme måte som i § 8-7, § 8-10 og § 9-3 henvises til reglene om mellombalanse i § 8-2 a. Det vises til forslaget til endringer i § 12-2.

I denne forbindelse har departementet vurdert om det bør stilles krav til balansedagen for mellombalansen der denne brukes som grunnlag ved kapitalnedsettelse til dekning av tap. Muligheten til å nedskrive aksjekapitalen til dekning av tap er blant annet praktisk ved refinansiering der nye investorer krever at tapet skal være avskrevet før det tegnes ny aksjekapital. Ved kapitalnedsettelse til utdeling og avsetning til fond er det stilt krav om at mellombalansens balansedag ikke kan ligge lenger tilbake i tid enn seks måneder før dagen det treffes beslutning om kapitalnedsettelse, jf. aksjeloven § 12-2 annet ledd. Tilsvarende krav er stilt i aksjeloven § 8-2 a første ledd. Det er derimot i § 12-2 første ledd ikke stilt krav om mellombalansens balansedag ved kapitalnedsettelse til dekning av tap. I juridisk teori er det antatt at balansedagen for en mellombalanse i disse tilfellene må være senere enn siste årsregnskap.

Hensynet til dem som får sin aksjekapital nedskrevet, kan tilsi at mellombalansen ikke bør være for gammel. En frist for mellombalansens balansedag kan bidra til at selskapet ikke nedskriver aksjekapitalen mot tap med et større beløp enn det reelle tapet. Departementet antar samtidig at balansedagen ved kapitalnedsettelse til dekning av tap normalt ligger tett opp til tidspunktet for generalforsamlingens beslutning for å kunne dekke mest mulig av tapet. Det er etter departementets syn også en fordel om reglene om mellombalanser er mest mulige like. Departementet kan heller ikke se at det foreligger behov som tilsier at balansedagen for mellombalanser ved kapitalnedsettelse til dekning av tap skal kunne være eldre enn ved kapitalnedsettelse til utdeling eller andre disposisjoner som etter aksjeloven kan foretas med grunnlag i en mellombalanse. På denne bakgrunn foreslår departementet at også ved

kapitalnedsettelse til dekning av tap skal mellombalansens balansedag ikke kunne ligge lenger tilbake i tid enn seks måneder før dagen det treffes beslutning om kapitalnedsettelse.

For å sikre at de hensyn som ligger bak forslaget om kravet til innsending av mellombalanser til Regnskapsregisteret faktisk ivaretas gjennom at mellombalansene sendes inn, bør det etter departementets syn ha rettsvirkninger å unnlate å oppfylle denne forpliktelsen. For årsregnskap er det reglene om forsinkelsesgebyr som skal sikre innsending til Regnskapsregisteret. Slikt gebyr er etter departementets syn lite egnet som virkemiddel for å sikre innsending av mellombalanser. Dette skyldes at aksje- og allmennaksjeselskaper har rett, men ikke plikt, til å utarbeide mellombalanser. Innsendingsplikten gjelder kun for mellombalanser som anvendes til transaksjoner, og sanksjoner ved manglende innsendelse bør etter departementets vurdering derfor knyttes til transaksjonen som ønskes gjennomført. Departementet foreslår derfor at disposisjoner som er basert på en mellombalanse først kan gjennomføres eller tre i kraft når mellombalansen er registrert i Regnskapsregisteret og kunngjort i Brønnøysundregistrens elektroniske kunngjøringspublikasjon. For ekstraordinært utbytte innebærer forslaget at utdeling til aksjeeierne ikke kan foretas før mellombalansen er registrert i og kunngjort av Regnskapsregisteret. Gjennomføres utdelingen før registrering og kunngjøring, vil den være ugyldig. Mottakeren må i så tilfelle tilbakeføre det som er mottatt til selskapet i henhold til reglene i aksjeloven § 3-7. På tilsvarende måte vil aksjeloven § 8-11 om ugyldighet og tilbakeføring av midler komme til anvendelse dersom det ytes kreditt eller finansiell bistand etter aksjeloven § 8-7, § 8-9 eller § 8-10 før mellombalansen er registrert i og kunngjort av Regnskapsregisteret. Gjennomføres erverv av egne aksjer etter aksjeloven § 9-3 før slik registrering og kunngjøring, vil reglene i aksjeloven § 9-7 om virkningen av ulovlig erverv av aksjer komme til anvendelse.

For å sikre at mellombalanser som brukes som beregningsgrunnlag ved beslutninger om kapitalforhøyelse ved fondsemisjon og om kapitalnedsettelse sendes inn til Regnskapsregisteret, foreslås det at beslutningen først kan registreres i Foretaksregisteret når mellombalansen er registrert i og kunngjort av Regnskapsregisteret. Det vises til forslaget til endringer i aksjeloven § 10-22 og § 12-4. Registrering av mellombalansen i Regnskapsregisteret vil dermed være en forutsetning for at beslutningen om kapitalforhøyelse ved fondsemisjon eller kapitalnedsettelse kan tre i

kraft. Det gir også selskapene et incentiv til å sende inn mellombalansene. Ved kapitalnedsettelse som krever kreditorvarsel, foreslår departementet i tillegg at det i kunngjøringen av beslutningen om kapitalnedsettelse i Brønnøysundregistrens elektroniske kunngjøringspublikasjon skal fremgå om beslutningen er basert på det sist godkjente årsregnskapet eller en mellombalanse. Formålet er å gjøre eventuelle kreditorer oppmerksom på hva som er beregningsgrunnlaget for kapitalnedsettelsen, slik at de kan ivareta sine interesser. Se forslaget til endring av aksjeloven § 12-6 nr. 1.

Etter regnskapsloven § 8-1 er årsregnskapet, årsberetningen og revisjonsberetningen offentlige. Det står i bestemmelsen at enhver har rett til å gjøre seg kjent med innholdet av regnskapsdokumentene hos den regnskapspliktige eller hos Regnskapsregisteret. Det følger av § 8-1 tredje ledd tredje punktum at den regnskapspliktige kan avvise begjæring om innsyn i årsregnskapet mv. dersom det er tilgjengelig hos Regnskapsregisteret.

Departementet foreslår at mellombalanser registrert i Regnskapsregisteret skal være offentlige på samme måte som årsregnskapet, årsberetningen og revisjonsberetningen.

Det foreslås at innsyn i mellombalansen bare skal kunne kreves hos Regnskapsregisteret. På den måten påføres ikke selskapene kostnader knyttet til å behandle begjæringer om innsyn i dokumenter (mellombalanser). Se forslaget til ny § 8-2 c første ledd i aksjeloven.

I forskrift 7. september 2006 nr. 1062 til utfylling og gjennomføring mv. av regnskapsloven av 17. juli 1998 nr. 56 er det fastsatt nærmere bestemmelser om innsending av årsregnskap mv. til Regnskapsregisteret og om innsyn. Departementet foreslår i ny § 8-2 b og ny § 8-2 c annet ledd i aksjeloven hjemler til å fastsette tilsvarende forskriftsbestemmelser for mellombalanser. I tillegg foreslås det i ny § 8-2 b annet ledd en hjemmel til å fastsette forskriftsbestemmelser om gebyr for å registrere mellombalanser i Regnskapsregisteret.

Ved oppslag på foretak på Brønnøysundregistrens nettsider får man på hovedsiden informasjon om når foretaket sendte inn sitt siste årsregnskap. På kunngjøringssiden er det opplysninger om når foretaket har sendt inn årsregnskap og når det er godkjent av Regnskapsregisteret. Departementet legger opp til at tilsvarende skal gjelde for mellombalanser. Det vil gi kreditorer, offentlige myndigheter og andre tredjeparter tilgang til informasjon om at det er registrert en mellom-

balanse. Disse kan eventuelt kreve innsyn i denne hos Regnskapsregisteret.

Det er også mulig å abonnere gratis på opplysninger i Brønnøysundregistrens kunngjøringsdatabase, inkludert kunngjøringer fra Regnskapsregisteret. Leveringen skjer daglig eller ukentlig på e-post med link til hver kunngjøring. Dette gir kreditorer og andre tredjeparter mulighet til å følge med på om det blir registrert en mellombalanse i Regnskapsregisteret for et bestemt selskap. Tredjeparter som vurderer å inngå avtale med selskapet vil ha mulighet til å sjekke om det er registrert en mellombalanse og kontrollere denne før avtalen eventuelt inngås.

6.7 Krav til mellombalanser i allmennaksjeloven

Allmennaksjeselskaper har ikke adgang til å fravelge revisjon av årsregnskapet. Forslaget om å gjøre unntak fra kravet om å revidere mellombalanser for aksjeselskaper som har fravalgt revisjon, er derfor ikke relevant for allmennaksjeselskaper.

Departementet har i kapittel 6.6 foreslått at mellombalanser i aksjeselskaper skal sendes inn til Regnskapsregisteret og at disposisjoner som er basert på mellombalanser ikke kan gjennomføres eller tre i kraft før mellombalansen er registrert i Regnskapsregisteret. Det er også foreslått at mellombalansene skal være offentlig tilgjengelig hos Regnskapsregisteret. Departementet foreslår at de samme endringene gjøres i allmennaksjeloven. Det foreligger etter departementets syn ikke spesielle hensyn knyttet til behovet for offentlig tilgang til mellombalansen i allmennaksjeselskaper som tilsier ulik behandling i de to lovene. Departementet foreslår i tillegg at dersom det utarbeides mellombalanser for de deltakende selskapene etter allmennaksjeloven § 13-8 nr. 3, skal mellombalansene sendes inn til Regnskapsregisteret. Det foreslås også at det skal opplyses om det er utarbeidet mellombalanser i kunngjøringen av beslutningene om fusjonen (kreditorvarselet). Formålet er å gjøre eventuelle kreditorer oppmerksomme på dette, slik at de kan ivareta sine interesser. Det vises til forslaget til endringer i allmennaksjeloven § 13-8, § 13-14 og § 13-15.

I Prop. 111 L (2012–2013) side 63 ble det blant annet uttalt følgende om forslaget om å ta inn en bestemmelse om ekstraordinært utbytte i allmennaksjeloven:

«Når det gjelder allmennaksjeselskapene, må forslaget likevel vurderes opp mot kravene til nasjonal lovgivning i direktiv 2012/30/EU artikkel 17 nr. 5 om foreløpig utdeling av utbytte. Kravet etter lovforslaget om at det må settes opp en mellombalanse, og at de vanlige rammene for utbytteutdeling gjelder, oppfyller etter departementets vurdering vilkårene etter direktivbestemmelsen.»

Etter departementets vurdering er direktivet ikke til hinder for at det stilles krav om at allmennaksjeselskaper skal sende inn mellombalanser til Regnskapsregisteret.

6.8 Særlig om styrefullmakt ved utdeling av ekstraordinært utbytte

Det følger av aksjeloven og allmennaksjeloven § 8-2 andre ledd at generalforsamlingen kan gi styret fullmakt til å beslutte utdeling av tilleggsutbytte på grunnlag av selskapets årsregnskap. Det er ikke åpnet for noen tilsvarende adgang til styrefullmakt i aksjeloven og allmennaksjeloven § 8-2 a ved utdeling av ekstraordinært utbytte.

I utredningen «*Forenkling og modernisering av aksjeloven*» (Knudsen-utredningen)² ble det foreslått å åpne for styrefullmakt også ved utdeling av ekstraordinært utbytte på grunnlag av en mellombalanse. Dette ble ikke fulgt opp i Prop. 111 L (2012–2013). I proposisjonen kapittel 5.5.4 på side 63 til 64 står det:

«Departementet mener som nevnt at det bør være et krav at mellombalansen godkjennes av generalforsamlingen. Hvis generalforsamlingen uansett må godkjenne mellombalansen, virker det lite praktisk med en regel som åpner for at styret treffer beslutningen om utbytte. En regel om at styret selv kan fastsette mellombalansen, og deretter treffe beslutning om utbytteutdeling på grunnlag av denne mellombalansen, mener departementet vil være å gå for langt. En så omfattende myndighetsoverføring fra generalforsamlingen til styret bør loven etter departementets syn ikke åpne for.»

I NOU 2016: 22 punkt 7.9.5.3 sluttet Aksjelovutvalget seg til disse uttalelsene. Utvalget foreslår derfor at det ikke åpnes for at styret kan gis fullmakt til å beslutte utdeling av ekstraordinært utbytte på grunnlag av en mellombalanse.

Departementet har merket seg at NHO i høringen av NOU 2016: 22 mener at forslaget i Knudsen-utredningen om å åpne for at generalforsamlingen kan gi styret fullmakt til å vedta utdeling av ekstraordinært utbytte bør følges opp.

Aksjeloven og allmennaksjeloven angir en rekke disposisjoner ut over ekstraordinært utbytte der det ikke er åpnet for styrefullmakt. Eksempler på dette er utstedelse av tegningsrettsaksjer etter § 11-10 og utstedelse frittstående tegningsretter etter § 11-12. Om det skal åpnes for styrefullmakt ved disse og andre disposisjoner, krever etter departementets syn nærmere utredning. Blant annet må forholdet mellom generalforsamlingen som selskapets øverste organ og styrets ansvar for å forvalte selskapet vurderes nærmere. Forholdet til bestemmelsene om styrets ansvar må også vurderes ved endringer i selskapsorganenes beslutningskompetanse. Departementet vil derfor komme tilbake til dette senere.

² Utredning skrevet av advokat Gudmund Knudsen etter oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet. Utredningen ble lagt frem 7. januar 2011.

7 Krav om angivelse av forretningskommune i vedtektene

7.1 Gjeldende rett

Når det stiftes et aksjeselskap eller allmennaksjeselskap, skal det som del av stiftelsesdokumentet utarbeides vedtekter. Aksjeloven § 2-2 stiller minstekrav til vedtektene. Etter aksjeloven § 2-2 første ledd nr. 2 skal selskapets forretningskommune angis i vedtektene. For allmennaksjeselskaper følger samme vedtektskrav av allmennaksjeloven § 2-2 første ledd nr. 3. Etter foretaksregisterloven §§ 3-1 første ledd nr. 3 og 3-1 a først ledd nr. 4 skal det for aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper registreres forretningskommune i tillegg til adresse i Foretaksregisteret.

Forretningskommune viser hvor selskapet anses hjemmehørende. Selskapet er forpliktet til å ha et kontor i den angitte kommunen hvor aksjeeiere, offentlige myndigheter og andre interesserte kan henvende seg.

Hvor forretningskontoret er lokalisert, er også styrende for hvor rettsprosesser mot selskapet i utgangspunktet skal anlegges, jf. tvisteloven § 4-4 tredje ledd om selskapets alminnelige verneing. Domstolloven § 170 fastslår at forkynnelser alltid kan foregå på selskapets forretningskontor. Forretningskommune styrer også hvor generalforsamling som hovedregel skal holdes, jf. aksjeloven § 5-8.

At forretningskommunen er angitt i vedtektene, innebærer at forretningskommunen bare kan endres ved vedtektsendringer gjennom generalforsamlingen. Endringer krever tilslutning fra «*minst to tredeler så vel av de avgitte stemmer som av den aksjekapitalen som er representert på generalforsamlingen*», jf. § 5-18 første ledd.

I forarbeidene til dagens aksjelov er betydningen av bestemmelsen i aksjeloven § 2-2 nr. 2 ikke omtalt. I rettspraksis og juridisk teori er det lagt til grunn at kravet innebærer at selskapet er forpliktet til å etablere et kontor i forretningskommunen som kan besvare henvendelser vedrørende selskapet. Det er ikke krav om at hovedkontoret eller vesentlige deler av virksomheten lokaliseres til kommunen.

I Høyesteretts dom publisert i Norsk Rets-tidende 1991 side 943 (Rt. 1991 s. 943) er det uttalt

at den tilsvarende bestemmelsen i aksjeloven 1976 § 2-2 første ledd nr. 2 er begrunnet i:

«(...) behovet for å gjøre selskapet tilgjengelig, for aksjonærene, for andre private interesser og for offentlige myndigheter. Disse må vite i hvilken kommune det er etablert et kontor hvor de kan henvende seg for å ivareta sine interesser overfor selskapet.»

Høyesterett presiserer at § 2-2 første ledd nr. 2 må ses i sammenheng med registreringsbestemmelsene, slik at de sammen dekker behovet for å komme i kontakt med selskapet. I dommen presiseres det at bestemmelsen ikke er til hinder for at selskapet har sin hovedadministrasjon i en annen kommune enn der selskapet har sitt forretningskontor. Det innebærer at selskapets administrative eller driftsmessige hovedkontor kan flyttes uten at beslutningen treffes etter reglene om vedtektsendring i § 5-18, det vil si uten beslutning med kvalifisert flertall på generalforsamlingen.

I utredningen «*Forenkling og modernisering av aksjeloven*» (Knudsen-utredningen)¹ ble det foreslått å beholde kravet om at forretningskommunen skal fremgå av vedtektene. Dette ble fulgt opp i Prop. 111 L (2012–2013). På side 28 i proposisjonen står det:

«Særlig forretningskommunens betydning for stedet for avholdelse av generalforsamlingen kan være praktisk viktig for aksjeeierne, og det kan derfor være hensiktsmessig at dette er tatt inn i vedtektene slik at forretningskommunen bare kan endres av generalforsamlingen med kvalifisert flertall.»

Det ble i proposisjonen lagt til grunn at det «*neppe er særlig byrdefullt*» å angi forretningskommunen i vedtektene.

Det følger av europaparlamentets- og rådsdirektiv 2012/30/EU artikkel 3 første ledd bok-

¹ Utredning skrevet av advokat Gudmund Knudsen etter oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet. Utredningen ble lagt frem 7. januar 2011.

stav a at opplysninger om allmennaksjeselskapets forretningskontor må fremgå av enten *«vedtektene eller stiftelsesdokumentet eller et eget dokument som offentliggjøres etter fremgangsmåten som er fastsatt i hver enkelt medlemsstats lovgivning i samsvar med artikkel 3 i direktiv 2009/101/EF»*.

Det foreligger ikke informasjon over hvor mange aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper som endrer forretningskommunen hvert år.

7.2 Utenlandsk rett

I dansk rett stilles det ikke lenger krav om å ta inn forretningskommunen i vedtektene. Et slikt vedtektskrav sto tidligere i den danske selskabsloven § 28. Løsningen er begrunnet i at opplysninger om selskapets hjemsted og virksomhetsadressen skal være registrert hos Erhvervsstyrelsen (dansk direktorat under Erhvervs- og Vækstministeriet). Det er også påpekt av Krüger Andersen i Aktie- og anpartsselskabsret (2013) side 175² at kravet hadde *«givet besvær ved flytning over kommunegrænser»*.

I svensk rett fremgår det av aktiebolagslagen (2005:551) 3 kap, 1 § nr. 2 at vedtektene må angi *«den ort i Sverige där bolagets styrelse ska ha sitt säte»*.

7.3 Forslaget i utredningen

Utvalget foreslo i utredningen punkt 6.3.7 å oppheve aksjeloven § 2-2 første ledd nr. 2 om at vedtektene skal angi den kommunen der selskapet skal ha sitt forretningskontor.

Utvalget har med henvisning til ordningen i dansk rett påpekt at det er tilsvarende registerordninger i Norge. Det er vist til foretaksregisterloven § 3-1 første ledd nr. 3 som fastsetter at Foretaksregisteret skal inneholde opplysninger om *«[s]elskapets forretningskommune og adresse»*, og til enhetsregisterloven § 5 annet ledd bokstav b om at *«[e]nhetens adresse»* skal angis ved første gangsregistrering i Enhetsregisteret. Utvalget har også vist til tvisteloven § 4-4 tredje ledd om at *«[v]irksomheter registrert i Foretaksregisteret har alminnelig verneting på det sted virksomhetens hovedkontor ifølge registreringen ligger»*. Ifølge utvalget er opplysninger om selskapers forretningskontor tilstrekkelig angitt gjennom de

nevnte registerordningene og lovgivningen for øvrig.

Videre skrev utvalget at *«[d]et er også en kjensgjerning at mobiliteten i det norske samfunnet blir stadig høyere»*. Det er vist til at aksjeeierne kan delta elektronisk på generalforsamlingene, slik at generalforsamlingen kan holdes uten fysisk tilstedeværelse. I tillegg følger det av aksjeloven § 5-8 at generalforsamlingen kan holdes et annet sted enn forretningskommunen som er angitt i vedtektene. Det er dermed etter utvalgets syn nokså omfattende unntak i aksjeloven fra regelen om at generalforsamlingen skal holdes i den kommune der selskapet har sitt forretningskontor, slik at betydningen av selskapers forretningskontor er begrenset.

Det fremgår av utredningen at selskapers forretningskontor ikke *«er et forhold som alltid krever beskyttelse gjennom skjerpet flertallskrav»* som gjelder for vedtektsendringer. Flytting av selskapets forretningskontor er etter utvalgets syn en forretningsmessig vurdering som må kunne vedtas av generalforsamlingen med alminnelig flertall.

I utredningen på side 51 og 52 står det at:

«Utvalget erfarer videre at et obligatorisk krav om vedtektsendring ved flytting over kommunegrænser, med de konsekvenser dette har for krav til vedtak i generalforsamlingen og dokumentasjon ved registreringsendring, medfører at mange selskaper får registermeldinger i retur ved innsendelse til Foretaksregisteret».

Utvalget har illustrert dette med de pågående prosessene knyttet til kommunesammenslåinger, der selskaper som er hjemmehørende i en av de kommunene som er omfattet, blir flyttet til en ny forretningskommune. Utvalget har påpekt at det vil innebære at samtlige av selskapene må gjennomføre en generalforsamling, oppdatere sine vedtekter og sende melding om vedtektsendring til Foretaksregisteret. Utvalget har understreket at dette vil gjelde selv om den fysiske plasseringen av selskapets forretningsadresse er uendret.

Dersom forretningskommunen ikke var vedtektsbestemt, ville disse prosessene etter utvalgets vurdering ikke være nødvendige. Konsekvensene av kommunesammenslåing hadde i så tilfelle blitt håndtert direkte gjennom oppdatering av databaser mellom Statens kartverk og Brønnøysundregistrene. Det ville etter utvalgets vurdering føre til at hvert enkelt foretak fikk automatisk riktig forretningskommune basert på deres registrerte forretningsadresse, og vernetin-

² Aktie- og anpartsselskabsret – Kapitalselskaber av Paul Krüger Andersen, 12. utgave 2013, Jurist- og økonomiforbundets Forlag.

get ville vært gitt ut fra registrert forretningsadresse.

Utvalget har ikke foreslått tilsvarende endring i allmennaksjeloven. I utredningen er dette begrunnet med at antall allmennaksjeselskaper er vesentlig færre enn aksjeselskaper. I tillegg har allmennaksjeselskaper normalt mange aksjeeiere som etter utvalgets syn har større behov for stabilitet når det gjelder hvor forretningskontoret er, og hvor generalforsamlinger normalt skal holdes. Utvalget har også vist til direktiv 2012/30/EU artikkel 3 om at selskapets hjemsted skal angis i stiftelsesdokumentet, i vedtektene eller på annen nærmere angitt måte. Utvalget foreslo derfor at kravet om å vedtektsfeste selskapets forretningskontor beholdes for allmennaksjeselskaper.

7.4 Høringsinstansenes syn

Brønnøysundregistrene, Hovedorganisasjonen Virke (Virke) og Regnskap Norge støtter forslaget i utredningen om at selskapets forretningskommune ikke bør være en obligatorisk bestemmelse i selskapets vedtekter. Disse høringsinstansene er også enig i at opplysninger om forretningskontor er tilstrekkelig opplyst i andre registre.

Den Norske Advokatforening (Advokatforeningen) og *Wikborg Rein Advokatfirma AS* (Wikborg Rein) mener at det fortsatt bør være krav om at forretningskommunen skal angis i vedtektene.

Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) gir på den annen side uttrykk for at det bør vurderes å sløyfe kravet om vedtekter i sin helhet. NHO skriver at «[o]rdningen kunne dermed være at det bare er selskaper med bestemmelser som avviker fra minstekravene som burde være underlagt krav om å ha vedtekter». Dersom bestemmelsen i aksjeloven § 2-2 om minstekrav til vedtekter beholdes, mener NHO at forretningskommunen fortsatt bør være en del av vedtektene.

Advokatforeningen fremholder at registreringen i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret ikke krever generalforsamlingsvedtak, og at endring av forretningskommunen kan tenkes å bli vedtatt av styret uten at spørsmålet blir forelagt for generalforsamlingen. Foreningen påpeker at utvalgets forslag forutsetter at flytting av forretningskommune kan vedtas av generalforsamlingen med alminnelig flertall, uten at utvalget angir hjemmelen for det. Advokatforeningen ber om at dette avklares i lovarbeidet.

I høringsuttalelsen fremholder Advokatforeningen at angivelse av forretningskommunen i vedtektene har en side til minoritetsvernet:

«I praksis er det ikke uvanlig at det er et viktig motiv for å opprettholde en eierandel på over 33 % å ha kontroll over bytte av forretningskommune.»

Advokatforeningen anser at kravet også har en side til selskapets status som et norsk aksjeselskap. De begrunner det med at et selskap som har vedtektsfestet forretningskontor i en norsk kommune, blir nødt til å stifte selskapet etter reglene i aksjeloven og registreres som et norsk aksjeselskap i Foretaksregisteret. Dersom selskapet flytter det registrerte forretningskontoret utenlands, vil det få betydning for selskapets stilling som et norsk aksjeselskap. Etter Advokatforeningens syn bør spørsmålet om hvor et selskaps forretningskontor skal ligge klart forbeholdes generalforsamlingen, og ikke avgjøres av styret alene. Dersom forslaget til utvalget følges opp, foreslår Advokatforeningen som en mulig løsning å ta inn en bestemmelse som krever at vedtektene skal angi at selskapet er hjemmehørende i Norge. Advokatforeningen gjør også oppmerksom på at plasseringen av forretningskontoret kan få skattemessige konsekvenser.

Wikborg Rein er ikke uten videre enig i utvalgets oppfatning om at vedtak om å flytte selskaps forretningskontor, det vil si forretningskommune, utelukkende er en forretningsmessig vurdering i tradisjonell forstand. De mener at plassering av selskapets forretningskontor etter omstendighetene kan være et spørsmål av mer prinsipiell og overordnet strategisk betydning. Som eksempel nevner Wikborg Rein at det vil kunne være et spørsmål om plassering av arbeidsplasser.

Wikborg Rein skriver at opplysninger om selskapets forretningskontor er en vesentlig opplysning. Advokatfirmaet stiller også spørsmål ved det praktiske behovet for å endre aksjelovens krav om at selskapets forretningskontor skal angis i vedtektene.

Dersom utvalgets forslag blir fulgt opp, foreslår Wikborg Rein at det tas inn en regel i aksjeloven som slår fast hvilket selskapsorgan som har kompetanse, dvs. myndighet til å bestemme flytting av forretningskontor. De påpeker at dersom kompetansen skal ligge til generalforsamlingen, bør det fremgå uttrykkelig av loven hvilket flertallskrav som skal gjelde. Wikborg Rein mener også at det bør avklares i loven om det skal gjelde særlige regler om beslutningskompetanse der det er snakk om å flytte selskapets hovedkontor ut av Norge.

NHO viser til at de opplysningene som skal fremgå av vedtektene etter aksjeloven § 2-2, også skal registreres i Foretaksregisteret. NHO uttaler:

«Utvalget viser til at det «neppe er særlig byrdefullt» med en slik dobbeltregistrering. Det er vi enig i. Spørsmålet burde ikke være om det er særlig byrdefullt, men om det er nødvendig. Svaret er antagelig nei.»

NHO mener at utvalgets argument om at forretningskommunen allerede er registrert bl.a. i Foretaksregistre som begrunnelse for å fjerne kravet i aksjeloven § 2-2 første ledd nr. 2, også er et argument for å oppheve kravet om obligatoriske vedtekter. Når utvalget ikke har foreslått å oppheve kravet om vedtekter, mener NHO imidlertid at en endring av flertallskravet for flytting av forretningskommune vil kunne føre til en utilsiktet forskyvning av maktforholdene i aksjeselskaper. NHO er derfor ikke enig i utvalgets forslag. Der som utvalgets forslag følges opp, mener NHO at det bør fremgå klart av aksjeloven at det hører under generalforsamlingen å bestemme selskaps forretningskommune.

7.5 Departementets vurdering

Departementet slutter seg til utvalgets forslag om å oppheve kravet i aksjeloven § 2-2 første ledd nr. 2 om at forretningskommunen skal angis i vedtektene.

Formålet med bestemmelsen er å sørge for at aksjeeierne, offentlige myndigheter og tredjeparter skal kunne komme i kontakt med selskapet, og har et sted til å henvende seg og ivareta sine interesser overfor selskapet. Med andre ord er hensikten bak bestemmelsen knyttet til tilgjengelighet. I rettspraksis og juridisk teori er det lagt til grunn at dette hensynet ivaretas ved at selskapet etablerer et kontor i forretningskommunen.

Etter departementets syn må hensynet til tilgjengelighet ivaretas på en annen måte enn gjennom et obligatorisk krav om å vedtektsfeste forretningskommunen. Opplysningen om forretningskommune er ikke alene tilstrekkelig for å komme i kontakt med selskapet. Adressen til selskapets forretningskontor er offentlig tilgjengelig i Foretaksregisteret. Ønsker man å komme i fysisk kontakt med selskapet, er det denne opplysningen som har betydning for hvor man skal henvende seg.

Behovet for å komme i fysisk kontakt med selskapet er vesentlig endret siden bestemmelsen

om at forretningskommunen skal angis i vedtektene ble tatt inn i aksjeloven. Kommunikasjonen mellom selskaper og dets eiere, kreditorer og offentlige myndigheter er i de fleste selskaper digitalisert. Digital kommunikasjon er dominerende også for tredjeparter som har behov for å ivareta sine interesser overfor selskapet. Offentlige myndigheters mulighet for å kommunisere digitalt med selskapene er styrket ved at alle virksomheter er pålagt å melde inn en digital adresse for varsling til Enhetsregisteret, se endring av forskrift til enhetsregisterloven av 8. desember 2017 § 8a, jf. § 8b.

Etter departementets syn er angivelsen av forretningskommunen i vedtektene ikke et egnet virkemiddel for å sikre tilgjengelighet. Departementet kan dermed ikke se at det er et behov for å pålegge aksjeselskaper å vedtektsfeste i hvilken kommune selskapet har sitt forretningskontor. Det er imidlertid grunn til å vurdere nærmere hvordan andre private aktører enkelt kan komme i kontakt med virksomheten ved at tilgang til digital kontaktinformasjon forenkles. Departementet vil se nærmere på dette i forbindelse med en bredere utredning om kontaktinformasjon for virksomheter.

På bakgrunn av det ovennevnte er det departementets vurdering at formålet bak bestemmelsen er tilstrekkelig ivaretatt gjennom opplysning om selskapets fysiske adresse i Foretaksregisteret og elektroniske varslingsadresse i Enhetsregisteret.

I Prop. 111 L (2012–2013) side 28 ble vedtektskravet i aksjeloven § 2-2 første ledd nr. 2 foreslått opprettholdt. Dette ble blant annet begrunnet med at forretningskommunen har betydning for hvor generalforsamlingen skal holdes, og at dette kan være praktisk viktig for aksjeeierne. Det ble også fremholdt at det kan være hensiktsmessig at forretningskommunen er tatt inn i vedtektene, slik at denne bare kan endres av generalforsamlingen med kvalifisert flertall.

Enkelte høringsinstanser gir uttrykk for at angivelsen av forretningskommunen i vedtektene innebærer et vern for minoritetsaksjonærer, og at det i tillegg er et spørsmål av mer prinsipiell og overordnet strategisk betydning. Til dette bemerker departementet at hovedformålet med bestemmelsen i § 2-2 nr. 2 er å sikre tilgjengelighet. I Rt. 1991 s. 943 uttaler Høyesterett på side 946 at «[b]estemmelsen kan ikke antas å være begrunnet i et ønske om å sikre en minoritet blant aksjeeierne avgjørende innflytelse over i hvilken kommune selskapet skal drive sin virksomhet» og at «[k]ravet om kvalifisert flertall ved vedtektsendring gjelder

generelt, uavhengig av spørsmålets større eller mindre betydning for aksjonærene.»

Etter departementets vurdering er kravet om at forretningskommunen skal angis i vedtektene heller ikke egnet til å ivareta minoritetsaksjonærenes interesser. Angivelsen av forretningskommune i vedtektene er ikke til hinder for at selskapet har sitt hovedkontor i en annen kommune. Selskapets administrative eller driftsmessige hovedkontor kan etableres i eller flyttes til en annen kommune enn den som fremgår av vedtektene, uten at dette forutsetter en endring av selskapets vedtekter med kvalifisert flertall. Dette tilsier at plassering av forretningskommunen ikke nødvendigvis er et spørsmål av mer prinsipiell og overordnet strategisk betydning.

Departementet kan ikke se at angivelsen av forretningskommunen i vedtektene er avgjørende for hvor generalforsamlingen skal holdes. Det følger av aksjeloven § 5-8 at generalforsamlingen som hovedregel skal holdes i forretningskommunen, med mindre vedtektene fastslår at det skal holdes på et annet bestemt angitt sted. Denne regelen påvirkes ikke av at forretningskommunen kan endres uten vedtektsendring.

Hensynet til å sikre deltakelse på generalforsamlingen tilsier heller ikke at forretningskommune må endres av generalforsamlingen med 2/3 flertall. Det er anledning til å holde generalforsamling elektronisk etter aksjeloven § 5-7. Aksjeeierne har etter aksjeloven § 5-11b første ledd også i utgangspunktet rett til å delta på generalforsamling ved hjelp av elektroniske hjelpemidler. Dette innebærer at aksjeeiere har betydelig frihet til å bestemme hvordan generalforsamlingen skal holdes, uavhengig av selskapets forretningskommune.

I det tilfellet at et selskap beslutter å holde generalforsamlingen på et sted langt fra virksomheten, vil reglene om elektronisk deltakelse normalt kunne sikre deltakelse for aksjeeierne.

I det tilfellet at styret endrer forretningssted og lokaliserer generalforsamlingen til et sted som gjør fysisk deltakelse fra enkelte aksjeeiere eller aksjonærgrupper urimelig vanskelig, og som er egnet til å gi visse aksjeeiere eller andre en urimelig fordel, vil dette kunne falle inn under forbudet om misbruk av posisjon i selskapet, jf. aksjeloven § 6-28. Etter departementets vurdering må hensynet til en forenkling for selskapene i sin alminnelighet ha mer vekt enn å forebygge enkelttilfeller av myndighetsmisbruk som heller bør løses gjennom aksjelovens øvrige bestemmelser.

Departementet er dermed ikke enig i innspillene fra de høringsinstanser som skriver at

bestemmelsen i § 2-2 nr. 2 innebærer et minoritetsvern, eller at plassering av selskapets forretningskontor er av overordnet strategisk betydning.

Departementet kan med dette ikke se avgjørende grunner til å beholde kravet om at forretningskommunen skal fremgå av vedtektene. Departementet forslår derfor at aksjeloven § 2-2 nr. 2 oppheves.

Endringen innebærer at myndigheten til å flytte forretningskommune faller inn under aksjeloven § 6-12 om styrets overordnede ansvar for å forvalte selskapet og til å sørge for en forsvarlig organisering av virksomheten. Det er derfor ikke nødvendig å fastsette en særskilt bestemmelse om styrets beslutningskompetanse på dette området.

Departementet understreker at forslaget ikke innebærer noen endring i stifternes og generalforsamlingens rett til å angi forretningskommunen i vedtektene. Forslaget vil ikke være til hinder for de selskapene som ønsker å vedtektsfeste forretningskommunen. Ved å angi forretningskommunen i vedtektene, må en eventuell endring av forretningskommunen, som i dag, besluttes av generalforsamlingen med kvalifisert flertall, med mindre det er fastsatt strengere flertallskrav i vedtektene. Dersom aksjeeierne ikke ser behov for en slik angivelse, vil kompetansen til å beslutte hvor forretningskontoret skal være ligge hos styret, jf. styrets ansvar til å forvalte selskapet etter § 6-12.

Generalforsamlingen er selskapets øverste organ, og kan instruere styret i sin alminnelighet og i enkeltsaker. Generalforsamlingen har også mulighet til å omgjøre avgjørelsen til styret om å flytte forretningskommunen. Forslaget begrenser dermed ikke generalforsamlingens myndighet til å kontrollere og overprøve styrets beslutninger.

Forslaget om å oppheve kravet i aksjeloven § 2-2 nr. 2 innebærer at det også må vurderes hvem som skal ta stilling til forretningsstedet, det vil si adressen selskapet kan kontaktes på, når selskapet stiftes. Dette er også nødvendig for innsendelsen av registermeldingen til Foretaksregisteret, jf. foretaksregisterloven § 3-1 første ledd.

Departementets forslag til lovendring innebærer at styret må ta stilling til hvor selskapet skal ha sitt forretningskontor, og melde dette til Foretaksregisteret senest innen tre måneder etter stiftelsen av selskapet. Det vil si samtidig som forretningskommune må registreres. Også den elektroniske varslingsadressen skal oppgis ved registrering, se forskrift om registrering i Enhetsregisteret § 8a. Styret vil kunne endre forretningsstedet senere.

Allmennaksjeselskaper

Stiftelsesreglene for allmennaksjeselskaper i allmennaksjeloven kapittel 2 samsvarer langt på vei med reglene om stiftelse av aksjeselskap i aksjeloven kapittel 2. For allmennaksjeselskaper følger kravet om å angi forretningskommune i vedtektene av allmennaksjeloven § 2-2 første ledd nr. 3. Bestemmelsen er lik aksjeloven § 2-2 første ledd nr. 2.

Allmennaksjeloven er utformet med tanke på selskaper med stor aksjespredning. Det er per januar 2018 registrert 215 allmennaksjeselskaper. De fleste av disse har mange aksjeeiere, men også private aksjeselskaper kan ha mange aksjeeiere.

Utvalget har ikke foreslått tilsvarende endringer for allmennaksjeselskaper. I utredningen er dette blant annet begrunnet med kravet i direktiv 2012/30/EU artikkel 3. Utvalget har imidlertid ikke vurdert om kravet i artikkel 3 er oppfylt ved krav om at Foretaksregisteret skal inneholde opplysninger om aksjeselskapers forretningssted og adresse. Registrering i Foretaksregisteret innebærer at forretningsadressen er offentlig tilgjengelig. Etter departementets vurdering oppfyller dette direktivets krav om at forretningssted skal fremkomme i «*et eget dokument som offentliggjøres etter fremgangsmåten som er fastsatt i hver enkelt medlemsstats lovgivning*». Direktiv 2012/30/EU er etter departementets vurdering derfor ikke til hinder for å gjennomføre samme endring i allmennaksjeloven som i aksjeloven.

Etter departementets vurdering gjør de samme hensynene seg gjeldende for aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper på dette området. Det avgjørende i begge tilfeller er at selskapet er tilgjengelig. Departementet kan ikke se at det er særlige hensyn som tilsier at ikke også allmennaksjeselskaper skal kunne velge om de vil ha vedtektsfestet forretningskommune eller ikke.

Etter departementets vurdering tilsier likheten mellom reglene, samt hensynet til å sikre helheten innenfor aksjeselskapslovgivningen, at endringen som er foreslått for aksjeselskaper, også bør gjennomføres for allmennaksjeselskaper.

Med særlig vekt på muligheten til elektronisk deltakelse på generalforsamlingen og de begrensningene som følger av reglene om myndighetsmisbruk, samt at selskapets adresse er offentlig tilgjengelig i Foretaksregisteret, foreslår departementet å oppheve allmennaksjeloven § 2-2 nr. 3.

Endringen medfører at styret i medhold av sitt ansvar for forvaltning av selskapet også kan beslutte flytting av forretningskontor.

Endringer i foretaksregisterloven

Oppheves aksjeloven § 2-2 første ledd nr. 2 om at forretningskommunen skal angis i vedtektene, vil det også være nødvendig å endre foretaksregisterloven § 3-1 første ledd nr. 3. Det følger av sistnevnte bestemmelse at selskapets forretningskommune skal registreres i Foretaksregisteret.

Departementet har merket seg at Advokatforeningen i sitt høringsinnspill har påpekt at en eventuell flytting av et aksjeselskaps forretningskontor til utlandet vil kunne få betydning for selskapets status som norsk. Etter departementets vurdering innebærer ikke opphevelse av kravet om å angi forretningskommune i vedtektene at selskapet kan flytte forretningsstedet ut av landet. For å klargjøre dette foreslår departementet at foretaksregisterloven § 3-1 første ledd nr. 3 endres slik at det fremkommer at den adressen selskapet registrerer, skal være i Norge.

For allmennaksjeselskaper er angivelse av forretningskommune regulert på tilsvarende måte i foretaksregisterloven § 3-1 a nr. 4. Etter departementets vurdering foreligger det ikke særskilte forhold som tilsier en annen regulering for allmennaksjeselskaper. Departementet foreslår derfor tilsvarende endringer for allmennaksjeselskaper i foretaksregisterloven § 3-1 a nr. 4.

Overgangsbestemmelser

Forslaget om å oppheve aksjeloven § 2-2 nr. 2 og allmennaksjeloven § 2-2 nr. 3 vil innebære at selskapets aksjeeiere kan velge om forretningskommunen skal angis i vedtektene eller ikke. Selskaper som allerede har fastsatt forretningskommune i vedtektene og som ønsker å ta opplysningen ut, vil måtte endre vedtektene. Departementet har vurdert om det vil være hensiktsmessig å foreslå en overgangsbestemmelse for eksisterende selskaper, slik at de gis anledning til å tilpasse seg en ny regel dersom endringen blir vedtatt.

Slik departementet ser det, er det to hensyn som hovedsakelig gjør seg gjeldende i denne vurderingen. Det første er hensynet til etablerte selskaper som ønsker å fjerne opplysningen om forretningskommune fra vedtektene. Det andre er hensynet til de selskapene som fortsatt ønsker å ha denne informasjonen i vedtektene, med de reglene som gjelder for vedtektsendringer.

Departementet antar at for selskaper som ønsker å fjerne angivelsen av forretningskommune i vedtektene, kunne en løsning være at opplysningen om forretningskommunen i vedtektene

blir uten virkning etter en overgangsperiode. En slik løsning vil imidlertid innebære at selskaper som ønsker at forretningskommunen skal fremgå av vedtektene, vil måtte fatte nytt vedtak om dette.

Alternativt kan styret gjennom overgangsbestemmelsene gis myndighet til å beslutte å ta informasjonen om forretningskommune ut av vedtektene for selskaper etablert før lovendringen trer i kraft. Departementets vurdering er at en slik regel ikke er hensiktsmessig. Hensynet til forutberegnelighet for aksjeeierne taler mot en slik

regel. Etter departementets mening bør selskaper som er etablert før endringen trer i kraft, ta stilling til spørsmålet ved behov.

Departementet har på denne bakgrunn kommet til at en overgangsbestemmelse ikke vil være hensiktsmessig. Dette innebærer at selskaper som er stiftet før forslaget til lovendringen eventuelt trer i kraft må endre vedtektene i tråd med reglene i § 5-18 dersom de ønsker å ta opplysningen om forretningskommunen ut av vedtektene.

8 Selskaper uten daglig leder

8.1 Ansvar for den daglige ledelse når selskapet ikke har daglig leder

8.1.1 Gjeldende rett

Etter aksjeloven § 6-2 første ledd første punktum *kan* aksjeselskaper ha en daglig leder. Det vil si at alle aksjeselskaper står fritt til å velge om selskapet skal ha daglig leder eller ikke. Når et aksjeselskap har ansatt en daglig leder, skal vedkommende i henhold til § 6-14 første ledd stå for den daglige ledelsen av selskapets virksomhet, og ansvaret blir derved delt mellom styret og daglig leder. Et selskap kan ha flere daglige ledere, såfremt dette er angitt i vedtektene.

Styret har ansvaret for å tilsette en daglig leder hvis det ikke er bestemt i vedtektene at dette skal gjøres av generalforsamlingen jf. aksjeloven § 6-2 annet ledd. Daglig leder representerer selskapet utad i saker som inngår i den daglige ledelsen, jf. § 6-32. Vedkommende skal registreres i Foretaksregisteret, se foretaksregisterloven § 3-1 nr. 5. Nærmere regler om daglig leders ansvar og myndighet fremkommer av aksjeloven §§ 6-14 og 6-15.

Styret har det overordnede ansvaret for å forvalte selskapet, jf. aksjeloven § 6-12. Daglig leder er underlagt styrets instruksjonsmyndighet både generelt og konkret. Utøvelsen av den daglige ledelsen må skje i samsvar med eventuelle retningslinjer og pålegg fra styret. Dette følger blant annet av § 6-14 første ledd.

Styret kan i alle spørsmål og saker instruere, kontrollere, omgjøre, samt overta hele eller deler av den daglige ledelsen. Styret vil normalt handle ved pålegg til daglig leder, jf. § 6-14 første ledd, men står i utgangspunktet fritt til å henvende seg direkte til den enkelte ansatte.

Har selskapet ikke ansatt daglig leder, fremgår det ikke uttrykkelig av aksjelovens bestemmelser hvem som skal stå for den daglige ledelsen av selskapet. Opprinnelig fulgte det av aksjeloven §§ 6-2 første ledd tredje punktum og 6-12 første ledd tredje punktum at henholdsvis styrelederen og styret skulle stå for den daglige ledelsen i selskaper uten daglig leder. Det ble ansett å være uklart hvordan de to bestemmelsene skulle forstås i for-

hold til hverandre, se Ot.prp. nr. 65 (1998–99) side 12 til 16. I lov 2. juli 1999 nr. 59 om endringer i aksjelovgivningen mv. ble disse bestemmelsene derfor erstattet med ny § 6-14 første ledd annet punktum:

«Har selskapet ikke daglig leder, står styrelederen for den daglige ledelse, med mindre det bestemmes at det er styret som skal stå for den daglige ledelse.»

Denne bestemmelsen ble imidlertid opphevet ved lov 15. desember 2006 nr. 88 om endringer i aksjelovgivningen mv. Endringen var ikke foreslått i lovproposisjonen som lå til grunn for endringsloven, Ot.prp. nr. 55 (2005–2006), men kom inn ved forslag fra justiskomiteen i Innst. O. nr. 12 (2006–2007). Det fremgår av innstillingen punkt 13.2 at formålet med forslaget var å unngå at underretningsplikten etter aksjeloven § 6-15 første ledd skulle gjelde for små aksjeselskaper uten daglig leder:

«Komiteen ynskjer å forenkla ytterlegare og foreslår at § 6-14 første ledd andre punktum vert oppheva. Dette vil medføre ei vesentleg forenkling for dei heilt små aksjeselskapa, dei utan dagleg leiar, som kan sjå vekk frå rapporteringsplikt-regelen.»

Det fremgår ikke av innstillingen om det ble vurdert nærmere hvem som skulle stå for den daglige ledelsen i selskaper uten daglig leder.

8.1.2 Forslaget i utredningen

I utredningen punkt 8.4.3 foreslo utvalget at det bør tas inn en bestemmelse i aksjeloven § 6-14 første ledd annet punktum om at styrets leder står for den daglige ledelse dersom selskapet ikke har daglig leder, med mindre det bestemmes at det er styret som skal stå for den daglige ledelse. Utvalgets forslag innebærer å gjeninnføre bestemmelsen som ble opphevet ved lov 15. desember 2006 nr. 88 om endringer i aksjelovgivningen mv. Forslaget er begrunnet med at man unngår mulig

usikkerhet med hensyn til om styrelederen opptrer på vegne av styret eller som daglig leder.

8.1.3 Høringsinstansenes syn

Utvalgets forslag kommenteres av *Advokatfirmaet Selmer DA* (Selmer), *Den Norske Advokatforening* (Advokatforeningen), *Regnskap Norge* og *Næringslivets Hovedorganisasjon* (NHO).

NHO mener at en grunn til å avklare dette er at det gjelder regler for behandling og dokumentasjon av saker styret behandler, i motsetning til for daglig leder. NHO uttaler:

«For nesten 59 000 aksjeselskaper, deres styreleder og styremedlemmer og deres medkontrahenter er det i mange tilfeller viktig å vite om reglene for styrebehandling gjelder for saker som hører inn under den daglige ledelse.»

Regnskap Norge er positiv til at det lovreguleres at styrets leder opptrer som daglig leder i selskap som ikke har daglig leder, slik at eventuell usikkerhet knyttet til hvem styreleder representerer fjernes i disse typetilfellene.

Advokatforeningen og *Selmer* forutsetter at styrets leder i slike tilfeller også kan representere selskapet utad. Begge høringsinstansene skriver at dette bør presiseres i aksjeloven § 6-32 om daglig leders representasjon utad.

8.1.4 Departementets vurdering

Departementet slutter seg i hovedsak til utvalgets forslag. Departementet er enig i at det etter aksjeloven ikke er opplagt hvem som skal stå for den daglige ledelsen av selskapets virksomhet når det ikke er ansatt daglig leder. Dette kan føre til usikkerhet om hvordan kompetansen, det vil si myndigheten, og ansvaret for den daglige ledelse er fordelt.

Etter aksjeloven § 6-12 første ledd skal styret sørge for en forsvarlig organisering av virksomheten. Dette omfatter også å organisere den daglige ledelsen av virksomheten. Med mindre det fremkommer av vedtektene hvordan den daglige ledelsen av selskapet skal organiseres, må styret ta stilling til om det er nødvendig å ha en daglig leder. Er det etter styrets vurdering ikke behov for å ansette daglig leder, oppstår spørsmålet om hvorvidt hele styret eller enkelte styremedlemmer utøver daglig leders kompetanse. Ansetter ikke styret daglig leder, tilsier det at omfanget eller kompleksiteten av virksomheten ikke er større enn at styret selv vurderer at det som kollektivt organ

eller gjennom ett eller flere styremedlemmer kan forvalte selskapet på en forsvarlig måte.

Etter departementets syn må aksjeloven forstås slik at ansvaret for den daglige ledelsen i selskaper uten daglig leder hører under det samlede styret, som en del av dets ansvar for å forvalte selskapet, jf. aksjeloven § 6-12.

Ansvaret omfatter i utgangspunktet samtlige av daglig leders oppgaver og plikter. Det inkluderer blant annet ansvaret etter aksjeloven § 6-14 fjerde ledd til å sørge for at selskapets regnskap er i samsvar med lov og forskrifter og at formuesforvaltningen er ordnet på en betryggende måte.

Utøvelsen av den daglige ledelsen etter § 6-14 påvirker daglig leders rapporteringsplikt etter § 6-15 og forberedelse av saker etter § 6-21. Det kan stilles spørsmål om styret har plikt til å rapportere til seg selv når det står for den daglige ledelsen. Utvalget har foreslått å endre aksjeloven § 6-15 første ledd, slik at underretningsplikten bare gjelder i selskaper som har daglig leder. Etter departementets syn må styrets ansvar for å holde seg orientert om selskapets virksomhet ses i sammenheng med styrets tilsynsansvar etter aksjeloven § 6-13 og styreansvaret etter § 17-1. Styrets ansvar og plikt til å holde seg orientert om selskapets virksomhet vil gjelde uavhengig av om selskapet har en særskilt daglig leder eller den daglige ledelsen utøves av det samlede styret eller ett eller flere styremedlemmer. Se nærmere omtale av dette i punkt 8.2.4.

Aksjeloven § 6-30 fastslår at styret representerer selskapet utad og tegner dets firma. Denne representasjonsretten omfatter også saker som faller inn under den daglige ledelsen der det ikke er ansatt daglig leder. Departementet foreslår ikke å endre dette.

I selskaper uten ansatt daglig leder og med ett styremedlem vil vedkommende styremedlem ha den kompetanse og det ansvar som er tillagt begge rollene.

I selskaper uten daglig leder og med flere enn ett styremedlem vil kompetansen og ansvaret til den eller de styremedlemmene som ivaretar den daglige ledelsen av selskapet, måtte vurderes annerledes.

For å sikre en ryddig rollefordeling kan det være hensiktsmessig at én person står for den daglige ledelsen, istedenfor at dette ivaretas av styret som et kollektivt organ.

Advokatforeningen og *Selmer* har tatt til orde for å ta inn en bestemmelse i aksjeloven § 6-32 om at styrets leder kan representere selskapet utad i de tilfellene vedkommende står for den daglige ledelsen av selskapet. En lovfestet repre-

sentasjonsrett for styrets leder kan etter departementets vurdering skape uklarhet med hensyn til styrets myndighet etter § 6-12. En slik rett vil samtidig innebære en begrensning i styrets myndighet til å beslutte at styret selv eller ett eller flere av styrets medlemmer kan stå for den daglige ledelsen. Departementet foreslår derfor ikke å endre aksjeloven § 6-32 i tråd med forslaget til høringsinstansene. Departementet viser i denne forbindelse til vurderingen ovenfor om styrets ansvar for og myndighet til å forvalte selskapet, og til at det er styrets ansvar å avgjøre hvem som skal stå for den daglige ledelsen.

Legges det til grunn at én eller flere i styret kan stå for den daglige ledelsen, men uten å ha det ansvar og fullmakter som tilligger daglig leder, blir kompetanse og ansvarsforhold etter departementets vurdering uklare. Det kan skape usikkerhet internt i selskapet, både blant ansatte og overfor aksjeeierne, med hensyn til om vedkommende opptrer på vegne av styret eller som daglig leder. Tilsvarende uklarhet oppstår utad overfor kreditorer og andre som handler med selskapet.

Etter departementets vurdering er det derfor grunn til å bemerke at når styret forvalter den daglige ledelsen, gjør det dette som kollektivt ansvarlig organ, med mindre enkeltmedlemmer i styret har inntatt daglig leders rolle og derved ansvar. I sistnevnte tilfelle vil ansvars- og kompetansegrunnlaget både være som styremedlem og som daglig leder. I slike tilfeller skal vedkommende registreres som daglig leder i Foretaksregisteret, jf. foretaksregisterloven § 3-1 første ledd nr. 5.

Etter departementets syn bør representasjonsretten gis gjennom en fullmakt. Fullmakten gis da av styret som kollektivt organ, og innebærer at det er styrets egen kompetanse som delegeres. Ansvarer beror derfor fortsatt hos styret etter en slik delegasjon. Representasjonsretten kan etter departementets vurdering gis i henhold til ordinære fullmaktsregler eller gjennom en særskilt prokura etter prokuraloven av 21. juni 1985.

Åpnes det i loven for at styret kan gi andre kompetansen til å forvalte den daglige ledelsen uten at vedkommende anses som daglig leder, vil det etter departementets syn også innebære en pulverisering av styrets og styremedlemmenes ansvar etter aksjeloven § 17-1 første ledd. For de tilfellene ansvaret for den daglige ledelsen delegeres til noen utenfor styret, må vedkommende etter departementets syn anses som daglig leder i henhold til aksjeloven. Vedkommende må da ansettes av styret etter § 6-2 annet ledd og registreres i

Foretaksregisteret, jf. foretaksregisterloven § 3-1 første ledd nr. 5.

Departementet foreslår på denne bakgrunn at det skal fremgå av aksjeloven at styret står for den daglige ledelse dersom selskapet ikke har daglig leder, og at det tas inn en bestemmelse om dette i aksjeloven § 6-14 første ledd annet punktum. I denne presiseringen ligger det at styret, i likhet med tidligere § 6-14 første ledd, kan vedta en annen løsning. Det innebærer at styret avgjør om styrets ansvar skal delegeres til styreleder, eller til ett eller flere styremedlemmer.

8.2 Underrettningsplikten når det ikke er valgt daglig leder

8.2.1 Gjeldende rett

I aksjeloven § 6-15 første ledd er det fastsatt regler om daglig leders underrettningsplikt til styret. Etter bestemmelsen skal daglig leder minst hver fjerde måned, i møte eller skriftlig, gi styret underretning om selskapets virksomhet, stilling og resultatutvikling. Etter annet ledd kan styret til enhver tid kreve at daglig leder gir styret en nærmere redegjørelse om bestemte saker.

Det følger av forarbeidene til § 6-15 at reglene må ses i sammenheng med styrets overordnede stilling til daglig leder, herunder dets kontrollfunksjon. I NOU 1992: 29 side 151 står det:

«Formålet med bestemmelsen er å sette styret i stand til mer effektivt å kunne føre kontroll med daglig leder. I enkelte selskaper tar styret liten del i forvaltningen av selskapet. Styrets hovedoppgave er først og fremst å føre tilsyn med daglig leders forvaltning av selskapet. Særlig for denne typen selskaper vil den foreslåtte bestemmelsen kunne ha betydning.

Det er også et viktig siktemål med bestemmelsen at den kan gjøre styreposisjonen mer meningsfull for de ansattes representanter. Særlig for disse er det viktig at det enkelte styremedlem kan be om opplysninger og kreve at det iverksettes undersøkelser.»

Hvor omfattende og detaljert redegjørelsen må være, varierer. I Ot.prp. nr. 23 (1996–97) side 148 ble det blant annet pekt på at det må avgjøres konkret ut fra selskapets størrelse, hva slags saker daglig leder har hatt til behandling siden forrige rapportering, og sakenes betydning for selskapet. I de samme forarbeidene er det også vist til NOU 1992: 29 side 152, hvor det er uttalt at det må legges vekt på styrets rolle i selskapet

slik at der hvor styret er aktivt i forvaltningen av selskapet, kan det trolig stilles lavere krav til rapportering fra daglig leder, enn om styret ikke er involvert i den daglige driften. Videre følger det av NOU 1992: 29 side 152 at det avgjørende må være at styret gjennom daglig leders rapportering gis en rimelig mulighet til å kunne vurdere vedkommendes arbeid og selskapets stilling.

Etter § 6-15 første ledd skal underretningen gis til styret «*i møte eller skriftlig*», men styret kan ved instruks fastsette nærmere regler om hvordan underretningen kan eller skal gis, jf. aksjeloven § 6-13 annet ledd. Aarbakke m.fl. har i *Aksjeloven og allmennaksjeloven* (2012) side 497 skrevet om kravet til rapporteringen:

«Vanligvis vil imidlertid en forsvarlig rapportering tilsi at daglig leder ikke kan begrense seg til en muntlig orientering, men at en muntlig orientering må bygge på eller suppleres med skriftlig dokumentasjon som distribueres til styremedlemmene, så som regnskapsinformasjon. (...) Alminnelige krav til forsvarlig saksbehandling vil vanligvis tilsi at styremedlemmene på forhånd får tilsendt skriftlig underlagsmateriale. Selv om underretningen bare gis skriftlig, forutsetter loven at underretningen gjøres til gjenstand for en styresak, men dette kan skje på annen måte enn i møte, jf. § 6-19 første ledd.»

I tillegg til den ordinære rapporteringsplikten kan daglig leder kreve at det holdes et styremøte hvor han eller hun gjøre rede for selskapets stilling dersom de periodiske summeringene gir grunn til det, jf. Ot.prp. nr. 23 (1996–97) side 148.

8.2.2 Forslaget i utredningen

I utredningen punkt 8.4.4 har utvalget foreslått at underretningsplikten i aksjeloven § 6-15 første ledd bare skal gjelde i selskaper som har daglig leder.

Utvalget foreslo også å endre aksjeloven § 6-15 første ledd slik at underretningsplikten kan oppfylles uavhengig av form, men likevel slik at rapporteringen skal skje på en «betryggende» måte.

8.2.3 Høringsinstansenes syn

Advokatforeningen reiser tvil om hvorvidt det er riktig å unnta styreleder som utøver den daglige

ledelsen av selskapet, fra rapporteringsplikten etter aksjeloven § 6-15 første ledd. Advokatforeningen uttaler:

«Forslaget om å unnta styreleder som står for den daglige ledelsen fra rapporteringsplikten, er ikke i samsvar med forståelsen av § 6-14 første ledd andre punktum slik bestemmelsen opprinnelig lød, jf. Ot.prp. nr. 65 (1998–99) side 15, men er basert på Justiskomiteens uttalelse i Innst. O. nr. 12 (2006–2007) som er gjengitt i utredningen punkt 8.4.3.»

Advokatforeningen skriver at justiskomiteens uttalelser må ses i sammenheng med at adgangen til ikke å ha daglig leder på det tidspunktet var begrenset til selskaper med en aksjekapital på mindre enn tre millioner kroner. Foreningen viser til at det ikke gjelder en slik begrensning i dag, og at alle aksjeselskaper har frihet til å velge om de skal ha en egen daglig leder eller om de skal overlate den daglige ledelsen til styreleder.

Advokatforeningen påpeker videre at daglig leders plikt til å holde det samlede styret underrettet om selskapets virksomhet, stilling og resultat, må ses i sammenheng med styreansvaret etter aksjeloven § 17-1. I denne forbindelse fremholdes det at det samlede styret i henhold til aksjeloven § 6-13 har et overordnet ansvar for den daglige ledelsen, og at styret skal føre tilsyn med den daglige ledelsen. Dette gjelder uavhengig av om selskapet har en særskilt daglig leder eller den daglige ledelsen utøves av styrelederen. Dette tilsier etter Advokatforeningens syn at rapporteringsplikten etter § 6-15 første ledd også bør gjelde der styreleder utøver funksjonen som daglig leder. Advokatforeningen skriver:

«Det er i denne sammenheng av betydning at utvalgets forslag til utforming av § 6-15 åpner for at rapporteringen kan gis på en smidig måte, som ikke behøver å være særlig byrdefullt for selskapene.»

Advokatforeningen foreslår at det bør vurderes å lovfeste at rapporten fra styreleder som utøver daglig leder-funksjonen kan gis på «betryggende måte», dersom ikke styret har besluttet skriftlig rapportering generelt eller for det enkelte tilfellet.

8.2.4 Departementets vurdering

Rapporteringsplikt når styret ikke har daglig leder

Formålet med rapporteringsplikten er å gi det samlede styret mulighet til å kunne vurdere selskapets virksomhet, stilling og resultatutvikling.

I lys av departementets forslag i punkt 8.1 om å presisere at ansvaret for den daglige driften i selskaper uten daglig leder tilligger styret, er det ikke grunnlag for å pålegge styret å utarbeide en særskilt rapport om selskapets stilling til seg selv i aksjeloven § 6-15.

Det følger allerede av styrets overordnede ansvar for den daglige ledelsen og ansvar for å føre tilsyn med selskapet, at styret må holde seg orientert om selskapets virksomhet, stilling og resultatutvikling. Dette vil gjelde uavhengig av om det er ansatt en daglig leder eller om styreleder eller et styremedlem er delegert fullmakt til å stå for den daglige ledelsen. Etter departementets vurdering må derfor styret i et slikt tilfelle selv vurdere hvordan det skal oppfylle sitt ansvar for å holde seg orientert om selskapets virksomhet, stilling og resultatutvikling. Departementet bemerker at ansvaret for å organisere forvaltningen av selskapet på en forsvarlig måte også omfatter at styret skal kunne oppfylle sin forpliktelse til å holde seg orientert.

I den forbindelse viser departementet til høringsuttalelsen fra Advokatforeningen, hvor det fremholdes at plikten til å holde det samlede styret underrettet må ses i sammenheng med styreansvaret etter aksjeloven § 17-1. Departementet slutter seg til denne uttalelsen. Departementet finner på denne bakgrunn ikke grunn til å gjøre endringer i aksjeloven § 6-15.

Hvordan rapporteringen kan foretas

Utvalget har foreslått å endre aksjeloven § 6-15 første ledd slik at rapporteringen skal skje på en «betryggende måte». Hensikten er å tydeliggjøre at underretningsplikten er teknologinøytral. Det vil si at kravet til underretning er oppfylt så lenge rapporteringen er «betryggende», uavhengig av hvordan rapporteringen gjennomføres. Etter departementets vurdering vil ikke utvalgets forslag gi bedre klarhet om hvordan rapporteringsplikten kan foretas.

Etter dagens bestemmelse kan rapporteringen skje «i møte eller skriftlig». Etter departementets oppfatning innebærer dagens ordlyd ikke begrensninger med hensyn til hvilken teknologisk løsning som brukes ved rapporteringen, og rapporteringsplikten kan oppfylles ved bruk av for eksempel e-post, videofiler, telefon og andre tekniske innretninger.

Departementet ser likevel at det kan være hensiktsmessig å utforme bestemmelsen slik at det fremkommer klart at den er teknologinøytral. Rapportering gjennom ulike medier som for eksempel video- eller lydfil kan i konkrete situasjoner gi mer dekkende informasjon enn en skriftlig redegjørelse, og det bør gå klarere frem av loven at rapporteringen kan oppfylles på flere måter enn i møte og skriftlig, for eksempel ved oversendelse av lyd- eller videofil til styret.

Aksjelovutvalgets forslag om å endre bestemmelsen slik at rapporteringen kan gis på en «betryggende måte», vil kunne tydeliggjøre valgfriheten ved oppfyllelse av rapporteringsplikten. Etter departementets vurdering er det imidlertid uklart om forslaget i praksis vil innebære noen forenkling. Ordlyden «på betryggende måte» kan skape usikkerhet med hensyn til hvordan rapporteringen kan skje. Et slikt vilkår kan også gi opphav til uenigheter i styret og overfor daglig leder om hvem som har ansvaret for om rapporteringen er «betryggende». Departementet foreslår derfor ikke at et slikt vilkår tas inn i loven.

Etter departements oppfatning vil ordlyden fremstå klar og like teknologinøytral om den endres til at «[d]aglig leder skal minst hver fjerde måned gi styret underretning». Det vil gi selskapene større fleksibilitet enn i dag når det gjelder hvordan daglig leders rapportering til styret etter § 6-15 kan foretas. Det tydeliggjør at rapporteringen også kan skje ved bruk av for eksempel lyd- eller videoopptak. Styret kan med grunnlag i sin alminnelige instruksjonsmyndighet overfor daglig leder pålegge daglig leder å benytte en bestemt rapporteringsmåte.

Departementet foreslår derfor å presisere aksjeloven § 6-15 første ledd slik at daglig leders rapportering til styret kan skje på andre måter enn i møte eller skriftlig. Det foreslås at tilsvarende endring gjøres i allmennaksjeloven § 6-15 første ledd.

9 Retting av feil i lovverket m.m.

9.1 Ikrafttredelse av kapitalnedsettelse etter kreditorvarsel

Departementet foreslår en endring i aksjeloven § 12-6 nr. 5 som gjelder ikrafttredelse av kapitalnedsettelse etter kreditorvarsel. Det følger av bestemmelsen at kapitalnedsettelsen faller bort dersom melding til Foretaksregisteret etter § 12-6 nr. 3 ikke er «*kommet inn*» senest ett år etter at nedsettelsen ble besluttet. Fristavbrudd på det tidspunkt meldingen er «*kommet inn*», avviker fra tilsvarende bestemmelser om frist for melding til Foretaksregisteret, se for eksempel § 2-18 tredje ledd, § 10-9 første ledd, § 12-4 og § 13-13. Etter disse bestemmelsene skal beslutningene være «*meldt*» til Foretaksregisteret innen fristen. «*Meldt*» kan forstås slik at innsendingen skal skje i et bestemt format. Ved innsending til Foretaksregisteret benyttes standardiserte skjemaer med spesifiserte krav til vedlegg ut i fra hva meldingen gjelder, og dette endres ikke. Etter departementets syn må «*meldt*» forstås som at det avgjørende er om meldingen er «*sendt*» innen fristen.

Det følger av § 12-4 at generalforsamlingens beslutning om å nedsette aksjekapitalen skal meldes til Foretaksregisteret. Ved lov 14. juni 2013 nr. 40 ble fristavbrytelsen etter aksjeloven § 12-4 endret fra det tidspunkt meldingen er «*kommet inn*» til det tidspunkt kapitalnedsettelsen er «*meldt*». I Prop. 111 L (2012–2013) side 118 står det om endringen at:

«Kravet i nåværende § 12-4 annet punktum om at meldingen må være kommet inn innen fristen, er uheldig på den måten at selskapet ikke har noen direkte kontroll over fristavbrytelsen. Det er dessuten et hensyn i seg selv at reguleringen av bestemmelser om fristavbrytelse blir mer konsekvent.»

Etter departementets vurdering gjør de samme hensyn seg gjeldende for reguleringen av fristavbrytelsen i aksjeloven § 12-6 nr. 5. Departementet foreslår derfor at fristavbrytelsen i § 12-6 nr. 5 endres fra det tidspunkt meldingen etter aksje-

loven § 12-6 nr. 3 er «*kommet inn*» til det tidspunkt meldingen er «*sendt*». Det vil gi selskapet kontroll over fristavbrytelsen, og gjøre at reguleringen av bestemmelser om fristavbrytelser i aksjeloven blir mer konsekvent.

Selv om reguleringen i utgangspunktet vil gi selskapene kontroll over fristavbrytelsen, antar departementet at det kan oppstå tilfeller hvor det kan være tvil om hvorvidt en melding er sendt eller ikke, og eventuelt når dette er gjort. Dette kan skyldes feil hos postvesenet, e-posttjenere eller hos Foretaksregisteret. Departementet ønsker ikke å pålegge selskapene unødvendige byrder i form av krav til dokumentasjon for at en melding er sendt, men vil likevel bemerke at bevisbyrden for at en melding faktisk er sendt vil påhvile selskapene. I tilfeller hvor det er av særlig stor viktighet å få meldingen registrert og i tilfeller der meldingen sendes tett opp til fristen, bør selskapene etter departementets vurdering derfor sikre seg dokumentasjon for at meldingen er sendt. Dette kan for eksempel gjøres ved å sende meldingen rekommandert, sikre en tidsstempel e-post eller ved å fotografere at meldingen postlegges.

Departementet har vurdert om begrepet «*meldt*» også bør benyttes i § 12-6 nr. 5, men finner at begrepet «*sendt*» er lettere å forstå for selskapene som skal forholde seg til reglene. Det vises i den forbindelse til det som er sagt ovenfor om departementets forståelse av begrepet «*meldt*» i § 2-18 tredje ledd, § 10-9 første ledd, § 12-4 og § 13-13 slik at det avgjørende er om meldingen er sendt innen fristen.

Departementet foreslår at tilsvarende endring gjøres i allmennaksjeloven § 12-6 nr. 5.

9.2 Retting av andre feil

Departementet foreslår også retting av feil i seks lover som hører under Nærings- og fiskeridepartementet. Rettelsene gjelder følgende bestemmelser:

- aksjeloven § 3-5 annet ledd
- allmennaksjeloven § 13-32 første ledd nr. 1
- selskapsloven §§ 1-5, 2-28 og 2-34

- foretaksregisterloven § 9-2
- lov om europeiske selskaper (SE-loven) §§ 2 og 7
- e-handelsloven §§ 2 og 6 og forslag til ny § 21

Rettelsene er av ulik art. I noen tilfeller har lovteksten blitt utdatert som en følge av endringer i andre lover. I andre tilfeller dreier seg om redaksjonelle feil eller inkurier i det aktuelle lovvedta-

ket. Andre rettelser dreier det seg om tekniske og kurante endringer. Rettelsene er omtalt nærmere i kapittel 11 Merknader til de enkelte bestemmelsene.

Da rettelsene gjelder åpenbare feil og mindre tekniske tilpasninger og presiseringer i lovverket, har det ikke blitt ansett for nødvendig å sende lovendringsforslagene på alminnelig høring.

10 Økonomiske og administrative konsekvenser

10.1 Innledning

Departementet understreket i Prop. 112 L (2016–2017) at formålet med lovforslaget departementet da fremla var å lette de økonomiske og administrative byrdene for næringslivet, samt å legge til rette for næringsvirksomhet og økt verdiskaping. For å oppnå dette fremmet departementet forslag om en rekke endringer av enkeltbestemmelser i aksjelovene. Denne lovproposisjonen viderefører dette arbeidet, og har samme formål. Forslagene forventes å være til nytte for eksisterende bedrifter og bedrifter som etableres i fremtiden.

Forenklingene legger til rette for at virksomheter kan bruke mindre ressurser på rapportering og kjøp av administrative tjenester. Reduserte kostnader vil kunne føre til et redusert behov for kapital. Forenklingene vil være særlig nyttige for nye virksomheter og små aksjeselskaper med knappe egne administrative ressurser og begrensede midler til å kjøpe inn administrative tjenester.

Forenkling for den enkelte virksomhet kan også komme andre virksomheter, forbrukere og samfunnet til gode, og dermed bidra til økt samlet verdiskaping. Det kan for eksempel skje om foretak som oppnår kostnadsbesparelser gjennom forenklinger, reduserer sine priser eller på andre måter gir bedre betingelser. Frigjorte ressurser ved forenkling kan også anvendes i andre deler av virksomheten.

Tilbakemeldinger fra næringslivet tyder på at deler av aksjeloven er relativt komplisert å forholde seg til. Dette gjelder særlig for små selskaper, som antagelig har begrenset juridisk og regnskapsfaglig kompetanse.¹ For disse er et regelverk som er enkelt å forstå av særlig stor betydning. En vesentlig del av forslagene til forenklinger i regelverket er utformet for at selskapene kan forstå og oppfylle kravene de setter, uten ekstern eksperthjelp. Departementet har en målsetning om at lovverket i størst mulig grad skal kunne

leses og forstås av bedriftene og aksjeeierne selv. I tillegg skal det etter departementets syn innrettes slik at det ikke gir opphav til konflikter mellom aksjeeierne. Departementet tilstreber også å utvikle lovverket slik at samme forhold reguleres likt i tilgrensende regelverk.

Departementet har i denne proposisjonen vurdert og foreslått å følge opp ytterligere forslag fremmet av aksjelovutvalget i NOU 2016: 22 *Aksjelovgivning for økt verdiskaping*.

Det er forventet at antall aksjeselskaper vil øke i tiden fremover. I 2001 var det registrert 150 732 aksjeselskaper i Foretaksregisteret. Siden den gang har det vært en jevn økning i antall selskaper, og ved utgangen av 2017 var det registrert 306 253 aksjeselskaper i Foretaksregisteret. Dette gir en gjennomsnittlig årlig økning på om lag 4,5 prosent.

Det foreligger ikke tilgjengelig statistikk som gir grunnlag for beregning av konkrete innsparinger for en rekke av de endringer departementet nå foreslår. De fleste endringene er derfor ikke prissatt. For de endringer hvor det foreligger tilstrekkelig tallmateriale til å anslå prissatte effekter, vil forslaget innebære en beregnet årlig besparelse for aksjeselskapene på om lag 50 millioner kroner. Dette er et estimat på usikkert grunnlag, og de faktiske besparelsene vil dessuten variere. Beregningen har tatt utgangspunkt i Brønnøysundregistrenes rapport *Særattestasjonskrav – kartlegging og forenkling*² samt tall fra Foretaksregisteret. I tillegg til de prissatte virkningene kommer ikke-prissatte effekter.

10.2 Konsekvenser for næringslivet

Oppløsning og avvikling

Departementet foreslår at kravene i aksjeloven kapittel 16 til å få revidert avviklingsbalansen, fortegnelsen, sluttoppjøret og avviklingsregnskapet (årsregnskapet under avvikling) oppheves for aksjeselskaper som har fravalgt revisjon av årsregnskapet etter aksjeloven § 7-6.

¹ Det fremkom av Prop. 112 L (2016–2017) at 161 233 av 265 080 aksjeselskaper i 2015 hadde kun én aksjeeier, og 248 836 av 265 080 aksjeselskaper hadde fire eller færre aksjeeiere, ifølge tall fra Statistisk sentralbyrå.

² Rapporten ble avgitt til Nærings- og fiskeridepartementet 26. januar 2015.

Ifølge tabell 14.1 på side 190 i NOU 2016: 22 ble 4379 aksjeselskaper slettet i Foretaksregisteret i 2013 etter gjennomført frivillig avvikling, det vil si sletting i henhold til aksjeloven § 16-10 etter forutgående generalforsamlingsbeslutning om å oppløse selskapet etter aksjeloven § 16-3. I perioden 2013–2017 har det vært en gradvis økning i antall slettinger. I 2017 ble det slettet 6048 aksjeselskaper fra Foretaksregisteret etter frivillig avvikling. Tallet inkluderer ikke sletting ved fusjon og fisjon. Av disse hadde 4091 fravalgt revisjon av årsregnskapet.

Antall aksjeselskaper registrert i Foretaksregisteret ved utgangen av 2017 var 306 253. Av disse hadde 157 432 fravalgt revisjon, noe som tilsvarer om lag 51,4 prosent av aksjeselskapene.

I Brønnøysundregistrenes rapport *Særattestasjonskrav – kartlegging og forenkling* på side 21 er eksterne enhetskostnader for 2013 (honorar til revisor) knyttet til revisjon av avviklingsbalansen, fortegnelsen og sluttoppgjøret beregnet til 5 759 kroner. Ifølge tall fra Statistisk sentralbyrå har den totale prisstigningen i perioden 2013 til 2017 vært på om lag 10 prosent. Om en tilsvarende økning i honoraret til revisor i samme periode legges til grunn, vil besparelsen per selskap ved å kunne unnlate revisjon av avviklingsbalansen, fortegnelsen og sluttoppgjøret være på om lag 6 336 kroner.³ I tillegg vil aksjeselskapene kunne oppnå besparelser som følge av reduserte interne kostnader knyttet til tilrettelegging for den som skal gjennomføre den uavhengige kontrollen.

Det er etter hva departementet er kjent med, ikke foretatt tilsvarende beregninger av kostnader ved utarbeidelse av avviklingsregnskap. Likevel antar departementet at kostnadene knyttet til revisjon av avviklingsregnskap minst tilsvarer kostnadene ved revisjon av avviklingsbalanse, fortegnelse og sluttoppgjør. Basert på anslag om dette i Langli-rapporten⁴ vil denne antagelsen etter departementets syn være nøktern. Dersom tilsvarende besparelser legges til grunn for avviklingsregnskapet som for avviklingsbalansen, fortegnelsen og sluttoppgjøret, vil en opphevelse av plikten til å revidere avviklingsregnskapet gi en anslått besparelse på 6 336 kroner per selskap.

Departementet antar at selskaper som har besluttet å fravelge revisjon av årsregnskapet, kun unntaksvis vil engasjere revisor i avviklingsfasen dersom de ikke er forpliktet til det. Dette er både

fordi slik revisjon krever en aktiv beslutning fra styret og på grunn av kostnadene revisjonen medfører. Bistand fra en revisor ved utarbeidelse av dokumentene likestilles her med annen bistand fra regnskapsfører, advokat eller lignende, og kostnadene ved slik bistand er ikke inkludert i beregningen av besparelser. Det fremgår ovenfor at om lag 4000 aksjeselskaper som avvikles frivillig hvert år, har fravalgt revisjon av årsregnskapet. Om det legges til grunn at alle disse selskapene velger å ikke revidere avviklingsbalansen, fortegnelsen, sluttoppgjøret og avviklingsregnskapet, vil dette gi en samlet årlig besparelse på om lag 50 millioner kroner for disse selskapene. Beregningen har tatt utgangspunkt i en besparelse på om lag 12 500 kroner per selskap ved å slippe revisjon av dokumentene i avviklingsfasen. Departementet understreker at dette kun er et usikkert anslag, som vil kunne avvike fra faktisk besparelse.

Bortfall av revisjonsplikt ved avvikling vil sammen med andre endringer i selskapenes krav til attestasjoner fra revisor føre til at revisorer møter økt konkurranse fra regnskapsførere, og dermed også reduserte inntekter for revisorselskapene. Dette vil igjen kunne føre til reduserte priser. En eventuell prisreduksjon vil føre til besparelser både for aksjeselskaper som fortsatt har revisor, og for andre revisjonspliktige virksomheter. I forbindelse med en analyse av effektene ved bortfall av revisjonsplikt ble det i Langli-rapporten indikert en prisnedgang på revisjonen i årene 2010 til 2012. Antall selskaper som med mulighet til å fravelge revisjon etter aksjeloven § 7-6 var imidlertid langt større ved innføringen av frivillig revisjon for små aksjeselskaper enn hva som vil være tilfelle dersom departementets forslag følges opp. Det er derfor usikkerhet knyttet til om muligheten til å kunne unnlate å få revidert dokumenter i avviklingsfasen vil påvirke prisen for revisjonstjenester generelt.

Begrensningene i revisjonsplikten vil isolert sett føre til reduserte oppdrag, og derved reduserte inntekter for revisorene. Selv om forslagene innebærer en ikke uvesentlig innsparing for det enkelte selskap, antar departementet at dette ikke vil innebære et vesentlig inntektsbortfall for revisjonsbransjen. Revisorene vil på linje med regnskapsførere og andre bistå selskapene i arbeidet med avvikling. Departementet legger likevel til grunn at endringen, sammen med andre større og mindre endringer i selskapenes krav til revisorberetninger, vil påvirke revisorstandens inntektsgrunnlag. Bortfall av revisjonsoppdrag kan medføre at revisorstanden må redusere sine kostnader, som følge av en reduksjon i etterspørselen

³ 2017-kroner

⁴ Langli antar at selskaper som har valgt å ikke revidere årsregnskapet gjennomsnittlig sparer om lag 20 000 kroner årlig.

etter revisjonstjenester. Dette vil igjen kunne medføre en reduksjon i sysselsettingen i revisorbransjen. I hvilken grad dette skjer og hvordan inntektene påvirkes, vil i stor grad avhenge av revisorenes evne til omstilling. Man kan tenke seg at bortfall av revisjonsoppdrag vil kunne medføre en økt satsing på andre områder som f.eks. rådgivningstjenester. Etter departementets vurdering vil de her foreslåtte endringene bidra til økt verdiskaping ved at mindre selskaper kan avvikles til en lavere kostnad. Revisjonskostnadene vil ikke sjeldent måtte bæres av eier, og disse midlene kan ved bortfall av revisjonskrav anvendes til annen investering i verdiskapende virksomhet.

I tillegg antas det at aksjeselskapene vil oppnå besparelser som følge av reduserte interne kostnader knyttet til tilrettelegging for den som skal gjennomføre kontrollen og avgi den uavhengige attestasjonen.

Forslaget om å oppheve kravene til å gjennomføre styrevalg ved beslutning om å oppløse selskapet og å melde avviklingsstyret til Foretaksregisteret vil kunne medføre besparelser for aksjeselskaper og allmennaksjeselskapet ved avviklingen. Effekten er imidlertid ikke prissatt.

I denne lovproposisjonen foreslås det også å oppheve den særskilte tremåneders oppsigelsesfristen for avviklingsstyrets medlemmer. Endringen innebærer at de ordinære reglene om tilbaketreden og avsetting av styremedlemmer i aksjeloven § 6-7 også vil gjelde under avviklingen. Det betyr at styremedlemmene vil kunne fratres med rimelig forhåndsvarsel, og at de vil kunne skiftes ut uten oppsigelsesfrist. Om et styremedlem ikke utfører vervet på en måte som sikrer at avviklingen skjer på en forsvarlig måte, eller om styret som organ ikke evner å gjennomføre avviklingen, vil adgangen til raskt å kunne skifte ut styret eller styremedlemmer sikre at interessene til eierne, kreditorer, ansatte og andre berørte tredjeparter ivaretas.

Mellombalanser

Departementet foreslår å oppheve kravet til at mellombalanser skal revideres for selskaper som har fravalgt revisjon av årsregnskapet etter aksjeloven § 7-6. Dette vil kunne medføre besparelser for aksjeselskapene, som vil gi utslag i form av reduserte inntekter for revisorene. I tillegg antas det at aksjeselskapene vil oppnå besparelser som følge av reduserte interne kostnader knyttet til tilrettelegging for den som skal gjennomføre kontrollen og avgi den uavhengige attestasjonen.

Departementet er ikke kjent med at det finnes statistikk eller andre data som kan belyse hvor mange mellombalanser som utarbeides og revideres for å gjennomføre utdeling av ekstraordinært utbytte og andre disposisjoner etter aksjelovene der det er tillatt å benytte mellombalanser. Departementet er heller ikke kjent med at det finnes beregninger tilsvarende dem som er foretatt for fravalg av revisjon av årsregnskapet i Langli-rapporten⁵ for nettobesparelsen for selskapene ved å kunne unnlate revisjon av mellombalanser. Effekten er derfor ikke prissatt.

Departementet foreslår også at aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper skal sende inn mellombalanser som er benyttet som grunnlag for beslutning om ekstraordinært utbytte mv., til Regnskapsregisteret. Innsendingsplikten skal gjelde for både ureviderte og reviderte mellombalanser. Departementet antar at ressursbruken knyttet til selve innsendingen er liten. Innsendingsplikten endrer ikke kravet til de grunnlagsdokumentene som skal utarbeides, men stiller kun krav til at balansen gjøres offentlig tilgjengelig. Dette vil kunne gjøres på samme måte som selskapene i dag sender inn årsregnskapet til Regnskapsregisteret elektronisk via Altinn-portalen, enten ved innsendelse direkte fra fagsystem eller ved registrering av skjema med vedlegg direkte i Altinn-portalen. Effekten er ikke prissatt.

Aksjeselskaper som har fravalgt revisjon av årsregnskapet etter aksjeloven § 7-6, vil i henhold til forslaget kunne unnlate å revidere mellombalansene. Departementet antar at besparelsene for disse selskapene ved å kunne unnlate revisjon av mellombalansen vil være vesentlig større enn kostnadene ved å sende inn mellombalansen til Regnskapsregisteret.

Det foreslås at mellombalanser registrert i Regnskapsregisteret skal være offentlig tilgjengelige på samme måte som årsregnskap. Dette vil gi kreditorer og andre berørte aktører informasjon slik at de i større grad kan ivareta sine interesser. Denne nytteeffekten er ikke prissatt.

Fjerning av krav til angivelse av forretningskommune i vedtektene

Det foreslås å fjerne kravet om å angi forretningskommunen i vedtektene. Ifølge tall fra Brønnøysundregistrene ble det i 2017 registrert

⁵ *Evalueringsrapport om unntak for revisjonsplikt i små aksjeselskaper* (John Christian Langli, 2015). [http://home.bi.no/john.c.langli/paper/Langli_2015.03.26_Evalueringsrapport\(625s\).pdf](http://home.bi.no/john.c.langli/paper/Langli_2015.03.26_Evalueringsrapport(625s).pdf)

35 575 endringer av forretningsadresse for aksjeselskap, inkludert endring innenfor samme kommune. Det vil si at ca. 12 prosent av registrerte aksjeselskaper endret forretningssted i løpet av 2017. Foretaksregisteret har ikke statistikk som viser hvor mange av disse adresseendringene som også innebar endring av forretningskommune.

Det antas at forslaget vil medføre en forenkling for selskaper for eksempel i forbindelse med kommunesammenslåinger, hvor selskapets forretningskontor ikke har flyttet, men kommunen er blitt slått sammen med en nabokommune. Per 19. februar 2018 var det 37 930 aksjeselskap i kommuner med navn som ikke vil videreføres etter at de vedtatte kommunesammenslåingene er gjennomført. Om en tilsvarende økning i antall selskaper som for foregående år legges til grunn, vil det være om lag 40 000 selskap som må holde generalforsamling for å endre vedtektene på bakgrunn av kommunesammenslåingene som trer i kraft 1. januar 2020.

Forslaget vil ikke innebære endringer av plikten til å registrere forretningskontorets adresse i Foretaksregisteret. Ved at endring av adresse ikke forutsetter vedtektsendringer, vil verken flytting over kommunegrenser eller kommunesammenslåinger kreve generalforsamlingsbehandling i selskapet. Etter dagens regelverk kontrolleres selskapenes angivelse av riktig forretningskommune blant annet i forbindelse med innsending av meldinger om endringer av vedtektsbestemmelser som ikke gjelder forretningskommune. Dersom forretningskommunen ikke er korrekt angitt, innebærer dette derfor at andre vedtektsendringer ikke vil bli registrert, til tross for at øvrige saksbehandlingsregler kan være fulgt. Endringsforslaget vil etter departementets vurdering kunne redusere selskapenes tidsbruk både ved flytting og ved registrering av andre endringer. I tillegg vil forslaget gi selskapene større fleksibilitet til å omstille seg, herunder mulighet til å velge forretningssted der det er mest hensiktsmessig. Besparelser for næringslivet knyttet til forslaget er ikke prissatt.

Selskaper uten daglig leder

Forslaget innebærer en lovfesting av rettstilstanden, og tydeliggjør styrets eksisterende rett og plikt til å stå for den daglige ledelsen når selskapet ikke har ansatt daglig leder. Hensikten med forslaget er å presisere rollefordelingen og ansvarsforholdene i selskapet. Departementet har lagt særlig vekt på å utforme regelverket slik at det blir

mest mulig forståelig for den enkelte, og at det blir enkelt å praktisere for selskapene. Departementet kan ikke se at endringsforslagene vil gi negative konsekvenser for næringslivet. De vil i stedet forenkle gjennom å skape større forutberegnelighet og klarhet. Effekten er ikke prissatt.

Forslagene om forenkling av reglene for rapporteringsplikt i punkt 7.2 legger til rette for at virksomheter kan bruke mindre ressurser på rapportering internt i selskapet. Det er i dag adgang for daglig leder til å underrette styret ved hjelp av elektronisk kommunikasjon. For å tydeliggjøre dette foreslår departementet å sløyfe kravet om at rapporteringen skal skje i «møte eller skriftlig». Forslaget åpner for at rapporteringen kan foretas på den måten som selskapet finner mest hensiktsmessig. Effekten av forslaget er ikke prissatt.

Retting av feil i lovverket m.m.

Forslagene medfører et regelverk som både er mer oppdatert og lettere å forstå og anvende. Det reduserer også risikoen for misforståelser. Et regelverk som er enklere å forstå, vil kunne medføre redusert tidsbruk for selskapene, dets eiere og andre som skal sette seg inn i gjeldende regler. Effekten er ikke prissatt.

10.3 Konsekvenser for offentlig forvaltning

Brønnøysundregistrene har opplyst at forslaget om at mellombalanser skal registreres i Regnskapsregisteret og kunngjøres vil medføre noe endringsarbeid i Regnskapsregisteret. Etaten har også opplyst at det vil kreve noe arbeid knyttet til drift av løsningsen ved at Foretaksregisteret ved kunngjøring av beslutninger som er basert på mellombalanser, fordi Foretaksregisteret vil måtte kontrollere at mellombalansen er registrert i Regnskapsregisteret før beslutningen registreres. Arbeidsomfanget vil blant annet avhenge av antallet mellombalanser som sendes inn til Regnskapsregisteret.

Registrering av mellombalanser i Regnskapsregisteret vil gi Skattedirektoratet et bedre grunnlag til å foreta målrettet kontroll av utdelinger og andre disposisjoner i aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper som er foretatt med grunnlag i mellombalanser.

Endring av forretningskommuner i forbindelse med kommunesammenslåinger vil måtte følges opp i Foretaksregisteret. Opphevelse av aksjeloven § 2-2 første ledd nr. 2 vil kunne medføre besparelse for Foretaksregisteret.

Ut over dette antar departementet at forslagene ikke medfører vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser for offentlig forvaltning.

10.4 Forutsetninger for vellykket gjennomføring

Besparelsene vil være avhengige av at selskapene benytter seg av mulighetene som åpner seg ved de foreslåtte endringene i aksjelovene. Det vil derfor være viktig å formidle og synliggjøre forenklingene.

11 Merknader til de enkelte bestemmelsene

11.1 Endringer i aksjeloven

Til § 2-2

Det foreslås å oppheve § 2-2 første ledd nr. 2 om at selskapets forretningskommune skal angis i vedtektene. Endringen innebærer at det for nye selskaper ikke stilles krav om at forretningskommunen angis i vedtektene. For eksisterende selskaper åpner endringen for at disse kan ta opplysningen om forretningskommunen ut av vedtektene ved vedtektsendring. Endringen påvirker ikke selskapets rett og mulighet til å vedtektsfeste i hvilken kommune forretningskontoret skal ligge.

Til § 3-5

Ved endringslov 16. juni 2017 nr. 71 ble bestemmelsen i aksjeloven § 3-5 første ledd annet punktum om styrets handleplikt dersom selskapets egenkapital blir mindre enn halvparten av aksjekapitalen opphevet. Som en konsekvensendring skulle henvisningen i § 3-5 annet ledd til «første ledd fjerde punktum» samtidig vært endret til «første ledd tredje punktum», men dette ble ikke gjort. Dette foreslås rettet.

Til § 6-14

I første ledd foreslås det å ta inn et nytt annet punktum om at det er styret som forestår den daglige ledelsen i de tilfellene der selskapet ikke har daglig leder. Styret vil i et slikt tilfelle også være ansvarlig for pliktene som ellers tilligger daglig leder. Dette omfatter blant annet pliktene etter aksjeloven § 6-14 fjerde ledd til å sørge for at selskapets regnskap er i samsvar med lov og forskrifter, og at formuesforvaltningen er ordnet på en betryggende måte.

Til § 6-15

Det foreslås å endre første ledd første punktum for å gjøre bestemmelsen om daglig leders rapporteringsplikt til styret teknologinøytral. Det innebærer at rapporteringen kan skje på andre måter

enn skriftlig eller i møte, for eksempel ved lyd- eller videooptak. Styret kan med grunnlag i sin alminnelige instruksjonsmyndighet overfor daglig leder pålegge daglig leder å benytte en bestemt rapporteringsmåte.

Til § 8-2 a

Endringen i første ledd første punktum er kun en språklig justering, og utgjør ingen realitetsendring. Kravet om at mellombalansen skal være «fastsatt» etter reglene for årsregnskap innebærer blant annet at mellombalansen må godkjennes av generalforsamlingen, jf. aksjeloven § 5-5 annet ledd nr. 1.

Det foreslås i første ledd et nytt tredje punktum om at det ikke lenger skal gjelde et krav om at mellombalansen må være revidert for aksjeselskaper som har registrert beslutning om å unnlate revisjon etter aksjeloven § 7-6. Unntaket gjelder både der stifterne har unnlatt å velge revisor ved stiftelsen, jf. § 7-6 femte ledd, og der generalforsamlingen har truffet beslutning om at selskapets årsregnskaper ikke skal revideres, § 7-6 første ledd. I begge tilfeller må beslutningen være «registrert i Foretaksregisteret» for at unntaket skal få anvendelse.

Det foreslås et nytt fjerde ledd om innsending av mellombalansen til Regnskapsregisteret. Dersom generalforsamlingen treffer beslutning om ekstraordinært utbytte, skal selskapet sende mellombalansen til Regnskapsregisteret. Innsendingsplikten gjelder uavhengig av om mellombalansen er revidert eller ikke.

I nytt femte ledd foreslås det at utdelingen av ekstraordinært utbytte først kan foretas når mellombalansen er registrert i Regnskapsregisteret og kunngjort i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon. Det betyr at selskapet ikke kan dele ut ekstraordinært utbytte til aksjeeierne før mellombalansen er registrert i Regnskapsregisteret og kunngjort. Dersom utdelingen skjer før dette, vil denne være ulovlig, jf. § 3-7. Mottakeren må i så fall tilbakeføre det som vedkommende har mottatt til selskapet i henhold til reglene i aksjeloven § 3-7.

Til § 8-2 b

Det foreslås en ny paragraf som gir departementet hjemmel til i forskrift å gi nærmere bestemmelser om innsending av mellombalanser til Regnskapsregisteret. I tillegg kan departementet gi bestemmelser som pålegger selskapet elektronisk innsending og om gebyr for å registrere mellombalanser i Regnskapsregisteret. Forskriftsbestemmelser fastsatt med hjemmel i paragrafen vil gjelde generelt for innsending av mellombalanser som etter aksjeloven skal sendes inn til Regnskapsregisteret.

Første ledd gir blant annet hjemmel til å bestemme hvilke opplysninger selskapet må gi ved innsendelsen til Regnskapsregisteret, for eksempel opplysninger om når mellombalansen er fastsatt og om den er revidert eller ikke.

Annet ledd gir departementet hjemmel til å fastsette i forskrift at det skal betales gebyr for å registrere mellombalanser i Regnskapsregisteret, bestemmelser om gebyrets størrelse og om innkreving av gebyret.

Til § 8-2 c

Det foreslås en ny paragraf som regulerer innsyn i mellombalanser registrert i Regnskapsregisteret. Paragrafen gjelder generelt for mellombalanser som er sendt til Regnskapsregisteret etter aksjeloven § 8-2 a eller andre bestemmelser i aksjeloven.

Første ledd slår fast at mellombalanser registrert i Regnskapsregisteret er offentlige. Enhver vil i henhold til bestemmelsen ha rett til å gjøre seg kjent med innholdet av mellombalansen hos Regnskapsregisteret. Allmennheten har ikke krav på å få innsyn i mellombalansen hos selskapet. Selskaper som mottar begjæring om innsyn i mellombalansen kan avslå disse, med mindre det finnes et annet hjemmelsgrunnlag for å kreve innsyn.

I *annet ledd* er det foreslått en hjemmel for departementet til i forskrift å fastsette nærmere bestemmelser om hvordan mellombalansen skal gjøres tilgjengelig hos Regnskapsregisteret. Departementet kan også fastsette gebyr for innsyn i mellombalansen.

Til § 8-7

Det foreslås at adgangen til å foreta beregningen av selskapets frie egenkapital på grunnlag av en mellombalanse i nåværende § 8-7 første ledd annet punktum flyttes til et *nytt annet ledd* i § 8-7.

Forslagene til endringer i § 8-2 første ledd og nytt fjerde ledd i § 8-2 a får tilsvarende anvendelse ved kreditt mv. til aksjeeiere mv. i aksjeloven § 8-7. Det samme gjelder ved kreditt mv. til tillitsvalgte i aksjeloven § 8-9 som henviser til § 8-7.

For selskaper som har fravalgt revisjon av årsregnskapet etter aksjeloven § 7-6, innebærer endringsforslaget at dersom beregningen av fri egenkapital er basert på en mellombalanse, vil det ikke lenger være krav om at mellombalansen er revidert.

Er beregningen av fri egenkapital basert på en mellombalanse, skal selskapet sende mellombalansen til Regnskapsregisteret. Dette gjelder uavhengig av om mellombalansen er revidert eller ikke.

Det følger av nåværende § 8-7 første ledd annet punktum at ved bruk av mellombalanser gjelder også § 8-2 a annet ledd tilsvarende. Sistnevnte bestemmelse fastsetter at «*[b]estemmelse i § 8-1 om hva som kan deles ut som utbytte, gjelder tilsvarende for utdeling av ekstraordinært utbytte*». Det følger imidlertid allerede av § 8-7 første ledd første punktum at kreditten eller sikkerhetsstillelsen må ligge innenfor rammen av de midler selskapet kan benytte til utdeling av utbytte etter § 8-1. Denne begrensningen gjelder også ved bruk av mellombalanser etter § 8-7. Henvisningen til 8-2 a annet ledd i § 8-7 anses av denne grunn overflødig og foreslås ikke videreført.

Selskapet kan ikke yte kreditten eller stille sikkerheten før mellombalansen er registrert i Regnskapsregisteret og kunngjort i Brønnøysundregistrens elektroniske kunngjøringspublikasjon, jf. *nytt annet ledd tredje punktum*. Ytes kreditten eller stilles sikkerheten før slik registrering og kunngjøring, gjelder reglene om ugyldighet og tilbakeføring av ytelsen i aksjeloven § 8-11.

Forslaget om et nytt annet ledd innebærer at nummereringen av de påfølgende leddene i bestemmelsen endres.

Til § 8-10

Det foreslås at adgangen til å foreta beregningen av selskapets frie egenkapital på grunnlag av en mellombalanse i nåværende § 8-10 første ledd annet punktum flyttes til i et *nytt annet ledd* i § 8-10.

Forslaget til endringer i § 8-2 a første ledd og nye fjerde ledd i paragrafen får tilsvarende anvendelse ved § 8-10 om selskapsfinansierte aksjeerhverv.

For selskaper som har fravalgt revisjon av årsregnskapet etter aksjeloven § 7-6, innebærer endringsforslaget at dersom beregningen av fri

egenkapital er basert på en mellombalanse, vil det ikke lenger være krav om at mellombalansen er revidert.

Er beregningen av fri egenkapital basert på en mellombalanse, skal selskapet sende mellombalansen til Regnskapsregisteret. Dette gjelder uavhengig av om mellombalansen er revidert eller ikke.

Det følger av nåværende § 8-10 første ledd annet punktum at ved bruk av mellombalanser gjelder også § 8-2 a annet ledd tilsvarende. Sistnevnte bestemmelse fastsetter at «*[b]estemmelse i § 8-1 om hva som kan deles ut som utbytte, gjelder tilsvarende for utdeling av ekstraordinært utbytte*». Det følger imidlertid allerede av § 8-10 første ledd første punktum at den finansielle bistanden må ligge innenfor rammen av de midler selskapet kan benytte til utdeling av utbytte etter § 8-1. Denne begrensningen gjelder også ved bruk av mellombalanser etter § 8-10. Henvisningen til § 8-2 a annet ledd i § 8-10 anses av denne grunn overflødig og foreslås ikke videreført. Selskapet kan ikke yte den finansielle bistanden før mellombalansen er registrert i Regnskapsregisteret og kunngjort i Brønnøysundregistrens elektroniske kunngjøringspublikasjon, jf. *nytt annet ledd tredje punktum*. Ytes den finansielle bistanden før slik registrering og kunngjøring, gjelder reglene om ugyldighet og tilbakeføring av ytelsen i aksjeloven § 8-11.

Forslaget om et nytt annet ledd innebærer at nummereringen av de påfølgende leddene i bestemmelsen endres. I det som etter forslaget blir *nytt sjette ledd første punktum*, foreslås som følge av dette en justering av henvisning til leddene foran.

Til § 9-3

Det foreslås at adgangen til å foreta beregningen av selskapets frie egenkapital på grunnlag av en mellombalanse i nåværende § 9-3 første ledd annet punktum flyttes til et *nytt annet ledd* i § 9-3.

Forslaget til endringer i § 8-2 a første ledd og nye fjerde ledd i § 8-2 a får tilsvarende anvendelse ved § 9-3 om erverv av egne aksjer.

For selskaper som har fravalgt revisjon av årsregnskapet etter aksjeloven § 7-6, innebærer endringsforslaget at dersom beregningen av om selskapet har tilstrekkelig kapital er basert på en mellombalanse, vil det ikke lenger være krav om at mellombalansen er revidert.

Er beregningen av om selskapet har tilstrekkelig kapital basert på en mellombalanse, skal selskapet sende mellombalansen til Regnskapsregis-

teret. Dette gjelder uavhengig av om mellombalansen er revidert eller ikke.

Det følger av nåværende § 9-3 første ledd annet punktum at ved bruk av mellombalanser gjelder også § 8-2 a annet ledd tilsvarende. Sistnevnte bestemmelse fastsetter at «*[b]estemmelse i § 8-1 om hva som kan deles ut som utbytte, gjelder tilsvarende for utdeling av ekstraordinært utbytte*». Det følger imidlertid allerede av § 9-3 første ledd første punktum at vederlaget som skal ytes for aksjene, må ligge innenfor rammen av de midler selskapet kan benytte til utdeling av utbytte etter § 8-1. Denne begrensningen gjelder også ved bruk av mellombalanser etter § 9-3. Henvisningen til § 8-2 a annet ledd i § 9-3 anses av denne grunn overflødig og foreslås ikke videreført.

Ervervet av aksjene kan ikke gjennomføres før mellombalansen er registrert i Regnskapsregisteret og kunngjort i Brønnøysundregistrens elektroniske kunngjøringspublikasjon, jf. *nytt annet ledd tredje punktum*. Gjennomføres ervervet før slik registrering og kunngjøring, gjelder reglene i aksjeloven § 9-7 om virkningen av ulovlig erverv av aksjer.

Til § 10-20

Det foreslås at adgangen til å foreta beregningen av selskapets frie egenkapital på grunnlag av en mellombalanse i nåværende § 10-20 første ledd annet punktum flyttes til et *nytt annet ledd* i § 10-20.

Forslaget til endringer i § 8-2 a første ledd vil også få virkning for kapitalforhøyelse ved fondsemissjon etter § 10-20. For selskaper som har fravalgt revisjon av årsregnskapet etter aksjeloven § 7-6, innebærer dette at dersom beregningen av fri egenkapital er basert på en mellombalanse, vil det ikke lenger være krav om at mellombalansen er revidert.

Er beslutningen om å forhøye kapitalen ved fondsemissjon basert på en mellombalanse, skal selskapet sende mellombalansen til Regnskapsregisteret, jf. henvisningen til § 8-2 a nytt fjerde ledd. Dette gjelder uavhengig av om mellombalansen er revidert eller ikke.

Det følger av nåværende § 10-20 første ledd annet punktum at ved bruk av mellombalanser gjelder også § 8-2 a annet ledd tilsvarende. Sistnevnte bestemmelse fastsetter at «*[b]estemmelse i § 8-1 om hva som kan deles ut som utbytte, gjelder tilsvarende for utdeling av ekstraordinært utbytte*». Det følger imidlertid allerede av § 10-20 første ledd første punktum at forhøyelse av aksjekapitalen ved fondsemissjon kan skje ved overføring fra midler selskapet kan benytte til utdeling

av utbytte etter § 8-1. Denne begrensningen gjelder også ved bruk av mellombalanser etter § 10-20. Henvisningen til 8-2 a annet ledd i § 10-20 anses av denne grunn overflødig og foreslås ikke videreført.

Forslaget om et nytt annet ledd innebærer at nummereringen av de påfølgende leddene i bestemmelsen endres.

Til § 10-22

Departementet foreslår å dele § 10-22 i to ledd. Kravet om at generalforsamlingens beslutning om kapitalforhøyelse skal meldes til Foretaksregisteret videreføres i *første ledd første punktum*. Etter *første ledd nytt annet punktum* skal det i meldingen til Foretaksregisteret opplyses om beslutningen er basert på sist godkjent årsregnskap eller en mellombalanse. Datoen for fastsettelsen av årsregnskapet eller mellombalansen skal også angis i meldingen.

Nåværende annet punktum i § 10-22 om at aksjekapitalen anses forhøyd med det meldte beløp når kapitalforhøyelsen er registrert i Foretaksregisteret, videreføres i *nytt annet ledd første punktum*. Forslaget til *nytt annet ledd annet punktum* innebærer at beslutningen om å forhøye aksjekapitalen ved fondsemisjon tidligst kan registreres i Foretaksregisteret når mellombalansen er registrert i Regnskapsregisteret og kunngjort i Brønnøysundregistrens elektroniske kunngjøringspublikasjon. Registrering av mellombalansen i Regnskapsregisteret og kunngjøringen av denne er dermed en forutsetning for at kapitalforhøyelsen kan tre i kraft.

Til § 12-2

Bestemmelsene om mellombalanse i første ledd annet punktum og annet ledd fjerde og femte punktum foreslås flyttet til *nytt tredje ledd*.

I *nytt tredje ledd første punktum* videreføres adgangen til å benytte en mellombalanse ved kapitalnedsettelse. Beregningen av selskapets tap etter første ledd eller beregningen av selskapets frie egenkapital etter annet ledd vil derfor fortsatt kunne foretas med grunnlag i en mellombalanse.

Benytter selskapet en mellombalanse til å foreta beregningen av tap eller egenkapital etter § 12-2 første og annet ledd, vil kravene til mellombalanse i aksjeloven § 8-2 a første og fjerde ledd gjelde tilsvarende, jf. *nytt tredje ledd annet punktum*.

Henvisningen til § 8-2 a første ledd innebærer at mellombalansen må være fastsatt og revidert

etter reglene for årsregnskap. Kravet i § 8-2 a første ledd om at mellombalansen skal være «fastsatt» etter reglene for årsregnskap innebærer blant annet at mellombalansen må godkjennes av generalforsamlingen, jf. aksjeloven § 5-5 annet ledd nr. 1. Mellombalansens balansedag kan ikke ligge lenger tilbake i tid enn seks måneder før dagen det treffes beslutning om kapitalnedsettelse. Dette kravet vil gjelde for alle typer kapitalnedsettelse hvor det er benyttet en mellombalanse, dvs. også ved kapitalnedsettelse til dekning av tap. Det vises til drøftelsen i punkt 6.6. I tillegg innebærer henvisningen til § 8-2 a første ledd at det ikke lenger vil være krav om at mellombalansen er revidert for selskaper som har fravalgt revisjon av årsregnskapet etter aksjeloven § 7-6.

Henvisningen til § 8-2 a fjerde ledd innebærer at dersom generalforsamlingen har truffet beslutning om kapitalnedsettelse med grunnlag i en mellombalanse, skal selskapet sende mellombalansen til Regnskapsregisteret. Dette gjelder uavhengig av om mellombalansen er revidert eller ikke. Registrering av mellombalansen i Regnskapsregisteret vil være en forutsetning for at selskapet skal få registrert kapitalnedsettelsen i Foretaksregisteret, og derved også for at kapitalnedsettelsen kan tre i kraft. Se merknadene til § 12-4.

Til § 12-4

Departementet foreslår å dele § 12-4 i to ledd. Kravet om at generalforsamlingens beslutning om kapitalnedsettelse skal meldes til Foretaksregisteret videreføres i *første ledd første punktum*. Etter første ledd *nytt annet punktum* skal selskapet i meldingen til Foretaksregisteret opplyse om at beregningsgrunnlaget for beslutningen om å sette ned aksjekapitalen er sist godkjente årsregnskap eller en mellombalanse. Datoen for fastsettelsen av årsregnskapet eller mellombalansen skal også angis i meldingen.

Forslaget til *første ledd nytt tredje punktum* innebærer at beslutningen om å nedsette aksjekapitalen ikke kan registreres i Foretaksregisteret før en ev. mellombalanse er registrert i Regnskapsregisteret og kunngjort i Brønnøysundregistrens elektroniske kunngjøringspublikasjon. Registrering av mellombalansen i Regnskapsregisteret og kunngjøringen av denne er dermed en forutsetning for at kapitalnedsettelsen kan tre i kraft etter bestemmelsene i aksjeloven §§ 12-5 eller 12-6.

Tomånedersfristen for å melde kapitalnedsettelsen til Foretaksregisteret i nåværende første ledd annet punktum videreføres i *nytt annet ledd*.

Til § 12-6

Forslaget til *nr. 1 nytt annet punktum* innebærer at det skal fremgå av kunngjøringen om beslutningen om kapitalnedsettelse er basert på sist godkjente årsregnskap eller en mellombalanse. Datoen for fastsettelsen av årsregnskapet eller mellombalansen skal også angis i kunngjøringen, jf. *nr. 1 nytt tredje punktum*. Formålet er å gjøre eventuelle kreditorer oppmerksom på hva som er beregningsgrunnlaget for beslutningen om kapitalnedsettelse slik at de kan ivareta sine interesser.

Kreditorer vil i henhold til regnskapsloven § 8-1 kunne kreve innsyn i årsregnskapet hos både Regnskapsregisteret og selskapet. Innsyn i mellombalansen vil bare kunne kreves hos Regnskapsregisteret i medhold av forslaget til ny § 8-2 c i aksjeloven.

Til § 16-2

Første ledd foreslås endret ved at avviklingsstyret oppheves som særskilt organ. Det betyr at det er styret som vil ha det overordnede ansvaret for å sørge for at avviklingen skjer i samsvar med bestemmelsene i aksjeloven kapittel 16. De som sitter som styremedlemmer på tidspunktet for generalforsamlingens beslutning om å oppløse selskapet, blir sittende i styret under avviklingen såfremt det ikke velges nye styremedlemmer eller styremedlemmene selv fratrer.

I *andre ledd* videreføres regelen om at funksjonen som daglig leder opphører når det er truffet beslutning om å oppløse selskapet. Styret vil på samme måte som avviklingsstyret tre i stedet for daglig leder.

Nåværende § 16-2 andre ledd fastsetter at bestemmelsene i aksjeloven kapittel 6 om styret gjelder tilsvarende for avviklingsstyret. Bestemmelsen er i utgangspunktet overflødig da ansvaret for å avvikle selskapet etter forslaget skal høre under styret. Det foreslås imidlertid å beholde en tilsvarende bestemmelse i *tredje ledd*, for å påminne styret, aksjeeierne og andre om at de alminnelige bestemmelsene om valg av styremedlemmer, styrets saksbehandling mv. også gjelder under avviklingen.

Fjerde ledd viderefører nåværende tredje ledd om at reglene om generalforsamlingen og bedriftsforsamlingen gjelder under avviklingen så langt de passer.

Til § 16-3

Kravet i *annet punktum* om at meldingen til Foretaksregisteret om å oppløse selskapet skal gi opplysninger om avviklingsstyrets medlemmer, foreslås opphevet. Endringen er en konsekvens av forslaget om å oppheve avviklingsstyret som særskilt organ.

Styremedlemmer som fortsetter under avviklingen, vil allerede være registrert i Foretaksregisteret. Velges det nytt styre eller nye styremedlemmer i forbindelse med beslutningen om å oppløse selskapet eller senere under avviklingen, vil selskapet ha plikt til å melde endringen til Foretaksregisteret i henhold til foretaksregisterloven § 4-1 annet ledd, jf. § 3-1 første ledd nr. 4. Sammen med meldingen må det på vanlig måte følge erklæringer fra nyvalgte styremedlemmer om at de mottar valget som styremedlem, jf. foretaksregisterloven § 4-4 bokstav d.

Til § 16-4

I *første ledd annet punktum* foreslås «*avviklingsstyrets leder*» endret til «*styrets leder*». Samme endring foreslås i *tredje punktum*. Endringene er en konsekvens av forslaget om å oppheve avviklingsstyret som særskilt organ.

Til § 16-5

Det foreslås i *tredje ledd et nytt annet punktum* om at det ikke lenger skal gjelde et krav om at årsregnskapet under avviklingen må revideres for aksjeselskaper som har registrert beslutning om å unnlate revisjon etter aksjeloven § 7-6. Unntaket gjelder både der stifterne har unnlatt å velge revisor ved stiftelsen, jf. § 7-6 femte ledd, og der generalforsamlingen har truffet beslutning om at selskapets årsregnskaper ikke skal revideres, § 7-6 første ledd. I begge tilfeller må beslutningen være «registrert i Foretaksregisteret» for at unntaket skal få anvendelse.

Til § 16-6

Det foreslås å endre begrepet «*fortegnelse*» i paragrafen til «*oversikt*» da dette antas å være mer forståelig for selskapene som skal anvende reglene.

I *første ledd* foreslås «*avviklingsstyret*» endret til «*styret*». Endringen er en konsekvens av forslaget om å oppheve avviklingsstyret som særskilt organ.

I *nytt annet ledd første punktum* foreslås det en bestemmelse som eksplisitt fastsetter at oversik-

ten (fortegnelsen) og avviklingsbalansen skal revideres. *Annet punktum* gjør unntak fra dette revisjonskravet for selskaper som har registrert beslutning om å unnlate revisjon etter aksjeloven § 7-6. Unntaket gjelder både der stifterne har unnlatt å velge revisor ved stiftelsen, jf. § 7-6 femte ledd, og der generalforsamlingen har truffet beslutning om at selskapets årsregnskaper ikke skal revideres, § 7-6 første ledd. I begge tilfeller må beslutningen være «registrert i Foretaksregisteret» for at unntaket skal få anvendelse.

Det foreslås at nåværende annet ledd deles opp og blir nye tredje og fjerde ledd.

I *tredje ledd første punktum* videreføres kravet om at oversikten (fortegnelsen) og avviklingsbalansen skal legges ut på selskapets kontor til etter-syn for aksjeeierne. *Annet punktum* fastslår at fortegnelsen og balansen skal legges ut i revidert stand dersom disse må revideres etter annet ledd. Selskaper som har fravalgt revisjon av årsregnskapet, men som likevel har fått fortegnelsen (oversikten) og avviklingsbalansen revidert, vil ha plikt til å legge ut disse dokumentene i revidert stand, jf. *tredje punktum*.

I *fjerde ledd første punktum* videreføres bestemmelsen om at gjenpart av balansen skal sendes til alle aksjeeiere med kjent adresse, men at ordet «gjenpart» endres til «kopi». *Annet punktum* fastslår at revisors erklæring skal følge med dersom balansen skal revideres i henhold til annet ledd eller selskapet har valgt å få balansen revidert.

Til § 16-7

I *første ledd* foreslås «*avviklingsstyret*» endret til «*styret*». Endringen er en konsekvens av forslaget om å oppheve avviklingsstyret som særskilt organ.

Til § 16-10

I paragrafen foreslås det å erstatte «*avviklingsstyret*» med «*styret*». Endringen er en konsekvens av forslaget om å oppheve avviklingsstyret som særskilt organ. Det foreslås også å erstatte «*opp-gjør*» og «*oppgjøret*» med henholdsvis «*sluttoppgjør*» og «*sluttoppgjøret*».

Endringen i *første ledd første punktum* er ment å tydeliggjøre at ansvaret for å legge frem slutt-oppgjøret for generalforsamlingen hører under styret. Styret står fritt til å innhente bistand fra andre til å utarbeide slutt-oppgjøret.

Det foreslås et *nytt annet punktum* i *første ledd* om at det ikke lenger skal gjelde et krav om at

sluttoppgjøret under avviklingen må være revidert for aksjeselskaper som har registrert beslutning om å unnlate revisjon etter aksjeloven § 7-6. Unntaket gjelder både der stifterne har unnlatt å velge revisor ved stiftelsen, jf. § 7-6 femte ledd, og der generalforsamlingen har truffet beslutning om at selskapets årsregnskaper ikke skal revideres, jf. § 7-6 første ledd. I begge tilfeller må beslutningen være «registrert i Foretaksregisteret» for at unntaket skal få anvendelse.

Nåværende første ledd annet punktum fastsetter at når slutt-oppgjøret er godkjent, skal det meldes til Foretaksregisteret at selskapet er endelig oppløst. Bestemmelsen videreføres som *nytt annet ledd*. I bestemmelsen er det tydeliggjort at det hører under generalforsamlingen å godkjenne slutt-oppgjøret.

Forslaget om å dele nåværende første ledd i to ledd, innebærer at nummereringen av de påfølgende leddene i bestemmelsen endres.

Til § 16-11

I *annet punktum* foreslås «*valde*» endret til «*medføre*» da dette antas å være mer forståelig. Forslaget innebærer ingen realitetsendring.

Det foreslås også å endre «*avviklingsstyret*» til «*styret*». Endringen er en konsekvens av forslaget om å oppheve avviklingsstyret som særskilt organ.

Til § 16-12

I *første ledd annet punktum* foreslås det å endre «*avviklingsstyrets*» til «*styrets*». Endringen er en konsekvens av forslaget om å oppheve avviklingsstyret som særskilt organ.

Til § 16-13

Endringen i *tredje ledd* er en konsekvens av forslaget om å oppheve avviklingsstyret som særskilt organ.

Styremedlemmer som fortsetter etter omgjøringen, vil allerede være registrert i Foretaksregisteret. Velges det nytt styre eller nye styremedlemmer i forbindelse med omgjøringen, vil selskapet ha plikt til å melde endringen til Foretaksregisteret i henhold til foretaksregisterloven § 4-1 annet ledd, jf. § 3-1 første ledd nr. 4. Sammen med meldingen må det på vanlig måte følge erklæringer fra nyvalgte styremedlemmer om at de mottar valget som styremedlem, jf. foretaksregisterloven § 4-4 bokstav d.

Til § 16-14

Det foreslås i *annet ledd første punktum* å endre «styret eller i tilfelle avviklingsstyret» til «styret». Endringen er en konsekvens av forslaget om å oppheve avviklingsstyret som særskilt organ.

11.2 Endringer i allmennaksjeloven

Til § 2-2

Det foreslås å oppheve § 2-2 første ledd nr. 3 om at selskapets forretningskommune skal angis i vedtektene. Forslaget er det samme som forslaget til endring i § 2-2 første ledd nr. 2 i aksjeloven. Det vises til merknaden til denne bestemmelsen.

Til § 6-7

Det foreslås å oppheve kravet i *første ledd første punktum* om at det må foreligge «særlig grunn» for at styremedlemmer kan trekke seg. Endringen innebærer at styremedlemmet ikke må oppgi hvorfor det trekker seg. Styret og den som har valgt styremedlemmet, må fortsatt gis rimelig forhåndsvarsel.

Til § 6-15

Forslaget tilsvarende endringsforslaget i aksjeloven § 6-15 første ledd første punktum. Det vises til merknaden til bestemmelsen.

Til § 8-2 a

Forslaget til endringer i *første ledd første punktum* er det samme som forslaget til endringer i aksjeloven § 8-2 a første ledd første punktum. Det vises til merknaden til denne bestemmelsen.

Forslagene til *nye fjerde og femte ledd* er de samme som forslagene til nye fjerde og femte ledd i aksjeloven § 8-2 a. Det vises til merknadene til disse bestemmelsene.

Til § 8-2 b

Forslaget er det samme som forslaget om ny § 8-2 b i aksjeloven. Det vises til merknaden til denne bestemmelsen.

Til § 8-2 c

Forslaget er det samme som forslaget om ny § 8-2 c i aksjeloven. Det vises til merknaden til denne bestemmelsen.

Til § 8-7

Forslaget tilsvarende forslaget til endringer i aksjeloven § 8-7. Det vises til merknaden til denne bestemmelsen.

Til § 8-10

Forslaget tilsvarende forslaget til endringer i aksjeloven § 8-10. Det vises til merknaden til denne bestemmelsen.

Til § 9-3

Forslaget tilsvarende forslaget til endringer i aksjeloven § 9-3. Det vises til merknaden til denne bestemmelsen.

Til § 10-20

Forslaget tilsvarende forslaget til endringer i aksjeloven § 10-20. Det vises til merknaden til denne bestemmelsen.

Til § 10-22

Forslaget er det samme som forslaget til endringer i aksjeloven § 10-22. Det vises til merknaden til denne bestemmelsen.

Til § 12-2

Forslaget er det samme som forslaget til endringer i aksjeloven § 12-2. Det vises til merknaden til denne bestemmelsen.

Til § 12-4

Forslaget er det samme som forslaget til endringer i aksjeloven § 12-4. Det vises til merknaden til denne bestemmelsen.

Til § 12-6

Forslaget til endringer i *nr. 1 og 5* er det samme som forslaget til endringer aksjeloven § 12-6 nr. 1 og 5. Det vises til merknaden til denne bestemmelsen.

Til § 13-8

Allmennaksjeloven § 13-8 nr. 3 regulerer krav til utarbeidelse av mellombalanser for selskapene som deltar i fusjonen. Er det utarbeidet slike mellombalanser, skal mellombalansene sendes til

Regnskapsregisteret, jf. forslaget til *nr. 3 nytt fjerde punktum*.

Endringen vil også få betydning ved fusjon mellom morselskap og heleid datterselskap, jf. § 13-24 annet ledd nr. 3 c som fastsetter at § 13-8 nr. 3 gjelder tilsvarende.

Til § 13-14

Det følger av bestemmelsen at beslutningene om å godkjenne fusjonsplanen i de selskapene som deltar i fusjonen skal meldes til Foretaksregisteret.

Det foreslås et *nytt annet ledd første punktum* om at det skal fremgå av meldingen om hvorvidt det er utarbeidet mellombalanser etter allmennaksjeloven § 13-8 nr. 3. Datoen for fastsettelsen av mellombalansene skal også angis i meldingen. Forslaget til *nytt annet ledd annet punktum* innebærer at fusjonsbeslutningene ikke kan registreres i Foretaksregisteret før alle mellombalansene er registrert i Regnskapsregisteret. Dette har som konsekvens at fusjonsbeslutningene ikke skal kunngjøres etter allmennaksjeloven § 13-15 før mellombalansene er registrert i Regnskapsregisteret og kunngjort i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon. Registrering av mellombalansene i Regnskapsregisteret og kunngjøringen av disse er dermed en forutsetning for at fusjonen kan tre i kraft etter allmennaksjeloven § 13-17.

Endringene i § 13-14 vil også få betydning ved fusjon mellom morselskap og heleid datterselskap, jf. § 13-24 annet ledd nr. 5 annet punktum som fastsetter at § 13-14 gjelder tilsvarende.

Til § 13-15

Det foreslås et *nytt annet punktum* om at det skal fremgå av kunngjøringen om det er utarbeidet mellombalanser etter allmennaksjeloven § 13-8 nr. 3. Datoen for fastsettelsen av mellombalansene skal også angis i kunngjøringen, jf. *nytt tredje punktum*. Formålet er å gjøre eventuelle kreditorer oppmerksom på dette slik at de kan ivareta sine interesser.

Kravet til at det skal opplyses om mellombalansene vil også gjelde ved kunngjøring av beslutning om fusjon mellom morselskap og heleid datterselskap, jf. § 13-24 annet ledd nr. 5 annet punktum som fastsetter at § 13-15 gjelder tilsvarende.

Til § 13-32

I *første ledd nr. 1* foreslås en skrivefeil rettet ved at «registret» endres til «registrert».

Til § 16-2

Endringene i bestemmelsen tilsvarer endringene i aksjeloven § 16-2. Det vises til merknaden til denne bestemmelsen.

Til § 16-3

Forslaget om å oppheve annet punktum tilsvarer endringen i aksjeloven § 16-3. Det vises til merknaden til denne bestemmelsen.

Til § 16-4

Endringene i bestemmelsen tilsvarer endringene i aksjeloven § 16-4. Det vises til merknaden til denne bestemmelsen.

Til § 16-6

Det foreslås å endre begrepet «fortegnelse» i paragrafen til «oversikt» da dette antas å være mer forståelig.

I *første ledd* foreslås «*avviklingsstyret*» endret til «*styret*». Endringen er en konsekvens av forslaget om å oppheve avviklingsstyret som særskilt organ.

Gjeldende krav om at oversikten (fortegnelsen) og balansen skal revideres, foreslås skilt ut som *nytt annet ledd*.

Det foreslås at nåværende annet ledd blir *nye tredje og fjerde ledd*.

I *tredje ledd* videreføres kravet om at oversikten (fortegnelsen) og avviklingsbalansen skal legges ut i revidert stand på selskapets kontor til ettersyn for aksjeeierne.

I *fjerde ledd* videreføres bestemmelsen om at gjenpart (kopi) av balansen med revisors erklæring skal sendes til alle aksjeeiere med kjent adresse. Det foreslås også å endre «*gjenpart*» til «*kopi*» da dette antas å være mer forståelig.

Til § 16-7

I *første ledd* foreslås «*avviklingsstyret*» endret til «*styret*». Endringen er en konsekvens av forslaget om å oppheve avviklingsstyret som særskilt organ.

Til § 16-10

I paragrafen foreslås det å erstatte «*avviklingsstyret*» med «*styret*». Endringen er en konsekvens av forslaget om å oppheve avviklingsstyret som særskilt organ. Det foreslås også å erstatte «*opp-*

gjør» og «oppgjøret» med henholdsvis «sluttoppgjør» og «sluttoppgjøret».

I første ledd første punktum foreslås det å tydeliggjøre at ansvaret for å legge frem et revidert sluttoppgjør for generalforsamlingen hører under styret. Styret står fritt til å innhente bistand fra andre til å utarbeide sluttoppgjøret.

Nåværende første ledd annet punktum fastsetter at når sluttoppgjøret er godkjent, skal det meldes til Foretaksregisteret at selskapet er endelig oppløst. Bestemmelsen foreslås videreført som *nytt annet ledd*. Det foreslås også å tydeliggjøre at det hører under generalforsamlingen å godkjenne sluttoppgjøret.

Forslaget om et nytt annet ledd innebærer at nummereringen av de påfølgende leddene i bestemmelsen endres.

Til § 16-11

Endringene i bestemmelsen tilsvarer endringene i aksjeloven § 16-11. Det vises til merknaden til denne bestemmelsen.

Til § 16-12

Endringene i bestemmelsen tilsvarer endringene i aksjeloven § 16-12. Det vises til merknaden til denne bestemmelsen.

Til § 16-13

Endringene i bestemmelsen tilsvarer endringene i aksjeloven § 16-13. Det vises til merknaden til denne bestemmelsen.

Til § 16-14

Endringene i bestemmelsen tilsvarer endringene i aksjeloven § 16-14. Det vises til merknaden til denne bestemmelsen.

11.3 Endringer i foretaksregisterloven

Til § 3-1

Det foreslås å oppheve kravet til «forretningskommune» i første ledd nr. 3 som en konsekvens av at det ikke lenger vil være krav om at forretningskommunen skal angis i vedtektene for aksjeselskaper.

Selskapet skal ved melding om registrering opplyse om «selskapets forretningskontor i riket».

Til § 3-1 a

Det foreslås å oppheve kravet til «forretningskommune» i første ledd nr. 4 som en konsekvens av at det ikke lenger vil være krav om å angi forretningskommunen i vedtektene for allmennaksjeselskaper.

Selskapet skal ved melding om registrering opplyse om «selskapets forretningskontor i riket».

Til § 9-2

Bestemmelsen gjelder domstolskontroll over Foretaksregisterets vedtak. *Annet punktum* fastsetter at tvistemålsloven (lov 13. august 1915 nr. 6) § 437 første ledd annet og siste punktum og tredje ledd får tilsvarende anvendelse. Tvistemålsloven ble opphevet ved lov 17. juni 2015 nr. 90. I samme lovvedtak ble bestemmelsene i tvistemålsloven § 437 første ledd annet og siste punktum og tredje ledd videreført i forvaltningsloven §§ 27 tredje ledd og 27 b. Se Ot.prp. nr. 51 (2004–2005) side 506. Det foreslås at foretaksregisterloven § 9-2 annet punktum oppdateres i tråd med dette.

11.4 Endringer i selskapsloven

Til § 1-5

I første ledd foreslås en skrivefeil rettet ved at «likende» endres til «liknende».

Til §§ 2-28 og 2-34

I §§ 2-28 og 2-34 annet ledd vises det til lov 18. august 1911 nr. 8 om skatt av formue og inntekt § 31 fjerde ledd. Denne loven ble opphevet ved lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) § 19-1. Bestemmelsen i skatteloven 1911 § 31 fjerde ledd ble flyttet til daværende skattebetalingslov § 37 nr. 6, se lovspeil i Ot.prp. nr. 86 (1997–98). Ved vedtakelsen av ny skattebetalingslov i 2005 ble bestemmelsen videreført i § 16-1 tredje ledd. Det foreslås at selskapsloven §§ 2-28 og 2-34 oppdateres i tråd med dette.

11.5 Endringer i lov om europeiske selskaper (SE-loven)

Til § 2

Annet ledd viser til de nå opphevede sparebankloven, forretningsbankloven og finansieringsvirksomhetsloven. Disse lovene er erstattet av lov 10. april 2015 nr. 17 om finansforetak og finanskon-

sern (finansforetaksloven). Det samme gjelder flere deler av forsikringsvirksomhetsloven. Det foreslås at SE-loven § 2 annet ledd oppdateres i tråd med dette.

Til § 7

Annet ledd tredje punktum bokstav a til d viser til sparebankloven § 47, forretningsbankloven § 31, forsikringsloven § 3-6 og finansieringsvirksomhetsloven §§ 2a-14 og 3-6, mens bokstav e viser til børsloven § 7. Sparebankloven, forretningsbankloven og finansieringsvirksomhetsloven er opphevet. Det samme gjelder forsikringsloven (nå forsikringsvirksomhetsloven) § 3-6. De nevnte bestemmelsene er erstattet av finansforetaksloven § 12-1. Børsloven ble opphevet ved Stortingets lovvedtak 66 (2017–2018). Bestemmelsen i børsloven § 7 er videreført i verdipapirhandeloven § 11-4, jf. Prop. 77 L (2017–2018) side 132. Det foreslås at SE-loven § 7 annet ledd tredje punktum oppdateres i tråd med dette.

11.6 Endringer i ehandelsloven

Til § 2

Ehandelsloven § 2 unntar noen områder fra lovens virkeområde.

Det følger av første ledd bokstav b at ehandelsloven ikke får anvendelse på behandling av personopplysninger etter «personopplysningsloven med forskrift». Det er gitt flere forskrifter med hjemmel i personopplysningsloven. Ut fra dette foreslås det å endre «forskrift» til «forskrifter».

Første ledd bokstav b unntar også fra ehandelsloven behandling av personopplysninger etter lov 23. juni 2000 nr. 54 om edb-baserte reservasjonssystemer for passasjertransport mv. Denne loven er opphevet og erstattet av lov 9. september 2016 nr. 80 om reservasjonssystemer for flyreiser mv. Det foreslås at henvisningen i første ledd bokstav b endres i tråd med dette.

Til § 6

Bestemmelsen fastsetter tilfeller hvor etableringslandsprinsippet ikke får anvendelse, dvs. unntak fra §§ 4 og 5.

Bokstav g er ifølge Ot.prp. nr. 31 (2002–2003) side 60 ment å unnta markedsføring av andeler i

fond etter artikkel 44 i Rådskolektiv 1985/611/EF av 20. desember 1985 om samordning av lover og forskrifter om visse foretak for kollektiv investering i verdipapirer (investeringsforetak). Bestemmelsen viser til lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond. Denne loven er opphevet og erstattet av lov 25. november 2011 nr. 44 om verdipapirfond (verdipapirfondloven). Det foreslås å oppdatere henvisningen i bokstav g i tråd med dette.

Bokstav h unntar «utstedelse av elektroniske penger av en institusjon som går inn under et unntak gitt i medhold av finansieringsvirksomhetsloven § 4c-3 tredje ledd». Finansieringsvirksomhetsloven er opphevet og erstattet av lov 10. april 2015 nr. 17 om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksloven). I finansforetaksloven § 2-10 fjerde ledd er det en tilsvarende unntakshjemmel som i finansieringsvirksomhetsloven § 4c-3 tredje ledd. Det foreslås å oppdatere henvisningen i tråd med dette.

Til § 21

Ved lov 20. februar 2004 nr. 8 ble det tilføyd nye bestemmelser i ehandelsloven §§ 15 til 19. Den opprinnelige § 15 inneholdt ehandelslovens ikrafttredelsesbestemmelse. Ifølge kgl. res. 23. mai 2003 nr. 628 trådte ehandelsloven i kraft 1. juli 2003. I Ot.prp. nr. 4 (2003–2004) på side 36 står det at «tidligere § 15 blir ny § 21». Ved en feiltakelse ble det i selve lovforslaget i proposisjonen imidlertid ikke foreslått en slik bestemmelse. Det foreslås derfor en ny § 21 om ikrafttredelse i dette lovforslaget.

11.7 Til lov 16. juni 2017 nr. 71 om endringer i aksjelovgivning mv. (modernisering og forenkling)

Aksjeloven § 7-6 annet ledd annet punktum fastsetter terskelverdier for å kunne treffe beslutning om å unnlate revisjon av årsregnskapet i tilfeller der selskapet ikke har fastsatt sitt første årsregnskap. I lov 16. juni 2017 nr. 71 del I ble det vedtatt nye nr. 1 og 2 i aksjeloven § 7-6 annet ledd annet punktum. Denne endringen foreslås opphevet. Endringen er ikke satt i kraft og er overskrevet av endringer i aksjeloven § 7-6 annet ledd annet punktum ved lov 15. desember 2017 nr. 105 del II. Sistnevnte lov trådte i kraft 1. januar 2018.

Nærings- og fiskeridepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i aksjelovgivningen mv. (oppløsning og avvikling, mellombalanser m.m.).

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i aksjelovgivningen mv. (oppløsning og avvikling, mellombalanser m.m.) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i aksjelovgivningen mv. (oppløsning og avvikling, mellombalanser m.m.)

I

I lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper gjøres følgende endringer:

§ 2-2 første ledd nr. 2 oppheves. Nåværende nr. 3 til 5 blir nye nr. 2 til 4.

§ 3-5 annet ledd skal lyde:

(2) Hvis styret ikke finner grunnlag for å foreslå tiltak som nevnt i første ledd *tredje* punktum, eller slike tiltak ikke lar seg gjennomføre, skal det foreslå selskapet oppløst.

§ 6-14 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Har selskapet ikke daglig leder, står styret for den daglige ledelse.

§ 6-15 første ledd skal lyde:

(1) Daglig leder skal minst hver fjerde *måned* gi styret underretning om selskapets virksomhet, stilling og resultatutvikling.

§ 8-2 a første ledd skal lyde:

(1) Selskapet kan dele ut ekstraordinært utbytte på grunnlag av en mellombalanse som er *fastsatt* og revidert etter reglene for *årsregnskap*. *Balansedagen* kan ikke ligge lenger tilbake i tid enn seks måneder før dagen det treffes beslutning om ekstraordinært utbytte. *Kravet i første punktum om at mellombalansen skal være revidert, gjelder ikke for selskaper som har registrert beslutning i Foretaksregisteret om å unnlate revisjon etter § 7-6.*

§ 8-2 a nytt fjerde og femte ledd skal lyde:

(4) *Beslattes det å dele ut ekstraordinært utbytte, skal mellombalansen sendes til Regnskapsregisteret.*

(5) *Utdeling til aksjeeierne kan foretas først når mellombalansen er registrert i og kunngjort av Regnskapsregisteret.*

Ny § 8-2 b skal lyde:

§ 8-2 b *Innsending av mellombalanser til Regnskapsregisteret*

(1) Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om innsending av mellombalanser til Regnskapsregisteret og bestemmelser som pålegger selskapet elektronisk innsending.

(2) Departementet kan i forskrift gi bestemmelser som pålegger gebyr for å registrere mellombalanser i Regnskapsregisteret og om gebyrets størrelse og innkreving.

Ny § 8-2 c skal lyde:

§ 8-2 c *Innsynsrett i mellombalanser registrert i Regnskapsregisteret*

(1) Enhver har rett til å gjøre seg kjent med innholdet av mellombalansen hos Regnskapsregisteret.

(2) Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om hvordan innholdet av mellombalanser skal gjøres tilgjengelig og om betaling av gebyr for innsyn.

§ 8-7 første ledd annet punktum oppheves. Nåværende tredje punktum blir nytt annet punktum.

§ 8-7 nytt annet ledd skal lyde:

(2) Beregningen av selskapets frie egenkapital etter første ledd første punktum kan foretas på grunnlag av en mellombalanse. I så fall gjelder § 8-2 a første og fjerde ledd tilsvarende. Er beregningen foretatt på grunnlag av en mellombalanse, kan kredittgivningen eller sikkerhetsstillelsen foretas av selskapet først når mellombalansen er registrert i og kunngjort av Regnskapsregisteret.

Nåværende annet og tredje ledd blir nye tredje og fjerde ledd.

§ 8-10 første ledd annet punktum oppheves. Nåværende tredje og fjerde punktum blir nye annet og tredje punktum.

§ 8-10 nytt annet ledd skal lyde:

(2) Beregningen av selskapets frie egenkapital etter første ledd første punktum kan foretas på grunnlag av en mellombalanse. I så fall gjelder § 8-2 a første og fjerde ledd tilsvarende. Er beregningen foretatt på grunnlag av en mellombalanse,

kan den finansielle bistanden ytes av selskapet først når mellombalansen er registrert i og kunngjort av Regnskapsregisteret.

Nåværende annet til femte ledd blir nye tredje til sjetzte ledd.

§ 8-10 nytt sjetzte ledd første punktum skal lyde:
Kongen kan ved forskrift eller enkeltvedtak gjøre unntak fra reglene i første til femte ledd.

§ 9-3 skal lyde:

§ 9-3 *Krav til fri egenkapital mv*

(1) Et aksjeselskap kan bare erverve egne aksjer dersom vederlaget som skal ytes for aksjene, ligger innenfor rammen av de midler selskapet kan benytte til utdeling av utbytte etter § 8-1.

(2) *Beregningen av selskapets frie egenkapital etter første ledd kan foretas på grunnlag av en mellombalanse. I så fall gjelder § 8-2 a første og fjerde ledd tilsvarende. Er beregningen foretatt på grunnlag av en mellombalanse, kan aksjene erverves av selskapet først når mellombalansen er registrert i og kunngjort av Regnskapsregisteret.*

§ 10-20 første ledd annet punktum oppheves.

§ 10-20 nytt annet ledd skal lyde:

(2) *Beregningen av selskapets frie egenkapital etter første ledd kan foretas på grunnlag av en mellombalanse. I så fall gjelder § 8-2 a første og fjerde ledd tilsvarende.*

Nåværende annet og tredje ledd blir nye tredje og fjerde ledd.

§ 10-22 skal lyde:

§ 10-22 *Melding til Foretaksregisteret*

(1) Generalforsamlingens beslutning om kapitalforhøyelsen skal meldes til Foretaksregisteret. *Meldingen skal inneholde opplysninger om hvorvidt beslutningen er basert på sist godkjente årsregnskap eller en mellombalanse og datoen for fastsettelsen av årsregnskapet eller mellombalansen.*

(2) Aksjekapitalen anses forhøyd med det meldte beløp når kapitalforhøyelsen er registrert i Foretaksregisteret. *Er beslutningen om kapitalforhøyelse basert på en mellombalanse, kan kapitalforhøyelsen tidligst registreres i Foretaksregisteret når mellombalansen er registrert i og kunngjort av Regnskapsregisteret.*

§ 12-2 skal lyde:

§ 12-2 *Beregning av tap. Krav til egenkapital mv*

(1) Ved beregningen av selskapets tap etter § 12-1 første ledd nr 1, skal balansen i selskapets sist godkjente årsregnskap legges til grunn.

(2) Beslutning som nevnt i § 12-1 første ledd nr 2 og 3 kan ikke gjelde større beløp enn at selskapet etter nedsettingen har tilbake netto eiendeler som gir dekning for selskapets aksjekapital og øvrig bundet egenkapital etter §§ 3-2 og 3-3. Beregningen skal foretas på grunnlag av balansen i selskapets sist godkjente årsregnskap, likevel slik at det er den registrerte aksjekapitalen på beslutningstidspunktet som skal legges til grunn. § 8-1 annet til fjerde ledd gjelder tilsvarende.

(3) *Beregningen av selskapets tap etter første ledd og krav til fri egenkapital etter annet ledd kan foretas på grunnlag av en mellombalanse. I så fall gjelder § 8-2 a første og fjerde ledd tilsvarende.*

§ 12-4 skal lyde:

§ 12-4 *Melding til Foretaksregisteret*

(1) Generalforsamlingens beslutning om å nedsette aksjekapitalen skal meldes til Foretaksregisteret. *Meldingen skal inneholde opplysninger om hvorvidt beregningen etter § 12-2 er basert på sist godkjente årsregnskap eller en mellombalanse og datoen for fastsettelsen av årsregnskapet eller mellombalansen. Er beslutningen om kapitalnedsetting basert på en mellombalanse, kan beslutningen tidligst registreres i Foretaksregisteret når mellombalansen er registrert i og kunngjort av Regnskapsregisteret.*

(2) Er kapitalnedsettingen ikke meldt til Foretaksregisteret innen to måneder etter at beslutningen ble truffet, bortfaller kapitalnedsettingen.

§ 12-6 nr. 1 skal lyde:

1. Foretaksregisteret skal, så snart beslutningen om kapitalnedsetting er registrert, kunngjøre beslutningen i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon og varsle selskapets kreditorer om at innsigelse mot at nedsettingen settes i kraft, må meldes til selskapet innen seks uker fra kunngjøringen. *Det skal fremgå av kunngjøringen om hvorvidt beslutningen om kapitalnedsetting er basert på sist godkjente årsregnskap eller en mellombalanse. Kunngjøringen skal angi datoen for fastsettelsen av årsregnskapet eller mellombalansen.*

§ 12-6 nr. 5 skal lyde:

5. Kapitalnedsettingen faller bort dersom melding etter nr 3 ikke er sendt senest ett år etter at nedsettingen ble besluttet.

§ 16-2 skal lyde:

§ 16-2 *Styrets ansvar for å avvikle selskapet. Selskapets øvrige organer*

(1) *Avviklingen av selskapet hører under styret.*

(2) Når selskapet er besluttet oppløst, *trer styret i stedet for daglig leder.*

(3) Bestemmelsene om styret i kapittel 6, herunder reglene om ansattes rett til å velge medlemmer av styret, gjelder tilsvarende *under avviklingen.*

(4) Reglene om generalforsamlingen og bedriftsforsamlingen gjelder under avviklingen så langt de passer.

§ 16-3 annet punktum oppheves.

§ 16-4 første ledd skal lyde:

(1) Ved registrering av meldingen om oppløsning skal Foretaksregisteret kunngjøre beslutningen om å oppløse selskapet i Brønnøysundregistrens elektroniske kunngjøringspublikasjon. I kunngjøringen skal selskapets kreditorer varsles om at de må melde sine krav til *styrets* leder innen seks uker fra kunngjøringen. Navn og adresse til *styrets* leder skal fremgå av kunngjøringen.

§ 16-5 tredje ledd skal lyde:

(3) Under avviklingen skal årsregnskap avlegges, revideres og sendes til Regnskapsregisteret etter samme regler som ellers. *Kravet om at årsregnskap under avviklingen skal revideres, gjelder ikke for selskap som har registrert beslutning i Foretaksregisteret om å unnlate revisjon etter § 7-6.*

§ 16-6 skal lyde:

§ 16-6 *Avviklingsbalanse mv*

(1) *Styret* skal lage en *oversikt* over selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser, og gjøre opp en balanse med henblikk på avviklingen.

(2) *Oversikten og balansen skal revideres. Dette gjelder likevel ikke for selskap som har registrert beslutning i Foretaksregisteret om å unnlate revisjon etter § 7-6.*

(3) *Oversikten og balansen skal legges ut på selskapets kontor til ettersyn for aksjeeierne. Skal oversikten og balansen revideres etter annet ledd, skal disse legges ut i revidert stand. Det samme gjelder dersom oversikten og balansen er revidert.*

(4) *Kopi av balansen skal sendes til alle aksjeeiere med kjent adresse. Det samme gjelder revi-*

sors erklæring dersom balansen skal revideres etter annet ledd eller den er revidert.

§ 16-7 første ledd skal lyde:

(1) *Styret* skal sørge for at selskapets forpliktelser dekkes i den utstrekning ikke kreditor har frafalt sitt krav eller samtykker i å ta en annen som debitor i stedet.

§ 16-10 skal lyde:

§ 16-10 *Endelig oppløsning*

(1) Etter avsluttet *utdeling*, skal *styret* legge frem et revidert *sluttoppgjør* for generalforsamlingen. *Kravet om at sluttoppgjøret skal være revidert, gjelder ikke for selskap som har registrert beslutning i Foretaksregisteret om å unnlate revisjon etter § 7-6.*

(2) Når *sluttoppgjøret* er godkjent av *generalforsamlingen*, skal det meldes til Foretaksregisteret at selskapet er endelig oppløst.

(3) Bestemmelsene i §§ 17-3 til 17-5 gjelder også etter endelig oppløsning.

(4) *Styret* skal sørge for at selskapsdokumentasjonen oppbevares i minst ti år etter regnskapsårets slutt det året selskapet er endelig oppløst, jf. § 1-6.

(5) *Styret* skal sørge for at selskapets oppbevaringspliktige regnskapsmateriale oppbevares i samsvar med bokføringslovens bestemmelser.

§ 16-11 annet punktum skal lyde:

Er beløpet så lite at en etterutlodning ville *medføre* uforholdsmessig ulempe eller kostnad, kan *styret* i stedet anvende det til veldedige, humanitære eller miljømessige formål.

§ 16-12 første ledd annet punktum skal lyde:

Overfor slik kreditor hefter dessuten *styrets* medlemmer solidarisk uten begrensning, hvis det ikke godtgjøres at de har opptrådt med tilbørlig akt-somhet.

§ 16-13 tredje ledd skal lyde:

(3) Omgjøringen av en beslutning om *oppløsning* skal straks meldes til Foretaksregisteret.

§ 16-14 annet ledd første punktum skal lyde:

Styret skal gis anledning til å uttale seg før avgjørelsen treffes.

II

I lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper gjøres følgende endringer:

§ 2-2 første ledd nr. 3 oppheves. Nåværende nr. 4 til 10 blir nye nr. 3 til 9.

§ 6-7 første ledd første punktum skal lyde:
Et styremedlem har rett til å tre tilbake før tjenestetiden er ute.

§ 6-15 første ledd skal lyde:

(1) Daglig leder skal minst hver måned gi styret underretning om selskapets virksomhet, stilling og resultatutvikling.

§ 8-2 a første ledd skal lyde:

(1) Selskapet kan dele ut ekstraordinært utbytte på grunnlag av en mellombalanse som er fastsatt og revidert etter reglene for årsregnskap. Balansedagen kan ikke ligge lenger tilbake i tid enn seks måneder før dagen det treffes beslutning om ekstraordinært utbytte.

§ 8-2 a nytt fjerde og femte ledd skal lyde:

(4) Besluttes det å dele ut ekstraordinært utbytte, skal mellombalansen sendes til Regnskapsregisteret.

(5) Utdeling til aksjeeierne kan foretas først når mellombalansen er registrert i og kunngjort av Regnskapsregisteret.

Ny § 8-2 b skal lyde:

§ 8-2 b Innsending av mellombalanser til Regnskapsregisteret

(1) Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om innsending av mellombalanser til Regnskapsregisteret og bestemmelser som pålegger selskapet elektronisk innsending.

(2) Departementet kan i forskrift gi bestemmelser som pålegger gebyr for å registrere mellombalanser i Regnskapsregisteret og om gebyrets størrelse og innkreving.

Ny § 8-2 c skal lyde:

§ 8-2 c Innsynsrett i mellombalanser registrert i Regnskapsregisteret

(1) Enhver har rett til å gjøre seg kjent med innholdet av mellombalansen hos Regnskapsregisteret.

(2) Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om hvordan innholdet av mellombalanser skal gjøres tilgjengelig og om betaling av gebyr for innsyn.

§ 8-7 første ledd annet punktum oppheves. Nåværende tredje punktum blir nytt annet punktum.

§ 8-7 nytt annet ledd skal lyde:

(2) Beregningen av selskapets frie egenkapital etter første ledd første punktum kan foretas på grunnlag av en mellombalanse. I så fall gjelder § 8-2 a første og fjerde ledd tilsvarende. Er beregningen foretatt på grunnlag av en mellombalanse, kan kredittgivningen eller sikkerhetsstillelsen foretas av selskapet først når mellombalansen er registrert i og kunngjort av Regnskapsregisteret.

Nåværende annet og tredje ledd blir nye tredje og fjerde ledd.

§ 8-10 første ledd annet punktum oppheves. Nåværende tredje og fjerde punktum blir nye annet og tredje punktum.

§ 8-10 nytt annet ledd skal lyde:

(2) Beregningen av selskapets frie egenkapital etter første ledd første punktum kan foretas på grunnlag av en mellombalanse. I så fall gjelder § 8-2 a første og fjerde ledd tilsvarende. Er beregningen foretatt på grunnlag av en mellombalanse, kan den finansielle bistanden ytes av selskapet først når mellombalansen er registrert i og kunngjort av Regnskapsregisteret.

Nåværende annet til femte ledd blir nye tredje til sjette ledd.

§ 8-10 nytt sjette ledd skal lyde:

(6) Kongen kan ved forskrift eller enkeltvedtak gjøre unntak fra reglene i første til femte ledd for erverv av aksjer av eller for ansatte i selskapet eller i selskap i samme konsern.

§ 9-3 skal lyde:

§ 9-3 Krav til fri egenkapital mv

(1) Et allmennaksjeselskap kan bare erverve egne aksjer dersom vederlaget som skal ytes for aksjene, ligger innenfor rammen av de midler selskapet kan benytte til utdeling av utbytte etter § 8-1.

(2) Beregningen av selskapets frie egenkapital etter første ledd kan foretas på grunnlag av en mellombalanse. I så fall gjelder § 8-2 a første og fjerde ledd tilsvarende. Er beregningen foretatt på grunnlag av en mellombalanse, kan aksjene erverves av selskapet først når mellombalansen er registrert i og kunngjort av Regnskapsregisteret.

§ 10-20 første ledd annet punktum oppheves.

§ 10-20 nytt annet ledd skal lyde:

(2) Beregningen av selskapets frie egenkapital etter første ledd kan foretas på grunnlag av en mellombalanse. I så fall gjelder § 8-2 a første og fjerde ledd tilsvarende.

Nåværende annet og tredje ledd blir nye tredje og fjerde ledd.

§ 10-22 skal lyde:

§ 10-22 *Melding til Foretaksregisteret*

(1) Generalforsamlingens beslutning om kapitalforhøyelsen skal meldes til Foretaksregisteret. Meldingen skal inneholde opplysninger om hvorvidt beslutningen er basert på sist godkjente årsregnskap eller en mellombalanse og datoen for fastsettelsen av årsregnskapet eller mellombalansen.

(2) Aksjekapitalen anses forhøyd med det meldte beløp når kapitalforhøyelsen er registrert i Foretaksregisteret. Er beslutningen om kapitalforhøyelse basert på en mellombalanse, kan kapitalforhøyelsen tidligst registreres i Foretaksregisteret når mellombalansen er registrert i og kunngjort av Regnskapsregisteret.

§ 12-2 skal lyde:

§ 12-2 *Beregning av tap. Krav til egenkapital mv*

(1) Ved beregningen av selskapets tap etter § 12-1 første ledd nr 1, skal balansen i selskapets sist godkjente årsregnskap legges til grunn.

(2) Beslutning som nevnt i § 12-1 første ledd nr 2 og 3 kan ikke gjelde større beløp enn at selskapet etter nedsettingen har tilbake netto eiendeler som gir dekning for selskapets aksjekapital og øvrig bundet egenkapital etter §§ 3-2 og 3-3. Beregningen skal foretas på grunnlag av balansen i selskapets sist godkjente årsregnskap, likevel slik at det er den registrerte aksjekapitalen på beslutningstidspunktet som skal legges til grunn. § 8-1 annet til fjerde ledd gjelder tilsvarende. Revisorer skal bekrefte at det etter nedsettingen vil være full dekning for selskapets bundne egenkapital.

(3) Beregningen av selskapets tap etter første ledd og krav til fri egenkapital etter annet ledd kan foretas på grunnlag av en mellombalanse. I så fall gjelder § 8-2 a første og fjerde ledd tilsvarende.

§ 12-4 skal lyde:

§ 12-4 *Melding til Foretaksregisteret*

(1) Generalforsamlingens beslutning om å nedsette aksjekapitalen skal meldes til Foretaksregisteret. Meldingen skal inneholde opplysninger

om hvorvidt beregningen etter § 12-2 er basert på sist godkjente årsregnskap eller en mellombalanse og datoen for fastsettelsen av årsregnskapet eller mellombalansen. Er beslutningen om kapitalnedsetting basert på en mellombalanse, kan beslutningen tidligst registreres i Foretaksregisteret når mellombalansen er registrert i og kunngjort av Regnskapsregisteret.

(2) Er kapitalnedsettingen ikke meldt til Foretaksregisteret innen to måneder etter at beslutningen ble truffet, bortfaller kapitalnedsettingen.

§ 12-6 nr. 1 skal lyde:

1. Foretaksregisteret skal, så snart beslutningen om kapitalnedsetting er registrert, kunngjøre beslutningen i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon og varsle selskapets kreditorer om at innsigelse mot at nedsettingen settes i kraft, må meldes til selskapet innen seks uker fra kunngjøringen. Det skal fremgå av kunngjøringen om hvorvidt beslutningen om kapitalnedsetting er basert på sist godkjente årsregnskap eller en mellombalanse. Kunngjøringen skal også angi datoen for fastsettelsen av årsregnskapet eller mellombalansen.

§ 12-6 nr. 5 skal lyde:

5. Kapitalnedsettingen faller bort dersom melding etter nr 3 ikke er sendt senest ett år etter at nedsettingen ble besluttet.

§ 13-8 nr. 3 nytt fjerde punktum skal lyde:

Mellombalansene skal sendes til Regnskapsregisteret.

Nåværende fjerde punktum blir nytt femte punktum.

§ 13-14 skal lyde:

§ 13-14 *Melding av fusjonsbeslutningene til Foretaksregisteret*

(1) Senest en måned etter at fusjonsplanen er godkjent av generalforsamlingene, og eventuelt av styret, i alle de selskapene som deltar i fusjonen, skal beslutningene meldes til Foretaksregisteret. Oversittes fristen, bortfaller beslutningen.

(2) I meldingen til Foretaksregisteret etter første ledd skal det opplyses om hvorvidt det er utarbeidet mellombalanser etter § 13-8 nr. 3 og datoen for fastsettelsen av mellombalansene. Er det utarbeidet mellombalanser, kan melding av fusjonsbeslutningene etter første ledd tidligst registreres i Foretaksregisteret når mellombalansene er registrert i og kunngjort av Regnskapsregisteret.

§ 13-15 nytt annet og tredje punktum skal lyde:
Det skal fremgå av kunngjøringen om hvorvidt det er utarbeidet mellombalanser etter § 13-8 nr. 3. Kunngjøringen skal i så fall også angi datoen for fastsettelsen av mellombalansene.

§ 13-32 første ledd nr. 1 skal lyde:

1. alle utenlandske selskaper som deltar i fusjonen, har meldt fusjonsattesten fra den ansvarlige myndigheten i den EØS-staten selskapet er registrert, innen seks måneder etter tidspunktet for utstedelse av attesten, sammen med en kopi av fusjonsplanen som er godkjent av generalforsamlingen i selskapet,

§ 16-2 skal lyde:

§ 16-2 *Styrets ansvar for å avvikle selskapet. Selskapets øvrige organer*

(1) *Avviklingen av selskapet hører under styret.*

(2) Når selskapet er besluttet oppløst, *trer styret i stedet for daglig leder.*

(3) Bestemmelsene om styret i kapittel 6, herunder reglene om ansattes rett til å velge medlemmer av styret, gjelder tilsvarende *under avviklingen.*

(4) Reglene om generalforsamlingen og bedriftsforsamlingen gjelder under avviklingen så langt de passer.

§ 16-3 annet punktum oppheves.

§ 16-4 første ledd skal lyde:

(1) Ved registrering av meldingen om oppløsning skal Foretaksregisteret kunngjøre beslutningen om å oppløse selskapet i Brønnøysundregistrens elektroniske kunngjøringspublikasjon. I kunngjøringen skal selskapets kreditorer varsles om at de må melde sine krav til *styrets* leder innen seks uker fra kunngjøringen. Navn og adresse til *styrets* leder skal fremgå av kunngjøringen.

§ 16-6 skal lyde:

§ 16-6 *Avviklingsbalanse mv*

(1) *Styret* skal lage en *oversikt* over selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser, og gjøre opp en balanse med henblikk på avviklingen.

(2) *Oversikten og balansen skal revideres.*

(3) *Oversikten og balansen* skal i revidert stand legges ut på selskapets kontor til ettersyn for aksjeeierne.

(4) *Kopi* av balansen med revisors erklæring skal sendes til alle aksjeeiere med kjent adresse.

§ 16-7 første ledd skal lyde:

(1) *Styret* skal sørge for at selskapets forpliktelser dekkes i den utstrekning ikke kreditor har frafalt sitt krav eller samtykker i å ta en annen som debitor i stedet.

§ 16-10 skal lyde:

§ 16-10 *Endelig oppløsning*

(1) Etter avsluttet *utdeling*, skal *styret* legge frem et revidert *sluttoppgjør* for generalforsamlingen.

(2) Når *sluttoppgjøret* er godkjent av *generalforsamlingen*, skal det meldes til Foretaksregisteret at selskapet er endelig oppløst.

(3) Bestemmelsene i §§ 17-3 til 17-5 gjelder også etter endelig oppløsning.

(4) *Styret* skal sørge for at selskapsdokumentasjonen oppbevares i minst ti år etter regnskapsårets slutt det året selskapet er endelig oppløst, jf. § 1-6. *Styret* skal også sørge for at kopi av aksjeeierregisteret oppbevares i minst ti år etter regnskapsårets slutt det året selskapet er endelig oppløst, slik dette er når selskapet registreres som endelig oppløst.

(5) *Styret* skal sørge for at selskapets oppbevaringspliktige regnskapsmateriale oppbevares i samsvar med bokføringslovens bestemmelser.

§ 16-11 annet punktum skal lyde:

Er beløpet så lite at en etterutlodning ville *medføre* uforholdsmessig ulempe eller kostnad, kan *styret* i stedet anvende det til veldedige, humanitære eller miljømessige formål.

§ 16-12 første ledd annet punktum skal lyde:

Overfor slik kreditor hefter dessuten *styrets* medlemmer solidarisk uten begrensning, hvis det ikke godtgjøres at de har opptrådt med tilbørlig akt-somhet.

§ 16-13 tredje ledd skal lyde:

(3) Omgjøringen av en beslutning om *oppløsning* skal straks meldes til Foretaksregisteret.

§ 16-14 annet ledd første punktum skal lyde:

Styret skal gis anledning til å uttale seg før avgjørelsen treffes.

III

I lov 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak gjøres følgende endringer:

§ 3-1 første ledd nr. 3 skal lyde:

3. Selskapets *forretningskontor i riket*.

§ 3-1 a første ledd nr. 4 skal lyde:

4. Selskapets *forretningskontor i riket*.

§ 9-2 første ledd skal lyde:

Den som har fått melding i samsvar med § 5-3 første ledd, kan ikke reise søksmål om registerførerens vedtak uten å ha nyttet sin rett til å klage over vedtaket etter § 9-1 og klage er avgjort av departementet. *Forvaltningsloven § 27 tredje ledd og § 27 b får tilsvarende anvendelse.*

IV

I lov 21. juni 1985 nr. 83 om ansvarlige selskaper og kommandittselskaper gjøres følgende endringer:

§ 1-5 første ledd skal lyde:

(1) Hvis ikke noe annet følger av loven her, kan selskapet bruke elektronisk kommunikasjon når det skal gi meldinger, varsler, informasjon, dokumenter, underretninger og *liknende* etter denne loven til en deltaker, dersom deltakeren uttrykkelig har godtatt dette.

§ 2-28 skal lyde:

Når ikke annet er avtalt kan selskapsandel bare gå over til ny eier med samtykke fra alle de øvrige deltakere. Som vilkår for samtykke kan deltakerne kreve sikkerhet for selskapets rettigheter etter *skattebetalingsloven § 16-1 tredje ledd*.

§ 2-34 annet ledd skal lyde:

(2) Som vilkår for utbetaling etter første ledd kan selskapet og de øvrige deltakere kreve sikkerhet for selskapets rettigheter etter *skattebetalingsloven § 16-1 tredje ledd*.

V

I lov 1. april 2005 nr. 14 om europeiske selskaper ved gjennomføring av EØS-avtalen vedlegg XXII nr. 10a (rådsforordning (EF) nr. 2157/2001) gjøres følgende endringer:

§ 2 annet ledd annet punktum skal lyde:

Kongen kan også gi forskrift om ledelsesorganene i europeiske selskaper som driver virksomhet etter *finansforetaksloven*, og kan i en slik forskrift gjøre unntak fra bestemmelser i *loven* i den utstrekning dette innebærer nødvendige tilpasninger til SE-forordningen og direktivet om arbeidstakernes innflytelse nevnt i forordningen artikkel 1 nr. 4.

§ 7 annet ledd tredje punktum skal lyde:

For selskaper som driver virksomhet som faller inn under de lover som er nevnt i bokstav a og b, gjelder i tillegg krav om godkjennelse eller tillatelse etter følgende bestemmelser:

a) *finansforetaksloven § 12-1*,

b) *verdipapirhandelloven § 11-4*.

VI

I lov 23. mai 2003 nr. 35 om visse sider av elektronisk handel og andre informasjonssamfunnstjenester gjøres følgende endringer:

§ 2 bokstav b skal lyde:

b) behandling av personopplysninger etter personopplysningsloven med *forskrifter*, ekomloven med forskrifter og *lov 9. september 2016 nr. 80 om reservasjonssystemer for flyreiser mv.*,

§ 6 bokstav g og h skal lyde:

g) markedsføring av andeler i verdipapirfond, jf. *verdipapirfondloven*,

h) utstedelse av elektroniske penger av en institusjon som går inn under et unntak gitt i medhold av *finansforetaksloven § 2-10 fjerde ledd*, og

Ny § 21 skal lyde:

§ 21 *Ikrafttredelse*

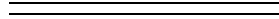
Loven trer i kraft 1. juli 2003.

VII

I lov 16. juni 2017 nr. 71 om endringer i aksjelovgivningen mv. (modernisering og forenkling) oppheves i del I nye nr. 1 og 2 i aksjeloven § 7-6 annet ledd annet punktum.

VIII

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelser til forskjellig tid.
2. Departementet kan gi nærmere overgangsbestemmelser.

Bestilling av publikasjoner

Offentlige institusjoner:

Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon

Internett: www.publikasjoner.dep.no

E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no

Telefon: 22 24 00 00

Privat sektor:

Internett: www.fagbokforlaget.no/offpub

E-post: offpub@fagbokforlaget.no

Telefon: 55 38 66 00

Publikasjonene er også tilgjengelige på

www.regjeringen.no

Trykk: 07 Media AS – 06/2018

